

”YLEISVAARALLISET SEKAKÄYTTÄJÄT POIS TÖÖLÖSTÄ!”

- Tutkielma asumisyksikön integroinnista Töölön kaupunginosaan

Viskari, Satu

2014 Tikkurila

”YLEISVAARALLISET SEKAKÄYTTÄJÄT POIS TÖÖLÖSTÄ!”

- Tutkielma asumispalveluyksikön integroinnista Töölön kaupungin-
osaan

Satu Viskari
Sosiaali- ja rikosseuraamusalan
johtaminen ja kehittäminen
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2014

Viskari, Satu

”YLEISVAARALLISET SEKAKÄYTTÄJÄT POIS TÖÖLÖSTÄ!” - Tutkielma asumispalveluyksikön integroinnista Töölön kaupunginosaan

Vuosi 2014

Sivumäärä 67+8

Opinnäytetyö on tutkielma Sininauhasäätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikön integroinnista Töölön kaupunginosaan. Sininauhasäätiö on aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja, jonka perustehtävänä on pitkäaikaisasunnottomien päihde- ja mielenterveysongelmaisten auttaminen.

Säätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikkö aloitti toimintansa lokakuussa 2012. Yksikössä asuu 93 helsinkiläistä nuorta, suurella osalla asukkaista on pitkäaikaisasunnottomuuden lisäksi taustalla akuutti päihde- ja/tai mielenterveysongelma. Yksikköön muuttavalta asukkaalta ei vaadita päihdeettömyyttä, ja tämä kuormittaa ympäristöä. Aihe on yhteiskunnallisesti ajankohtainen ja liittyy hallituksen asettamaan tavoitteeseen, jossa pitkäaikaisasunnottomuus on tarkoitus poistaa vuoteen 2015 mennessä. Kohderyhmän asuttaminen on ollut haastavaa ja asuinalueella on vastustettu yksikköä. Yksikön on pelätty tuovan alueelle levottomuuksia ja ongelmia. Yksikössä tehdään asuinaluelähtöistä ympäristötyötä. Ympäristötyön hankkeen tarkoitus on ehkäistä ongelmia sekä vähentää jännitteitä ja pelkoja alueella.

Opinnäytetyön tavoite oli selvittää, miten yksikkö integroituu kaupunginosaan ja millaisia vaikutuksia yksiköstä on ollut töölöläisille naapureille sekä miten ympäristötyötä voitaisiin kehittää saatujen tulosten pohjalta. Tutkimus toteutettiin avoimia kysymyksiä sisältävän kyselylomakkeen avulla ja kyselyyn vastasi 138 töölöläistä. Vastaukset analysoitiin aineistolähtöisen sisällön analyysin avulla. Naapurit pitivät yksikön kokoa liian suurena ja 50 % vastaajista koki yksikön toiminnan tärkeänä mutta häiriötä aiheuttavana. Eniten ongelmia esiintyy yksikön välittömässä läheisyydessä, Ruusulankadulla. Ympäristötyötä pidettiin tärkeänä työmuotona ja tutkimustulosten perusteella tärkeimmät integrointia edistävät toimintatavat olivat järjestyshäiriöihin puuttuminen, ympäristössä tehtävät korttelikierrokset sekä toiminnasta tiedottaminen.

Asiasanat: ympäristötyö, integrointi, nimby, syrjäytyminen, pitkäaikaisasunnottomuus.

Viskari, Satu

"GENERALLY DANGEROUS SUBSTANCE ABUSERS OUT OF TÖÖLÖ!"

- A project to develop the integration of a housing unit for long term homeless into the Töölö neighborhood

Year 2014 Pages 67+8

This thesis is a study about The Finnish Blue Ribbon Foundation's Ruusulankatu -housing unit's integration into the Töölö neighborhood. The study is conducted from the point of view of the foundation's neighbor work -project and the actual neighbors living at a close proximity to the housing unit. The foundation aims to strengthen services for substance abusers and mental health patients and also to increase their involvement into the society and reduce homelessness.

The foundation's housing unit on Ruusulankatu -street started to operate in October 2012. The unit provides housing for 93 Helsinki based young adults. Most of the occupants have a history of long-term homelessness and also acute substance abuse and/or mental health problems. Past and present housing of these young adults has been very challenging. People in the Töölö neighborhood protested the housing unit widely already before it's opening. A general fear that the unit will bring more restlessness and problems into the area has been going around the neighborhood. Neighbors have also fears that substance abusers and the threat of increasing violence and robberies will make living in the area more insecure and reduce the value of property. The housing unit has a neighbor work -project specific to Töölö area. This project aims to prevent problems and reduce tensions and fears in the area. The research question for this thesis is: how does the housing unit integrate into the neighborhood?

This thesis aims to find out what effects the housing unit has had on the neighbors, how can future neighbor work -projects be developed and what kind of practices advance integration. An online-survey was also conducted for this study. 138 neighbors from Töölö area answered the questionnaire. The survey revealed that the housing unit was considered too large by the neighbors. 50% of the repliers felt that the housing unit's work was important but it also caused disorder. The neighbor work -project was also considered important. The majority of the answerers said that the most important part of the neighbor work -project was to take action against occurring disturbances.

Keywords: neighbor work, integration, nimby, alienation, long-term homelessness

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	7
2	Asuinaluelähtöinen ympäristötyö.....	10
2.1	Ympäristötyön historiaa.....	10
2.2	Ympäristötyön menetelmät.....	12
3	Kehittämissympäristö.....	15
3.1	Sininauhasäätiö.....	16
3.2	Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.....	16
3.3	Töölön kaupunginosa.....	17
3.4	Ympäristötyön hanke.....	18
3.5	Hankkeen kohderyhmä, yhteistyökumppanit ja ohjausryhmä.....	19
4	Yhteiskunnallista taustaa.....	20
4.1	Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma.....	21
4.2	Asunto ensin -periaate.....	23
4.3	Vastustus.....	24
4.4	Yksikkö mediassa.....	26
5	Teoreettiset lähtökohdat.....	28
5.1	Nimby.....	28
5.2	Integrointi.....	29
5.3	Syrjäytyminen ja stigma.....	31
6	Tutkimusmenetelmälliset lähtökohdat.....	35
6.1	Laadullinen tutkimus.....	36
6.2	Tutkimuksen tarkoitus, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite.....	36
6.3	Tutkimuksen toteutus.....	37
6.4	Aineiston analyysi.....	38
6.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	39
7	Tutkimuksen tulokset.....	39
7.1	Asumispalveluyksikön vaikutukset lähiympäristöön.....	40
7.1.1	Kuinka usein häiriöitä koetaan?.....	41
7.1.2	Pelot ja huolenaiheet.....	43
7.1.3	Huoli asuntojen arvon laskusta.....	44
7.1.4	Näpistyksen.....	45
7.2	Naapureiden yhteydenotot.....	46
7.3	Kaikki koetut häiriöt.....	48
7.4	Kiinnostus yhteistyöhön.....	50

7.5	Ympäristötyön menetelmien toimivuus naapureiden näkökulmasta.....	52
8	Johtopäätökset, yleistettävyys ja kehittämissuhteet	54
9	Vertailua.....	57
9.1	Ympäristötyö muissa yksiköissä.....	58
9.2	Case Munkkisaari.....	58
9.3	Hietaniemenkadun palvelukeskus	59
9.4	Already In My Back Yard	60
10	Pohdinta	61
	Lähteet.....	65
	Liite 1: Adressi	68
	Liite 2: Kysely	70

1 Johdanto

Opinnäytetyö on tutkielma Sininauhasäätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikön integroinnista Töölön kaupunginosaan yksikössä tehtävän ympäristötyön näkökulmasta. Työn tarkoitus on selvittää miten pitkäaikaisasunnottomille tarkoitettu asumispalveluyksikkö integroituu kaupunginosaan, ja mitä haasteita integroinnissa on naapureiden näkökulmasta. Tavoitteena on kehittää ympäristötyötä saatujen tulosten pohjalta.

Yksikön toiminta käynnistyi lokakuussa 2012. Yksikkö toimii Asunto ensin -periaatteella, jolloin päihitteettömyys ei ole asunnon saamisen edellytys. Asunnottomuutta pidetään yhteiskunnallisen syrjäytymisen äärimmäisempänä muotona. Asunto ensin -periaatteen keskeinen ajatus on yksilöiden palauttaminen takaisin yhteiskuntaan, jossa asumisen järjestäminen on vasta ensimmäinen vaihe kuntoutumisen prosessissa. (Asunto ensin. Yhteiskuntaan integroituminen 2014.)

Aihe on yhteiskunnallisesti ajankohtainen ja liittyy hallituksen asettamaan tavoitteeseen, jonka mukaan pitkäaikaisasunnottomuus on tarkoitus poistaa vuoteen 2015 mennessä. Kohdeyhmän asuttaminen asuinalueelle on ollut vaikeaa, sillä alueella on vastustettu yksikköä koko suunnitteluprosessin ajan. Yksikön asukkaiden on pelätty tuovan alueelle levottomuuksia ja ongelmia. Huoli on tuotu esille mediassa, suorina yhteydenottoina, adresseilla, yhteydenottoina kaupunginvaltuustoon sekä yhteydenottoina asukasyhdistysten ja taloyhtiöiden kautta.

Lähialueen asukkaat pelkäävät häiriöiden lisääntyvän läheisellä ala-asteella. Muita pelkoja ovat asuntojen arvon lasku, väkivaltaisuuden, rikollisuuden ja näpistysten lisääntyminen sekä yleinen levottomuus ja epäsiisteys. Naapurien huolena on ollut pelko siitä, että yksikkö kokoaa alueelle lisää päihiteidenkäyttäjiä, ja asuinalue muuttuu turvattomaksi. Opinnäytetyön nimi, *"Yleisvaaralliset sekakäyttäjät pois Töölöstä!"* on ote yksikön lähinaapurista tulleesta sähköpostipalautteesta.

Ympäristötyötä on tehty Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamassa, kolmivuotisessa ympäristötyön projektissa. Pää tavoitteena on integroida Ruusulankadun asumisyksikkö Töölön kaupunginosaan, ehkäistä etukäteen ongelmia ja puuttua alueella ilmeneviin häiriöihin sekä edesauttaa alueen turvallisuuden ja rauhallisuuden kehitystä. Muita hankkeen tavoitteita ovat ennakkoluulojen, asenteiden ja pelkojen vähentäminen sekä ilmapiirin muuttaminen myönteisemmäksi pitkäaikaisasunnottomia kohtaan.

Hankkeessa työskentelee kaksi ympäristötyöntekijää, joista toinen toimii vastaavana ympäristötyöntekijänä. Vastaavan ympäristötyöntekijän tehtäviin kuuluu hankkeen suunnittelu,

toteutus, kehittäminen, seuranta ja arviointi. Aloitin hankkeen vastaavan ympäristöyöntekijän tehtävät syyskuussa 2012, kuukausi ennen yksikön avaamista.

Opinnäytetyön aiheen valinta oli helppo. Työskentelin 14 vuotta yritykseni Mentalwear Oy toimitusjohtajana ja suunnittelijana. Mentalwear oli suomalainen vaatemerkki, joka myi kantavia T-paitoja ja muita tuotteita Suomessa. Yritys oli toiminnassa vuosina 1998–2012. Aiempi opinnäytetyöni *Ennakkoluuloille kenkää!* (2005) oli kehittämishanke, jolla pyrittiin vähentämään mielenterveysongelmiin liittyviä asenteita T-paitojen avulla. *Yleisvaaralliset sekäkäyttäjät pois Töölöstä!* - tutkielmani on jatkoa vaikuttamistyölle. Tällä kertaa vaikuttamistyön kohteena ovat töölöläiset naapurit, ja asenteiden keventäminen liittyen päihteiden käyttäjiin ja päihdeongelmiin.

Työn toimeksiantaja, Sininauhasäätiö, on aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja, jonka tehtävänä on auttaa pitkäaikaisasunnottomia, päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiviä henkilöitä. Säätiö hankkii ja ylläpitää tukiasuntoja asunnottomille, tavoitteenaan myös heidän asumisen turvaaminen ja elämänhallinnan vahvistaminen. (Sininauhasäätiö. Säätiön rooli 2014.)

Työn teoreettisena tausta-aineistoina käytän Timo Kopomaan (2005) tutkimusta *Naapurisuvaitsevaisuus* sekä Kopomaan, Peltosen ja Litmasen (2008) tutkimusta *Ei meidän pihallemme!* sekä Mikko Hietakankaan pro gradu- tutkielmaa *Huumehoitoyksiköiden aiheuttamat pelot lähiasukkaiden keskuudessa* (2008), jossa kartoitettiin Helsingin Munkkisaaren huumevieroitusyksiköiden aiheuttamia pelkoja lähialueen asukkaissa. Tutkimuksessa käyttämäni teoreettisen taustan keskeisimpiä osia ovat Kopomaan tutkimus nimby (not in my backyard)-ilmiö sekä palveluyksiköiden sijoittamiseen liittyvät integroitumisen haasteet, pelot ja ennakkoluulot.

Opinnäytetyössä tutkin niitä ongelmia, ennakkoluuloja ja asenteita, joita yksikkö ja sen asukkaat aiheuttavat lähiympäristössä. Lisäksi arvioin ympäristöyöntekijän hankkeen vaikuttavuutta ja tuloksia. Tarkoitus on tutkia onko tehdyillä toimenpiteillä ollut myönteisiä vaikutuksia ja olisiiko niissä kehittämisen varaa, ja millaisia toimenpiteitä naapurit ja yhteistyökumppanit toivovat hankkeelta. Työn keskeinen kysymys on miten yksikkö integroituu keskelle tiivistä tööläläiskorttelia, jossa yksikköä on vastustettu hankkeen alusta saakka.

Työn tarkoitus on tuottaa tietoa hankkeen vaikutuksista ja saavutuksista suhteessa tavoitteisiin sekä kartoittaa sen puutteita ja kehittämistarpeita. Arvioinnissa pyritään selvittämään myös hankeprosessin eri vaiheita, menestystekijöitä ja kompastuskiviä sekä kartoittamaan hankkeen hyviä käytäntöjä.

Empiirinen tutkimusmateriaali on koottu naapurien kanssa pidettyjen kokousten pöytäkirjoista ja omista havainnoistani hankkeen aikana. Kokouksiin on osallistunut kattava joukko alueen naapureita, yhteistyökumppaneita, toimijoita ja yrittäjiä. Lisäksi alueen töölöläisiä asukkaita haastateltiin sähköisesti Webropolin kautta tehdyn kyselyn avulla. Kysely toteutettiin maaliskuussa 2014 ja kyselyyn osallistui 138 naapuria. Kyselyn tuloksista ilmeni että yksikön toimintaa pidetään tärkeänä mutta naapurit kokevat toiminnasta aiheutuvan häiriötä erityisesti Ruusulankadulla, jossa yksikkö sijaitsee. Ympäristötyön työmenetelmistä tärkeimmiksi koettiin puuttuminen järjestyshäiriöihin, korttelikierrokset kaduilla sekä alueen puistoissa, alasteella ja päiväkodeissa.

2 Asuinaluelähtöinen ympäristötyö

Ympäristötyön tavoitteena on integroida asumisyksikkö ympäröivään kaupunginosaan, turvata yksikön asukkaiden asuminen ja mahdollistaa heidän kuntoutuminen. Ympäristötyön menetelmät eroavat toisistaan eri asumisyksiköissä, riippuen kohteen ympäristöstä ja asukkaista. (Asunto ensin. Ympäristötyö 2014.) Ruusulankadun asumispalveluyksikön ympäristötyössä korostuu asenteisiin vaikuttaminen ja tiedon lisääminen. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseen liittyvät toimenpiteet ja Asunto ensin-periaate ovat olleet monelle töölöläiselle vieraita käsitteitä.

2.1 Ympäristötyön historiaa

Asuinaluelähtöisellä ympäristötyöllä on lyhyt historia. Asuinaluelähtöinen ympäristötyö sosiaali- ja päihdealan yksiköissä on aloitettu vuonna 2002 Diakonissalaitoksen Helsingin Munkkisaaressen palvelukeskuksessa. Aluksi toiminta keskittyi asumispalveluyksiköiden läheisyydessä tehtäviin korttelikierroksiin, huumeruiskujen keräämiseen, lasten turvallisuudesta huolehtimiseen, ja toiminnasta tiedottamiseen. Tärkein työmuoto oli toiminnasta tiedottaminen, toiminnan avoimuus, palautteisiin vastaaminen ja aktiivinen yhteistyö naapureiden kanssa. (Hampunen 2014.)

Ympäristötyön työkalut:

- Toimintaympäristön kartoitus ja jatkuva arviointi
- Yhteistyö ja säännöllinen vuorovaikutus lähiympäristön kanssa
- Viranomaisyhteistyö
- Välitön reagointi kaikkiin yhteydenottoihin
- Asukasohjaus asumisyksiköissä
- Lähialueella tehtävä jalkautuva ympäristötyö
- Näkyvyys

- Turvallisuus
- Säännöllinen dokumentointi

Kuva 1: Ympäristötyön elementit (Asunto ensin. Ympäristötyö 2013).

Ympäristötyö on johdonmukaisesti kehitetty työmuoto, jolla vähennetään ei-toivottuja ilmiöitä yhteisössä ja sen ympäristössä sekä päästään tavoitteisiin asumisyksikön integroimiseksi ympäristöönsä. (Asunto ensin. Ympäristötyö 2013).

Nykyään työhön liittyy voimakkaasti edellä mainittujen toimintojen lisäksi yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedon jakaminen pitkäaikaisasunnottomuudesta ja sen lieveilmiöistä sekä pyrkimys yhteisöllisyyteen. Yhteisöllisiä toimintoja ovat esimerkiksi naapureille pidettävät kokoukset, avoimet ovet, tiedotustilaisuudet, erilaiset tapahtumat ja asiantuntijaluennot.

Roivanen (2008: 41) pohtii onko yhteisölliselle työotteelle enää tilaa sosiaalityön ydinprosessissa. Paikallinen toimintatapa, olosuhteiden muuttaminen ja kansalaiskeskeisyys ovat perinteisen yhdyskuntatyön keskeisiä osa-alueita. Paluuta vanhaan yhdyskuntatyöhön ei välttämättä ole mutta sosiaalityön on pidettävä huolta yhteisöllisyyden, kansalaiskeskeisyyden ja demokratian ihanteistaan.

Yksilöitymiskehitys uhkaa perinteisiä yhteisöjä, kuitenkin samalla kaivataan perhettä, sukua ja naapurustoa hoidon tueksi ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisijöiksi (Roivanen 2008: 10–11). Vaikka suvun ja naapurien osallistuminen on vähentynyt, näkee Roivanen, ettei sidos luonnollisiin yhteisöihin ja asuinalueeseen ole kuitenkaan menettänyt merkitystään. Kansallisella ja Euroopan unionin tasolla yhteisöllisyys nähdään voimavarana, kilpailuetuna ja syrjäytymisen ehkäisijänä.

Ruusulankadulla tehdään asuinaluelähtöistä ympäristötyötä, jossa yksi tavoite on yhteisöllisyyden lisääminen. Asuinaluelähtöinen ympäristötyö työmuotona muistuttaa yhdyskuntatyötä. Yhdyskuntatyöntekijällä on sosiaalityössä kaksoisrooli viranomaistyön ja kentällä työskentelyn välimaastossa. Yhdyskuntatyöntekijä pääsee virastotyöntekijää paremmin asiakkaan lähelle, asiakkaan asuinalue on myös työn kohteena ja muutoksen välineenä sekä yhteistoiminnallisena toiminta-areenana asukkaiden ja viranomaisten välillä. (Roivanen 2008: 29–30.)

Ruusulankadulla ympäristötyöntekijä toimii tulkkina naapureiden ja yksikön asukkaiden välillä. Yhteisöllisyyden kasvu näkyy muun muassa sosiaalisessa mediassa asuinalueyhdistysten ja erilaisten Facebook-ryhmien jäsenten aktiivisuudessa. Ryhmissä ollaan kiinnostuttu omasta asuinalueesta ja sen kehittämisestä. Ihmiset ovat valmiita myös konkreettiseen toimintaan. Yksikkö on saanut myös tukijoita ja puolustajia. Ruusulankadun ympäristötyössä tämä on nä-

kynyt mm. tavaralahjoituksina ja vilkkaana käydyssä keskustelussa; sosiaalisessa mediassa on ollut paljon myös yksikköä puolustavia kannanottoja.

2.2 Ympäristötyön menetelmät

Ruusulankadun asumisyksikössä ympäristötyön hankkeen työmenetelmät perustuvat Asunto ensin-periaatteella toimivien yksiköiden (kuva 1) menetelmiin. Menetelmiä on laajennettu ja kehitetty vastaamaan Ruusulankadun asumisyksikön tarpeita.

Kuva 2: Ympäristötyön menetelmät Ruusulankadulla

Ruusulankadun asumisyksikössä ympäristötyön näkyvin työmuoto on jalkautuva ympäristötyö eli korttelikierrokset. Korttelikierrokset toteutetaan jokaisena viikonpäivänä aamu- ja iltavuorossa. Aamupäivän korttelikierros käsittää Töölön ala-asteen, kaupat ja päiväkodit sekä puistoalueita. Iltakorttelikierros keskittyy Ruusulankatu/Sibeliuksenkatu/Topeliuksenkatu/Töölön kirjasto/Töölönkatu/Korjaamo -alueelle ja tarvittaessa Töölöntorille. Reittejä muutetaan jos jokin alue ei vaadi erityistä seurantaa tai jossakin ilmenee enemmän tarkkailtavaa. Kierroksille otetaan mukaan yksikön asukkaita. Asukas ei voi osallistua kierrokselle päihtyneenä. Kierroksilla käydään päivittäin myös alueen kaupoissa, kioskeissa ja ravintoloissa. Toiminnan tarkoitus on selvittää ovatko yksikön asukkaat aiheuttaneet alueella häiriöitä tai näpistyksiä, ja kertoa yksikön toiminnasta.

Laajojen korttelikierrosten lisäksi henkilökunta ja ympäristöyöntekijät kiertävät oman korttelin alueella useita kertoja vuorokaudessa. Tavoite on olla näkyvillä, havainnoida ympäristön tilaa ja puuttua epäkohtiin. Korttelikierroksella henkilökunnalla on yllään keltainen, säätien logolla varustettu huomioliivi, josta työntekijät tunnistaa. Lisäksi mukana on reppu, jossa on kertakäyttöhanskoja, roskapusseja, pistosuojahanskat, pieni viiltojätessäiliö ja esitteitä.

Korttelikierrokset raportoidaan ympäristöyön kaavakkeelle. Korttelikierroksella havainnoidaan kaikki tavanomaisuudesta poikkeavat ilmiöt sekä kerätään päihteidenkäyttöön liittyvää välineistöä, jos sellaista ilmenee.

Naapuritaloihin, yrittäjille, lähialueen toimijoille ja organisaatioille on jaettu tiedote, jossa on lyhyt esittely toiminnasta ja yksikön yhteystiedot. Kaikkiin yhteydenottoihin vastataan välittömästi ja ongelmat otetaan käsittelyyn mahdollisimman pian yksikön sisällä. Henkilökunta on ohjeistettu vastaamaan puhelimitse tulleisiin palautteisiin. Häiriöistä voi ilmoittaa myös tekstiviestillä.

Kopomaan (2005: 29) mukaan yhteydenpito voi olla luonteeltaan esimerkiksi päivystävää sähköpostikeskustelua, osallistumista nettikeskusteluun tai sähköpostikonsultaatiota jonkun yhteisen teeman ympäriltä. Ruusulankadun asumisyksikössä on käytössä kaikki mahdolliset palautekanavat sekä puhelinpäivystys 24 tuntia vuorokaudessa.

Asukaskokouksissa käsitellään ympäristöön liittyviä teemoja ja ongelmia sekä etsitään yhdessä niihin ratkaisuja. Asukkaille kerrotaan perusasioita miten ympäristöstä tulee pitää huolta. Asukkaita motivoidaan huomioimaan ympäristö, sen muut asukkaat, yrittäjät ja toimijat.

Asukkailla on lisäksi oma ympäristöyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Ryhmässä käsitellään ympäristöön liittyviä positiivisia ja negatiivisia asioita sekä pohditaan yhdessä miten ongelmia voidaan ratkaista. Lisäksi ryhmä järjestää retkiä paikallisiin kohteisiin, kulttuuri-, urheilu- ja taidetapahtumiin asukkaiden toiveiden pohjalta. Tämä toiminta tähtää myös asukkaiden integroitumiseen.

Henkilökunta perehdytetään ja motivoidaan ympäristötyöhön. Ympäristöyön tarkoitus ei ole pelkästään alueen pitäminen siistinä, roskien kerääminen tai alueen valvominen. Keskeinen tehtävä häiriöihin ja ongelmiin puuttumisen lisäksi on pelkojen vähentäminen. Ympäristöyöntekijät opastavat henkilökuntaa käsittelemään palautteet siten että naapureiden huolenaiheisiin vastataan diplomaattisesti ja provosoitumatta. Ympäristöyöntekijät toimivat virka-ajan puitteissa. Iltaisin, öisin ja viikonloppuisin yksikön asumisohjaajat tekevät ympäristöyötä ja vastaavat palautteisiin, ja ohjaavat soittajaa tarvittaessa ottamaan yhteyttä yksikön päällikköön tai vastaavaan ympäristöyöntekijään.

Asuinaluelähtöisen ympäristötyön tavoite on pitää alue siistinä, rauhallisena ja turvallisena. Ympäristötyö voidaan nähdä myös osana kriminaalipoliittista toimintaa, sillä se ehkäisee, estää ja vähentää rikoksia alueella. Turvallisuuteen liittyvää toimintaa ympäristöyöntekijät suunnittelevat yhteistyössä poliisin kanssa. Yksikön toiminnan alettua näpistelyt alueen kaupoissa ja kioskeissa lisääntyivät. Tämän vuoksi ympäristöyöntekijät tekevät tiivistä yhteistyötä kauppiaiden ja poliisin kanssa. Yksikössä järjestetään myymäläpäälliköiden ja ympäristöyöntekijöiden kesken kokouksia, joihin osallistuu myös lähipoliisi. Ympäristöyöntekijät ovat laatineet toimintaohjeet näpistysten varalle. Kaikki näpistykset tilastoidaan. Ympäristöyöntekijät konsultoivat poliisia myös muissa asioissa, kuten esimerkiksi pyörävarkauksissa tai järjestyshäiriöihin liittyvissä asioissa.

Poliisi on tilastojen ja yleisen kenttäkokemuksensa vuoksi asiantuntija alueellisen häiriökäyttäytymisen ja rikosten osalta (Kopomaa 2005: 28). Ruusulankadulla tätä asiantuntijuutta on hyödynnetty toiminnan alusta saakka. Naapurit ovat saaneet ajantasaista tietoa siitä miten turvallisuustilanne on muuttunut, ja mitkä rikokset ovat olleet yksikön asukkaiden aiheuttamia. Ympäristöyöntekijät ovat opastaneet naapureita esimerkiksi pyörävarkauksen varalta. Yksikön asukkaille on tehty selväksi että pihaan ilmaantuvat ”ylimääräiset” polkupyörät tarkistetaan poliisin toimesta. Tällaisen toiminnan tarkoitus on ennalta ehkäistä rikollista käyttäytymistä.

Jokainen poikkeava havainto kirjataan ympäristötyön seurantalomakkeelle. Dokumentoinnin avulla toimintaa pyritään tekemään läpinäkyväksi. Tilastot käydään läpi ohjausryhmässä ja säännöllisissä kokouksissa naapureiden kanssa. Tilastot osoittavat, että häiriöt ovat vähentyneet kahden toimintavuoden aikana. Tilastojen ja seurannan pohjalta toimintoja ohjataan ongelma-alueille. Naapurusto pelkäsi ennakkoon ruiskujen lisääntymistä. Diakonissalaitoksen liikkuva terveysneuvontayksikkö käy säännöllisesti yksikön piha-alueella. Autossa on mahdollisuus saada terveysneuvontaa, rokotuksia, testauksia ja vaihtaa käytetyt ruiskut uusiin. Tämä toiminta on vaikuttanut siihen että alueelta on löytynyt ruiskuja odotettua vähemmän.

Yksikössä järjestetään asiantuntijaluentoja, verkostotapaamisia ja tiedotustilaisuuksia. Lisäksi järjestetään avoimien ovien päiviä, tutustumiskäyntejä ja erilaisia tapahtumia. Ympäristöyöntekijät ovat tehneet yhteistyötä myös paikallisen teatterin kanssa. Yksikön asukkaita oli vuosina 2013–2014 mukana teatteriproduktiossa, jonka tavoite oli tutustuttaa töölöläiset naapurit yksikön asukkaisiin, ja vähentää yksikköön kohdistuvia ennakkoluuloja taiteen keinoin. Esityksessä kerrottiin Ruusulankadulla asuvien nuorten elämästä. Esityksessä käsiteltiin myös yksikön vastustusta, naapureiden ja yöntekijöiden näkökulmat huomioiden. (Q-teatteri. Ruusulankatu 10 2014.)

Lähialueen asukkaat ja toimijat muodostavat *Hyvä naapuri*-verkoston (kuva 3), joka kokoontuu yksikössä säännöllisesti. Toiminnan tavoite on yhteistyön lisääminen tekemällä yksikön toimintaa avoimeksi. *Hyvä Naapuri* -verkoston tapaamiset järjestetään noin neljä kertaa vuodessa. Tämän lisäksi pienempi ns. *Lähinaapuri* -ryhmä kokoontuu useammin, noin kerran kuukaudessa. Lähinaapuri-ryhmään kuuluu oman korttelin naapureita ja yrittäjiä. Lähinaapuri-kokouksissa tavoite on kertoa avoimesti yksikön toiminnasta, käsitellä ongelmia ja etsiä niihin yhdessä ratkaisuja. Jotta naapurit hyötyisivät yksiköstä, yksikön neuvottelutilaa saa varata esimerkiksi taloyhtiön hallitusten kokouksia varten.

Kuva 3: Hyvä naapuri-verkosto

Hyvä naapuri-verkostoon on koottu lähialueen toimijat. Verkostoon voi liittyä kuka tahansa, ja kokouksiin osallistuminen on vapaaehtoista, osallistuja voi käydä kokouksissa silloin kun se hänelle sopii.

Ympäristötyön toimintasuunnitelmaa on tarkoitus kehittää siten, että sitä voidaan käyttää muissa säätiön yksiköissä. Tarkoitus on luoda valmis paketti, jossa on yhteen koottuna hyväksi havaitut menetelmät, ongelmakohdat ja niiden ratkaisumallit. Pakettiin sisältyy henkilökunnan koulutukseen liittyvää aineistoa sekä asukkaiden ohjaukseen liittyvää materiaalia. Tällaisen aineiston avulla ympäristötyötä voisi helposti avata muille yhteistyökumppaneille. Tulevaisuudessa ympäristötyötä voisi viedä sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksiin.

3 Kehittämisympäristö

Hankkeen kehittämisympäristön muodostavat Helsingin kaupungin sosiaalivirasto ja Töölön kaupunginosa sekä alueen asukasyhdistykset. Laajempaan kehittämisympäristönä ovat säätiön muut toimipisteet, joissa ei vielä ole ympäristötyön suunnitelmaa. Ympäristötyö on olennainen työmuoto Asunto ensin -periaatteella toimivien yksiköiden integroimisprosessissa.

3.1 Sininauhasäätiö

Ympäristötyön hanketta toteutetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuella Sininauhasäätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikössä. Sininauhasäätiö on yleishyödyllinen toimija, joka tukee asunnottomia sekä päihde- ja mielenterveysongelmien kanssa kamppailevia ihmisiä. Säätiön tehtäviin kuuluu asunnottomille päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville ja niistä kuntoutuville tarkoitettujen tukiasuntojen hankinta ja ylläpito sekä heidän asumisen turvaaminen ja elämönhallinnan vahvistaminen erilaisilla tukipalveluilla.

Sininauhasäätiö toimii aktiivisena yhteiskunnallisena vaikuttajana, tavoitteena asunnottomuuden vähentäminen, päihde- ja mielenterveyspalveluiden vahvistaminen sekä asumispalveluyksiköiden asukkaiden yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen (Sininauhasäätiö 2014).

”Sininauhasäätiön toiminta nojaa vahvasti kristillisiin arvoihin. Lähtökohdat ihmisarvosta, ihmisoikeuksista ja lähimmäisenrakkaudesta ovat aina kaikkein tärkein moottori toiminnallemme. Nämä arvot ovat joka päivä se tärkein syy, miksi toimimme ja miksi meitä tarvitaan. Haluamme tuoda toivoa ja valoa mahdottomiltakin tuntuviin elämäntilanteisiin, sillä synkimmässäkin elämäntilanteessa on löydettävissä toivoa ja mahdollisuuksia. Näissä tilanteissa olemme rinnalla kulkijoina.” (Sininauhasäätiö 2014.)

Sininauhasäätiö peruskorjasi Helsingin Töölössä Ruusulankatu 10:ssä sijaitsevan rakennuksen asumisyksiköksi vuonna 2012. Yksikön kohderyhmänä ovat pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman mukaan kaikkein vaikeimmin asutettavat henkilöt. Ruusulankadun yksikössä asuu 93 helsinkiläistä nuorta, joilla on taustalla pitkäaikaisasunnottomuuden lisäksi muita ongelmia, kuten päihde- ja mielenterveysongelmia.

3.2 Helsingin kaupungin sosiaalivirasto

Asunnottomuudesta johtuvat ongelmat ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle. Pelkästään Helsingissä on arvioitu olevan 3000 asunnottomia, joka on 40 prosenttia koko Suomen asunnottomista. Arvioiden mukaan kolmas osa asunnottomista on pitkäaikaisasunnottomia.

Helsingin kaupunki on sitoutunut yhdeksän muun kunnan kanssa valtakunnalliseen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan (Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveysvirasto 2012). Sosiaalivirasto on laatinut Helsingin osalta toimeenpanosuunnitelman, joka koostuu useasta eri asumishankekohteesta. Hankkeista osa on kaupungin itse tuottamia ja osasta ottaa vastuun eri säätiöt ja järjestöt. Sosiaaliviraston toimeenpanosuunnitelman lähtökohtana on järjestää pitkäaikaisasunnottomille vuokrasuhteeseen tai hoidolliseen asumiseen perustuvaa asumista, johon järjestetään tarvittava yksilöllinen tuki (Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveysvirasto).

Sininahasaatiön Ruusulankadun asumispalveluyksikkö on osa tätä toimeenpanosuunnitelmaa. Ruusulankadun yksikkö toimii sopimusyhteistyössä Helsingin kaupungin sosiaalitoimen kanssa. Helsingin kaupunki ostaa palvelusopimuksen kautta Sininahasätiöltä tuetun asumisen palveluita. Asukkaat asuvat yksikössä asumispalveluyksikössä asuinhuoneenvuokralain mukaisilla vuokrasopimuksilla.

3.3 Töölön kaupunginosa

Ruusulankadun asumispalveluyksikössä tehtävän ympäristötyön toimintaympäristönä on Töölön kaupunginosa Taka-Töölön alue. Töölössä on useita puistoja, ravintoloita, liiketiloja, kouluja, sairaaloita, museoita, ooppera, kirkkoja sekä erilaisia urheilu- ja ulkoilumahdollisuuksia.

Ympäristöyöntekijöiden työympäristön muodostavat lähialueen kadut, korttelit, päiväkodit, lähikaupat, liiketilat ja puistot. Erityisesti keväällä ilmojen lämmitessä yksikön edustalla on usein meteliä ja häiritsevää huutelia, johon puututaan yksikön henkilökunnan toimesta.

Töölö on kahden kaupunginosa muodostama alue Helsingin kantakaupungissa. Se jakaantuu Helsingin ydinkeskustaa lähellä olevaan Etu-Töölöön ja kauempana sijaitsevaan Taka-Töölöön. Nämä alueet erottaa toisistaan Eteläisen- ja Pohjoisen Hesperiankadun välinen puistovyöhyke. Nykyinen Töölö oli pitkään maaseutumaista aluetta, josta kaupunki vuokrasi huvilatontteja 1800-luvulla. Kaupungin kasvaessa arkkitehdit Karl Gustaf Nyström ja Lars Eliel Sonck suunnittelivat alueelle asemakaavan, joka vahvistettiin vuonna 1906, ja jonka mukaisesti Töölöä alettiin rakentaa osaksi Helsingin kantakaupunkia. 1910–1930 -luvulla tiiviiksi rakennettu kaupunginosa on yhtenäinen ja arkkitehtuuriltaan homogeeninen alue, jolle on tyypillistä korkeiden talokompleksien sisäänsä kätkemät suuret puistomaiset ja tehokkaasti rakennetut umpikorttelit. (Vesterinen 2012.)

Töölöstä alkoi muodostua porvariston kaupunginosa suurine perheineen 1930-luvulla. Asukasluku oli korkeimmillaan 1950-luvulla (30 000 asukasta), laskien siitä puoleen 1990–2000-

lukujen välillä (Vesterinen 2012: 17). Vesterinen kuvailee 1950-luvun Töölön olleen intiimi, idyllinen ja viihtyisä ympäristö pienine puoteineen. Oman lisänsä idylliin toivat pihoilla esiintyvät katulaulajat, pihaviihdyttäjät, veitsenteroittajat ja monenlaiset kauppamiehet. Asuminen oli ahdasta sillä isoon asuntoon oli otettava asuntosäätelyn vuoksi vuokralaisia. Ahtaus ajoi lapset pihoille ja kaduille.

Töölössä oli kuitenkin hyvä ja turvallinen asua koska kaduilla ja pihoilla oli väljää ja puistot toivat ilmapuutaa. Töölöstä kehittyi nopeasti keskiluokkainen kaupunginosa, jossa asui paljon opettajia, pappeja, kirjailijoita, lääkäreitä ja taiteen ja kulttuurin edustajia. Lapsilla oli turvallinen olla koska suhde naapureihin oli välitöntä, elävää ja kasvattavaa. (Vesterinen 2012: 21.)

Ympäristötyön verkostokokouksissa lähialueen asukkaat ovat toistuvasti korostaneet alueen rauhallisuutta, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Töölö koetaan hyvämaineisena ja viihtyisänä kaupunginosana ja arvoalueena. Ruusulankadun korttelia on pidetty erityisen rauhallisena alueena ennen asumisyksikön avaamista.

Moni töölöläinen on kokenut epäoikeudenmukaisena sen että alueelle on tullut kaksi suurta yksikköä lyhyen ajan sisällä. Hietaniemenkadun palvelukeskus avattiin vuonna 2009. Kyseessä on asunnottomille suunnattu ympäri vuorokauden toiminnassa oleva palvelukeskus, jonka tavoitteena on heikoimmassa asemassa olevien asunnottomien helsinkiläisten elinolojen parantaminen. Sininauhasäätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikössä paikkoja on 93 hengelle ja Diakonissalaitos on aikeissa rakentaa Mechelininkadun varrelle, Kivelän sairaala-alueelle, asumispalveluyksikkö Rafaelin 50 hengelle. Yksikön on tarkoitus aloittaa toiminta vuonna 2016. Naapurustossa on puhuttu ”Bermudan kolmiosta”, jonka nämä kolme suurta yksikköä muodostavat, ja moni töölöläinen on sitä mieltä että yksiköt jakautuvat maantieteellisesti epätasa-arvoisesti Helsingissä.

3.4 Ympäristötyön hanke

Sininauhasäätiön ympäristötyön projekti on RAY:n rahoittama hanke tukiasumisyksikön integroimiseksi kantakaupunkiin. Sininauhasäätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikkö aloitti toimintansa lokakuussa 2012. Kohderyhmänä ovat pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman mukaisesti kaikkein vaikeimmin asutettavat henkilöt, joiden päihde-, mielenterveys- ja muut ongelmat aiheuttavat pitkäaikaisasunnottomuutta. (RAY:n avustushakemus. Sininauhasäätiö 2011.)

Naapurustossa päihteidenkäyttäjiiin suhtaudutaan varauksella. Käyttäjät herättävät pelkoa ja turvallisuuden tunnetta. Sähköpostipalautteissa ja verkostotapaamisissa naapuruston kanssa

korostuu pelko yksikön asukkaita kohtaan. Päihteidenkäyttäjiä pidetään arvaamattomina, pelottavina ja vaarallisina. Alueella asuu paljon lapsiperheitä. Osa vanhemmista kokee pelkoa lastensa puolesta. Ympäristötyö on välttämätön työmuoto, jotta yksikkö saadaan integroitua kortteliin, ja lieveilmiöihin pystytään reagoimaan nopeasti.

Hankkeen tarkoitus on myös purkaa stereotyyppioita. Osa vastustajista suhtautuu kohderyhmään vihamielisesti:

”Monesti ns. liberalismiin nimissä ollaan aina näiden hankkeiden puolesta, ottamatta oikeasti selvää asioista. Olisin töölöläisenä valmis ottamaan asunnottomien asuntolan tänne, jos se olisi pienempi ja päihteetön. Tämä asuntola ei ole päihteetön. Lisäksi on asiaa pohdittaessa hyvä tietää, että asuntola ei ole vain asunnottomille vaan nimenomaan asunnottomille narkomaaneille, päihdeongelmallisille ja mielenterveysongelmista kärsiville tarkoitettu eli hyvin riskialttiille porukalle. Viime vuosina monet järjestöjä tekoja (mm. useita mediassakin käsiteltyjä tappoja) tehneet ovat olleet juuri tällaisia toipilaita, joilla on ollut vaikeuksia mielenterveyden ja päihdeiden kanssa. Vieressä on 10 metrin päässä ala-asteikäisten iltapäiväkerho ja 300 oppilaan ala-aste sekä lukuisia päiväkoteja 200-300 metrin etäisyydellä. Eikö Töölöstä löydy muuta paikkaa, joka ei olisi ihan pienten lasten vieressä. Lapset kun eivät itse osaa varoa.” (Adressit. Ei Ruusulankadun päihdeasuntolalle! 2008.)

Asenteisiin vaikuttaminen vaatii pitkäjännitteistä työtä. Menetelminä ovat foorumit, joissa asumispalveluyksikön ympäristötyöntekijät voivat vaikuttaa yhteiskunnallisesti, välittää asiantietoa naapureille ja muille sidosryhmille sekä tutustuttaa kaupunginosan asukkaat yksikön toimintaan. Yhtenä tavoitteena on saada taloon sellaista toimintaa, josta olisi hyötyä koko kaupunginosalle, kuten terveyspalveluita ja kokouspalveluita. Tilojen käyttö toisi samalla myös yksikön toimintaa tutummaksi.

3.5 Hankkeen kohderyhmä, yhteistyökumppanit ja ohjausryhmä

Hankkeen kohderyhmänä ovat yksikön asukkaat, yksikön naapurit, yrittäjät, kauppiat, päiväkodit, koulut, alueen työntekijät ja kaikki töölöläiset naapurit. Hanke voidaan nähdä myös laajemmin, jolloin sen kohderyhmänä on kaikki ne ihmiset, joita asia jollakin tavalla koskettaa.

Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat mm. poliisi, Töölön ala-asteen vanhempainyhdistys Taavy ry, Töölön seurakunnan diakoniatyö, Töölö-seura ja Töölö kaupunginosa yhdistys ry.

Kehittämishankkeeseen kuuluu ohjausryhmä, joka osallistuu toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Kehittämistoiminnalle voidaan muodostaa ohjausryhmä, johon pyritään kokoamaan kehittämisen kannalta olennaiset tahot sekä keskeisiä yhteistyökumppaneita. Ohjausryhmän kokoonpano voidaan muodostaa niin että siihen kutsutaan myös henkilöitä, jotka ovat tottuneet ajattelemaan toisin. (Toikko, Rantanen 2009: 59.) Hankkeen ohjausryhmään kuuluu mm. Töölön alueen asukasyhdistyksen puheenjohtaja, Helsingin kaupungin turvallisuus- ja valmiusyksikön edustaja, kirjailija/psykoterapeutti sekä ympäristötyön asiantuntija.

Ympäristötyön ohjausryhmän kokoonpano mahdollistaa innovatiivisen ja asiantuntevan otteen hankkeeseen. Lisäksi kirjailijan mukana olo on antanut hankkeeseen väriä ja uusia näkökulmia, yksikön asukkaissa nähdään uhkan sijaan mahdollisuuksia:

”Ruusulankadun ihmisten joukossa on ihmisiä, jotka pohjakosketuksen ja sylväskelluksen jälkeen nousevat pintaan- heidän joukostaan voi tulla lauluntekijöitä, tarinan kertojia, eksyksissä olon kartanpiirtäjiä. (Snellman 2014).

Ohjausryhmä antaa ideoita ja tukea suunnittelun, toiminnan päävastuun ollessa kuitenkin Sininauhasäätiöllä. Ohjausryhmä on osallistunut myös naapureiden kanssa järjestettäviin kokouksiin ja luentoihin, sekä erilaisiin ympäristötyötä käsitteleviin seminaareihin ja tapahtumiin.

4 Yhteiskunnallista taustaa

Hankkeen toteuttaminen on yhteiskunnallisesti tärkeä tehtävä. Hallituksen asuntopoliittisissa linjauksissa lähtökohtana on se, että mahdollisuus kotiin eli ”omaan nimeen ovesa” kuuluu jokaisen ihmisen perusoikeuksiin. Pitkäaikaisasunnottomuus halutaan poistaa Suomesta kokonaan, ja ihmisille halutaan taata riittävästi tukea jotta asuminen myös onnistuu ja jatkuu eikä asukas palaa enää kadulle.

Asunnottomuus on yksi yhteiskuntamme vaikeimmista ongelmista. Aran (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus) mukaan vuoden 2013 lopussa Suomessa oli 7500 yksinäistä asunnotonta ja 420 perhettä (Ara 2014). Asunnottomuuden vähentäminen ja poistaminen on yhteiskunnalle taloudellisesti kannattavaa sillä asunnon saamisen myötä sairaala- ja muut laitosjaksot vähenevät sekä asunnottomuudesta aiheutuvat muut välilliset kustannukset, kuten esimerkiksi päihtyneiden säilöönnotot ja vankilavuorokausista aiheutuvat kustannukset pienenevät. Kyse on myös inhimillisyydestä. Jokaisella täytyy olla oikeus ihmisarvoiseen asumiseen ja omaan kotiin. Asunto ensin -periaate lähtee siitä, että asunnon saaminen on edellytys myös muiden elämänhallintaa liittyvien asioiden ratkaisemiselle ja avun vastaanottamiselle. (Sininauhasäätiö. Asunnottomuuden vähentäminen 2014.)

4.1 Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma

Helsingin kaupunki on sitoutunut yhdeksän muun kunnan kanssa valtakunnalliseen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan (Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveysvirasto 2012). Asunnottomuuden vähentämishjelmaan sitoutuneet kunnat ovat:

- Helsinki
- Espoo
- Vantaa
- Tampere
- Jyväskylä
- Oulu
- Kuopio
- Lahti
- Joensuu
- Turku

Sosiaalivirasto on laatinut Helsingin osalta toimeenpanosuunnitelman, joka koostuu useasta eri asumishankekohteesta. Hankkeista osa on kaupungin itse tuottamia ja osasta ottaa vastuun eri säätiöt ja järjestöt. Sosiaaliviraston toimeenpanosuunnitelman lähtökohtana on järjestää pitkäaikaisasunnottomille vuokrasuhteeseen tai hoidolliseen asumiseen perustuvaa asumista, johon järjestetään tarvittava yksilöllinen tuki (Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveysvirasto 2013).

Ruusulankadun asumisyksikkö noudattaa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa. Suomen valtion pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman ja Helsingin kaupungin linjausten mukaan Asunto ensin-periaatteen mukainen asuminen esimerkiksi Sininauhasäätion Ruusulankadun yksikössä ei edellytä päihdeettömyyttä. Aukkaita ovat pääosin nuoret ihmiset, jotka ovat asuneet kadulla - mm. rappukäytävissä ja yleisissä vessoissa ennen Ruusulankadulle muuttoa. Hyvin monella heistä on vakavia päihde- ja mielenterveydenongelmia.

Pitkäaikaisasunnottomalla tarkoitetaan henkilöä, joka on ollut sosiaalisten tai terveydellisten syiden vuoksi yli vuoden ajan asunoton tai henkilöä, jolla on ollut kolmen viime vuoden ajan toistuvasti asunnottomuutta. Asunnottomuuteen liittyy usein päihdeongelma mutta monella ongelmat ovat aiheutuneet myös taloudellisista syistä. Erityisesti kasvukeskuksissa on puutetta edullisista vuokra-asunnoista.

Hallituksen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma pyrkii vuosien 2012-2015 aikana saavuttamaan seuraavat tavoitteet:

- pitkäaikaisasunnottomuus poistuu vuoteen 2015 mennessä
- riski pitkäaikaisasunnottomuudesta vähenee, kun sosiaalisen vuokra-asuntokannan käyttöä tehostetaan
- asunnottomuutta ennaltaehkäistään. (Ympäristöministeriö. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma 2012-2015.)

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan kuuluvat olennaisesti Ruusulankadun kaltaiset asumispalveluyksiköt. Yksiköt koetaan ympäristöä kuormittavina ja haastavina noudattamansa Asunto ensin -periaatteen takia. Tämän vuoksi kunta edellyttää jokaiselta yksiköltä ympäristötyötä.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma kohdistuu syrjäytymisen äärimmäiseen ryhmään eli vakavista päihde- ja/tai mielenterveysongelmista kärsiviin asunnottomiin. Kohderyhmään kuuluu myös vankilasta vapautuvia asunnottomia. Kaikki vähentämishjelman kohderyhmään kuuluvat ovat vakavasti syrjäytyneitä, palvelujärjestelmän reunalla tai kokonaan järjestelmän ulkopuolella. (Nimi ovesa. Hankesuunnitelma 2010.)

Ympäristöministeriö julkaisi *Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset* - tutkimuksen (2011), jossa tutkittiin tamperelaisen asumisyksikön asukkaiden asuttamisesta syntyneitä kustannussäästöjä. Tutkimus osoitti että kohteena olleen asumisyksikön asukkaiden aiheuttama kustannussäästö oli 15 hengen osalta kuukaudessa 93 647€ ja vuositasolla 224 735€. Säästö yhteiskunnalle henkilöä kohden oli vuodessa 14 980€. Suurin säästö tutkimuksen mukaan syntyi asumis- ja päihdepalveluiden kustannuksissa sekä sairaalapalveluiden käytössä. (Ympäristöministeriö. Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset 2011.)

Uudempi tutkimus osoittaa, että asuminen Asunto ensin -periaatetta noudattavassa yksikössä vähentää tutkimuksen mukaan merkittävästi myös kriisipalveluiden käyttöä: poliisin säilönotot ja asukkaiden käynnit selviämisasemalla vähenivät 75 %. Laadullisen arvion mukaan asukkaat olivat tyytyväisiä asunto ensin -periaatteella toimiviin asumisyksiköihin ja niissä asuvien asukkaiden elämänlaatu oli kohentunut asumisen aikana. (Ympäristöministeriö. Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset 2011.)

Samaa laskutapaa noudattaen voitaisiin laskea Ruusulankadun yksiköstä aiheutuvan säästöjä yli miljoona euroa vuositasolla. Tutkimuksen mukaan päihdeongelmaisiin liittyvät kustannukset nousevat toiminnan alussa (verrattuna mielenterveysongelmaisiin), mutta tämä johtuu osittain siitä, että päihdeongelmaiset tulevat asumisyksikköön usein täysin kaiken hoidon ulkopuolelta. Korvaushoidon käyttömäärät nostavat terveydenhuollon kustannuksia. Päihdeongelmaisten kriisipalveluiden tarve kuitenkin väheni. Elämänlaatu kasvoi molemmissa ryhmissä. (Ympäristöministeriö. Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset 2011.)

4.2 Asunto ensin -periaate

Asunto ensin -periaatteen mukaan asunto on ensimmäinen ja tärkein lähtökohta sosiaalisen kuntoutumisen käynnistämiseksi ja siinä onnistumiselle. Asunto ensin- mallissa yksilön asuminen turvataan erilaisin tukipalveluin ja tarvittavat sosiaalisen kuntoutumisen prosessit käynnistetään asumisen jatkuessa. Asunto ensin -mallin toimivuudesta on saatu hyviä tuloksia muun muassa Yhdysvalloissa. Myös Suomessa on viime vuosina perustettu joitakin Asunto ensin-periaatteen mukaan toimivia asumispalveluyksiköitä. Yksiköissä on kyetty menestyksekkäästi asuttamaan usein pitkään kaduilla eläneitä moniongelmaisia pitkäaikaisasunnottomia. (Asunto ensin. Asunto ensin-periaate 2014.)

Suurin osa Asunto ensin -periaatetta koskevien tutkimusten tuloksista on ollut kannustavia, mutta joukossa on myös kritiikkiä. Kritiikki on keskittynyt Asunto ensin -periaatetta noudattavista palveluista saatujen tulosten yleistettävyyteen ja palvelun menestyksen rajallisuuteen. Tutkimukseen osallistuneiden, vaikeasti mielenterveysongelmaisten pitkäaikaisasunnottomien joukossa on oletettavasti vähemmän vakavasti päihdeongelmaisia kuin yleensä pitkäaikaisasunnottomien joukossa. Joidenkin tutkimusten mukaan sellaiset palvelut, joissa edellytetään kuntoutukseen osallistumista, olisivat Asunto ensin -mallia tehokkaampi palvelu päihdeongelmaisille pitkäaikaisasunnottomille.

Tutkimustulokset eivät myöskään osoita, että Asunto ensin -periaate olisi helpottanut asunnottomien henkilöiden sulautumista yhteiskuntaan tai mahdollistaneet esimerkiksi koulutuksen tai työpaikan saamista. Aiheesta on kuitenkin edelleen vain vähän tutkimusta. Ulkomaiset arvioijat ovat kritisoineet Suomen Asunto ensin -ohjelmaa yksiköiden suuren koon vuoksi. Yksiköiden ei ole katsottu olevan Asunto ensin-periaatteen mukaisia, ja ongelmataustaisten asunnottomien sijoittaminen samaan yksikköön on arvioitu ajan myötä aiheuttavan ongelmia. (Asunto ensin. Asunto ensin- periaate 2014.)

Asunto ensin -periaatteesta on kuitenkin kiistatonta hyötyä asukkaalle. Asunto on ihmisoikeuskysymys ja ilman asuntoa on mahdotonta saada muita perusasioita kuntoon. Marjo Niittynen (2012) tutkimuksessa käsitellään asunnottomuuden polkua asukkaiden näkökulmasta. Asunnottomuuden polku on pitkä. Asunnottomuuteen on todennäköisesti kietoutunut muitakin ongelmia, kuten päihteiden käyttöä, on tärkeää saada pysähtyä ja olla hetken aikaa aivan paikallaan (Niittynen 2012: 70). Haastatteluissa välittyi se, kuinka väsyneitä asunnottomuuden polulla kulkijat olivat, kun ei ole mitään paikkaa, missä voisi kerätä voimia. Asunnottomana ollessa vuorokaudet ovat selviytymistäistelua päivästä toiseen. Koti mahdollistaa uusien polkujen suunnittelun. ”Kun yhden asian saa kuntoon, voi vähitellen alkaa rakentamaan jotakin uutta.” (Niittynen 2012: 71.)

4.3 Vastustus

Kansainvälisen World Values Survey 2007 - arvotutkimuksen mukaan suomalaiset haluavat kaikkein vähiten naapurikseen huumeidenkäyttäjän. Näin ajattelee tutkimuksen mukaan 82 % suomalaisista. Seuraavaksi vähiten naapuriksi haluttaisiin alkoholisteja. Suomalaisista 67 % oli tutkimuksen mukaan tätä mieltä. (Hietaranta 2009: 6.)

Ruusulankadun asumispalveluyksikkö joutui ennen rakennuksen peruskorjausvaihetta kiivaan vastustuksen kohteeksi. Läheisten asuntoyhtiöiden laatimissa vaatimuksissa väitettiin että rakennuslupa oli asemakaavan vastainen. Rakennuslautakunta hylkäsi kaikki yksiköstä tehdyt oikaisuvaatimukset. Lisäksi Pro Töölö-kansanliike keräsi adressin (liite 1), jonka allekirjoitti 1600 töölöläistä

Ruusulankadun asumispalveluyksikön toiminnan aloittamisesta pidettiin tiedotustilaisuus rakennusvaiheessa vuonna 2006. Tilaisuudessa oli mukana töölöläisiä naapureita, Sininauhasäätiön johto sekä sosiaalilautakunnan ja sosiaaliviraston edustajia. Ilmapiiri tiedotustilaisuudessa oli aggressiivinen. Tilaisuudessa huudettiin, raivottiin ja heiteltiin tomaatteja. Sininauhakonsernin toiminnanjohtaja Aarne Kiviniemi kertoo että ”tilaisuus oli yhtä huutoa, sata ihmistä huusi että meitä on huijattu, vastustamme hanketta loppuun saakka.” (Kiviniemi 2014.) Hankkeen valmistelu vei viisi vuotta. Kopomaan (2008: 153) mukaan julkinen vastustus ei kohdistu yleensä suoraan ihmisiin vaan huoleen ryhmän aiheuttamasta muutoksesta.

Naapurit ovat kokeneet yksikön liian suureksi ja sen sijoituspaikkaa on pidetty erittäin huonona läheisen koulun ja lasten päiväkotien ja iltapäivätoimintakerhon sijaintien vuoksi.

Riitta Kuparisen väitöskirjassa *Ei meidän naapuriin* tutkittiin kehitysvammaisten asumisyksikön integroitumista Marjaniemeen. Marjaniemessä lapset vedettiin mukaan keskusteluun liioitellen ja jopa valheellista kuvaa antaen (Kuparinen 2005: 144). Kuparisen mukaan vastustajat korostivat sanavalinnoillaan ja perusteluillaan, että alueiden säilyminen entisessä käytössään on tärkeää nimenomaan asuinalueen lasten ja nuorten kannalta.

Myös Ruusulankadulla keskustelu lasten turvallisuudesta on ollut alusta saakka yksi pääpuheenaihe. Yksikköön on lähetetty lukuisia lapsia koskevia sähköposteja:

”Koululaiset tuntevat olonsa turvattomaksi. En halua enää asioida lähialueen kaupoissa. Alue on muuttunut levottomaksi ja turvattomaksi. Ei siihen mikään valistus pure. Päiheteettömyys asuntolassa on ainoa vaihtoehto!!!! Emme halua tuollaisia naapureita.” (Sähköpostiviesti lähialueen naapurilta 2013.)

Hietaniemenkadun asunnottomien palvelukeskus avattiin vuonna 2008. Ennen keskuksen avaamista lähialueen naapurit, yrittäjät ja lasten vanhemmat kirjoittivat vetoouksia kaupungille. Kannanotoissa vastustus perustui pääasiassa huoleen turvattomuuden lisääntymisestä alueella: asunnottomat tulisivat aiheuttamaan vaaraa ja pelkoa alueen asukkaille, päiväkodin lapsille, vanhuksille, yrittäjille ja koululaisille. Kaikkien vastustaneiden mielestä palvelukeskus tulisi sijoittaa alueelle, jossa ympäristölle aiheutuvat uhkatekijät voitaisiin hallita paremmin. Asukkaiden, päiväkodin lasten vanhempien, yrittäjien sekä Etu-Töölön koulun henkilökunnan tekemissä valituksissa turvattomuuden aiheuttajana nähtiin huumeidenkäytön ja huumeidenkäyttäjien lisääntyminen alueella. (Mynttinen 2008: 68.)

Ruusulankadun asumispalveluyksikön vastustus on ollut samantyyppistä kuin Hietaniemenkadulla. Naapurien negatiivinen asenne johtuu häiriöiden kasvusta alueella. Lisäksi näpistykset lisääntyivät molemmilla alueilla. Metelöiminen, julkinen päihteidenkäyttö ja epäsovinnainen käyttäytyminen, kuten virtsaaminen, ovat olleet molemmilla alueilla haitallisia ilmiöitä. Hietaniemenkadun alue kuitenkin rauhoittui kahden toimintavuoden jälkeen. Todennäköistä on että myös Ruusulankadun asumisyksikön toiminta vakiintuu ja ympäristön häiriöt vähenevät vuoden 2015 aikana.

Ympäristön kielteinen suhtautuminen yksikköön heijastuu myös yksikön asukkaisiin. Yksikön saama laaja huomio on ollut joidenkin yksikön asukkaiden mielestä haitallista. Jotkut asukkaat ovat oireilleet negatiivisen kritiikin vuoksi. Internetin keskustelupalstoilla on ollut satoja, yleensä anonyymejä kirjoituksia, joissa on kritisoitu yksikön toimintaa ja leimattu yksikön asukkaita, ja toivotettu heidät pois kaupungin ”parhaimmilta paikoilta.”

Erityisryhmien asuttamisen vastustus on yleensä kovinta hyväosaisten alueella. Siellä päätöksentekoa seurataan tarkoin ja valitus- ja vaikutuskanavat tunnetaan hyvin, toisin kuin köyhemmillä alueilla, joilla vaikuttamiseen ei ole valmiuksia tai mahdollisuuksia. (Kopomaa 2005: 11.)

Kunnallisvaltuutettu Terhi Koulumies ja 28 muuta valtuutettua tekivät marraskuussa 2013 aloitteen, jossa yksikköä vaadittiin päihdeettömäksi. Aloite käsiteltiin helmikuussa 2014 ja Koulumiehen ehdotus päihdeettömyyden vaatimisesta hävisi äänestyksen selvästi. Nykyistä asukasvalintalinjaa kannattaneet voittivat äänin 60-17. (Helsingin Sanomat 27.2.2014.)

Sininauhaliitto teetti tammikuussa 2013 tutkimuksen helsinkiläisten asenteista päihdekuntoutujia ja Asunto ensin -mallia kohtaan. Asunto ensin -periaatteen mukaan asuminen tulee turvata myös niille pitkäaikaisasunnottomille, jotka eivät kykene päihdeettömään elämään.

Helsinkiläisten selvä enemmistö (91 %) on sitä mieltä, että päihdeongelmaisten on saatava asunnon yhteyteen tukipalveluita. Asunto ensin -periaate saa vahvaa kannatusta yleisellä ta-

solla Taloustutkimuksen toteuttamassa kyselyssä. Tällä tavoin kadulla asuneet päihde- ja mielenterveysongelmaiset saadaan pois kadulta. ”Tämä on tutkitusti yhteiskunnalle taloudellisesti halvempi vaihtoehto ja se on myös inhimillisempi vaihtoehto kuin pitkäaikaisasunnottomuuden hoitamatta jättäminen,” Sininauhaliiton ja -säätiön johtaja Arne Kiviniemi sanoo. (Sininauhaliitto. Helsinkiläiset kannattavat pitkäaikaisasunnottomien tuettua asumista 2014.)

4.4 Yksikkö mediassa

Ruusulankadun asumisyksikköä koskeva mediakohu alkoi syksyllä 2013. Kohu sai alkunsa Terhi Koulumiehen valtuustoaloitteesta:

”Jätin 11.9.2013 kaupunginvaltuustolle seuraavan aloitteen: esitän, että Töölössä Ruusulankatu 10:ssä sijaitsevan päihde- ja mielenterveysongelmaisten asunnottomien asuntola muutetaan kokonaan päihdeettömäksi. Asuntolan asukasvalintaa on uudistettava sellaiseksi, että asuntolassa voisi asua vain henkilö, joka sitoutuu päihdeettömyyteen. Nykyään asuntolan asukkailta ei edellytetä huumeidenkäytöstä luopumista.

On moraalisesti väärin ja epäinhimillistä tukea ja ylläpitää huumeidenkäyttöön perustuvaa elämäntapaa julkisin varoin. Kaupungin on käytettävä veronmaksajien rahoja sellaisten ihmisten auttamiseen, jotka haluavat päästä eroon päihdeistä, mutta jotka eivät pysty siihen omin voimin. Kaupungin on suunnattava resurssinsa huumeidenkäytön tukemisesta niiden auttamiseen, jotka haluavat päästä irti huumeista.

Nykyisellään Ruusulankadun asuntolasta aiheutuu paitsi huumeisiin liittyviä ongelmia sen asukkaille, myös järjestyshäiriöitä asuntolan ympäristölle. Sadan aktiivisen huumeidenkäyttäjän sijoittaminen on aikaansaanut asuntolan ympäristöön järjestyshäiriöitä ja rikoksia. Ongelmia on esiintynyt sekä asuntolan sisällä että noin kilometrin säteellä sen ympäristössä. Pahimmillaan tämä aiheuttaa kaupunkilaisten keskuudessa epäluuloa myös aitoja mielenterveys- ja päihdekuntoutujia kohtaan.” (Koulumies 10.9. 2013.)

Koulumiehen aloitteen jälkeen mediassa alkoi vilkas keskustelu. Keskusteluissa tuotiin esiin Ruusulankadulle tehtyjen poliisihälytysten määrä (325 kpl/vuosi) ja yksikön kuolemantapaukset (5 kuolemantapausta). Mediassa puhuttiin ”helvetin esikartanosta ja ”kuolemanloukosta”. Lausunnot avasivat tietä tärkeässä keskustelussa siitä, millainen asema yhteiskunnassamme on heillä, joita kukaan ei halua naapureikseen. Kansanedustaja Tom Packalén on vaatinut Helsinkiä ja koko Suomea panostamaan päihdeettömään hoitoon. ”Nyt rahoja käytetään tällaisiin

Ruusulankadun kaltaisiin helvetin esikartanoihin, joista ainoa ulospääsy on käytännössä kuolema.” (27.2.2014 Helsingin Sanomat.)

Packalénin mielestä on täysin moraalitonta sijoittaa asumisyksiköitä keskelle asumista. Hänen mielestään Töölöön sijoitettu tukiasunto on myös veronmaksajien rahojen tuhlausta. *”On tällainen sanonta, että ’not in my backyard’ - ei minun takapihalleni - mutta minä olen sitä mieltä, että ei kenenkään takapihalle. Jos halutaan syrjäytyneet pois kierteestä, on vaatimuksena oltava täysi päihteettömyys. Tämä Töölön asuntola on helppoheikkien ratkaisu.”* (Hedberg, Iltalehti 8.11.2013).

Mediakohun vaikutukset olivat negatiivisia erityisesti yksikön välittömässä läheisyydessä. Kohu vaikutti negatiivisesti asumisyksikön naapureihin ja tämä näkyi kritiikkinä yksikköä kohtaan mm. sosiaalisessa mediassa marraskuussa 2013:

”Olen nyt useampaan otteeseen kokenut näillä nurkilla pummimista, huutelua, huorittelua ja väkivallalla uhkailua asuntolan tulon jälkeen”

”Hyväksyn nettoveronmaksajana asuntolan heti Ruusulankadulle, kun sinne laitetaan nollatoleranssi päihteille ja häiriköinnille. Mikä tässä on niin vaikeaa, ja kuinka monta kertaa pitää toistaa? Jos ei tämä nuorille kelpaa, niin sitten kadulle.” (Töölö-liike, Facebook-ryhmä.)

Median, erityisesti iltapäivälehtien yliampuvat ja dramaattiset otsikot saivat myös ihmiset puolustamaan yksikköä:

”Tällaisen joukkohysterian ja paniikin levittäminen ja yhden ihmisryhmän leimaaminen on minusta hyvin vastenmielistä ja perustuu helposti huhupuheisiin ja lehtien palstoilla ja keskusteluryhmissä tapahtuvaan vihanlietsontaan.” (Töölö-liike, Facebook-ryhmä).

Toisaalta valistunut nykyihminen ei ole pelkkä passiivinen vastaanottaja vaan hän ymmärtää uutisoinnin erityispiirteitä. Ihmiset tietävät että kaikkea ei pidä ottaa vakavasti ja lehtien totuusarvo on kyseenalainen. Iltapäivälehtien revittelyt ovat myös yleisiä ironisen naureskelun aiheita. Näin ollen on liioiteltua, että lööpit lisäisivät rikollisuuden pelkoa. (Karisto, Tuominen 1993: 70.)

Lööppeihin nostetaan mielellään jokin sensaatiomainen uutinen tai korostetaan uutisen yllättävää tai järkyttävää erityispiirrettä (Karisto & Tuominen 1993: 67). Keskeinen uutinen ei ole se, että on tapahtunut jotakin uutisoitavaa vaan tärkeämpää on tapahtumasta löytyvä draamatiikka: *”Masentunut mies hakkasi vastaantulijoita Töölössä.”* *”Nuori mies virui yli viikon*

kuolleen tukiasunnossa.” ”Helsinkiäistaloon 325 poliisihälytystä.” ”Yhteiskunnan varoilla turvaton ryyppy- ja huumeikämpä.”

Yksiköstä tehtiin myös useita positiivisia, yksikköä puolustavia uutisia. Kansanedustaja Jan Vapaavuoren mielestä vaatimus yksikön toiminnan muuttamisesta päihdeettömäksi johtaa päihderiippuvaisten ulosheittämiseen, siihen että asukas joutuu takaisin kadulle. Tämä tilanne olisi sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävä. *”Heitä kuolisi enemmän, jos he eivät olisi siellä”,* Vapaavuori kommentoi. *”On osoitettu, että on julkiselle vallalle halvempaa hoitaa heitä näin kuin, jos heitä ei hoidettaisi.”* (Helsingin sanomat 27.2.2014.)

5 Teoreettiset lähtökohdat

Lähestyn tutkittavaa ilmiötä hyödyntämällä Timo Kopomaan tutkimusraporttia ”Naapurisuvaitsevaisuus” (2005). Kopomaan tutkimuksesta olen ottanut tutkittavan ilmiön tueksi nimbyn ja integraation käsitteet. Mikko Hietaranta (2009) on tutkinut Munkkisaaren huumeyksiköiden aiheuttamia pelkoja naapurustossa. Vertailen Munkkisaaren ja Ruusulankadun välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja ihmisten peloissa. Lisäksi hyödynnän asenteiden ja vastustuksen osalta Riitta Kuparisen (2005) väitöskirjaa ”Ei meidän naapuriin”. Kuparinen tutki Marjanie-
meen rakennetun kehitysvammaisten asuntolan vastustusta. Käytän lisäksi vastustusta vertaillessa Eeva Onerva Katariina Mynttisen (2008) tutkimusta Hietaniemenkadun palvelukeskuksesta ”Asunnottomia Etu-Töölöön?”

5.1 Nimby

Nimby on kirjainsana, ja tulee sanoista *not in my backyard*, ja on suomennettu usein ”ei meidän pihallemme”. Käsitteellä tarkoitetaan asukkaiden tai asukasyhdistysten asenteita tai toimintaa, jolla vastustetaan ei-toivottujen toimintojen rakentamisen sijoittamista omalle asuinalueelle. (Kopomaa & Peltonen 2008: 9.)

Nimby-käsitettä on ilmeisesti käytetty ensimmäisen kerran julkisuudessa vuonna 1980, jolloin sitä käytettiin kuvaamaan ydinvoiman vastustajia. (Kopomaa & Peltonen 2008: 10.) Käsitteen taustalla on siis alun perin 1970-luvun ydinvoiman vastainen kansalaisaktivismi. Nykyään nimby-sana on vakiintunut kaupunginosa-aktiivien, kaupunkisuunnittelijoiden ja toimittajien kielenkäyttöön. Hankkeiden vastustajat ajattelevat tyypillisesti, että haittoja aiheuttavat hankkeet voidaan hyväksyä missä tahansa muualla, mutta ei omassa lähiympäristössä. (Kopomaa & Peltonen 2008:9-10.)

Huoli asuinympäristön turvallisuudesta ja maineesta, sekä pelko kaikkea poikkeavaa ja erilaista kohtaan ovat tyypillisiä nimby -ilmiön oireita. Kaupunkitilasta kamppailtaessa pärjäävät parhaiten ne, joilla on eniten tietoa ja taitoa vaikuttaa. Häviäjänä ovat ne ”toiset, eräänlai-

nen sosiaalinen jakojännös”, ryhmä jota ei hyväksytä oman kaupungin asukkaiksi. Parempiosaisia harvoin houkuttaa ottaa huono-osaisia lähinaapureikseen, ja siksi sosiaaliset rakennushankkeet ovat herättäneet paljon vastustusta. Nimby- asenteeseen liittyy toive siitä, että ”toiset” eivät asettuisi omaan naapurustoon, tai häipyvät sieltä, mikäli ovat jo kotiutuneet. (Sihvola 2008: 29-30.)

Ruusulankadulla nimby-ilmiö on ollut voimakkain yksikön välittömässä läheisyydessä. Asenteet ovat selkeästi neutraalimmat oman korttelin ulkopuolella. Töölössä asuvat, yksikköön kriittisesti suhtautuvat eivät pidä ”nimby-leimasta”:

”Yllättävää muuten, miten näppärästi kaikki tätä asuntola, sen toimintamallia tai sijaintia kritisoivat ihmiset leimataan pahiksiksi ja ”kovan rahan asuntojensa jälleenmyyntiarvoa puolustaviksi minkkiturkkinimbyilijöiksi, jotka toivovat yhteiskunnan vähäosaisille kaikkea paha. Minusta tällainen levoton märkä yksikkö keskellä asustusta alakoulun ja iltapäiväkerhon vieressä olisi huonossa paikassa, vaikka se olisi Jakomäessä, Pihtiputaalla tai Kiinassa.” (Mielipidekirjoitus. Töölö-liike, Facebook-ryhmä 2013.)

Ympäristötyön tarkoitus on vähentää asenteita ja ennakkoluuloja mutta ymmärtää myös naapureita. Naapurin leimaaminen ”nimbyilijäksi” ei ole rakentavaa. Kyseessä on usein pelko sekä huoli omasta tai perheen turvallisuudesta. Ympäristötyön keinoin voidaan lisätä tietoa ja sitä kautta vähentää pelkoja.

Kopomaa pohtii (2008: 224) että sijoituspaikaksi sopii hyvin kaupunkien keskustat, joissa on enemmän suvaitsevaisuutta kuin esimerkiksi vaurilla omakotitaloalueilla. Nimby- kiistat tulevat helposti esille hyvin toimeen tulevissa, usein tiiviistä pientalojen muodostamasta asuinalueesta, jossa koulutustaso on keskimääräistä korkeampi. Pelätään että omaa kaupunginosaa uhkaa ulkopuolinen hyökkäys, jonka strategia on laadittu ennakkoon muualla. (Kopomaa 2008: 157.)

Ympäristötyön avulla on mahdollista että yksikkö on jossakin vaiheessa hyväksytty osaksi asuinalueetta.

5.2 Integrointi

Ympäristötyön hankkeen päätavoite ja koko toiminnan ydin on asukkaiden ja asumisyksikön integroiminen Töölön kaupunginosaan.

Integraatiolla tarkoitetaan sopeutumista yhteiskuntaan ja sen eri toimintoihin. Asunnottomuus ja erityisesti pitkäaikaisasunnottomuus tarkoittaa ulkopuolisuutta ja irrallisuutta. Ulko-

puoliselta puuttuu koti, jota pidetään ihmisen symbolina hänen omalle paikalleen maailmassa. Ulkopuolinen harhailee "toisten tiloissa", julkisilla paikoilla. Ulkopuolisuus merkitsee paitsi oman kodin puutetta, myös leimautumista ja elämisestä epänormaalissa tilanteessa. "Ulkopuolisuudessa elävä kokee, että häneltä puuttuu sellaista, mitä toisilla on." (Asunto ensin. Tavoitteena kiinnittyminen yhteiskuntaan 2014.)

"Asunto on kiinnekohta, josta lähdetään erilaisiin toimintoihin ja jonne palataan omiin oloihin." Tavoitteena on, että asukas kokee olevansa omalla asuinalueellaan yksi muiden joukossa, ei entinen vanki, mielenterveyspotilas tai narkomaani eikä myöskään asutettu pitkäaikaisasunnoton. Asunnottomuus ei ole identiteetti, vaan ensisijaisesti asuntojen puutteesta johtuva epänormaali tilanne. (Asunto ensin. Tavoitteena kiinnittyminen yhteiskuntaan 2014.)

Asuminen on perusedellytys sille, että ihminen voi kiinnittyä yhteiskuntaan. Kadulta ei voi lähteä kouluun tai töihin. Asumisyksikössä asuminen, vaikka se perustuisikin pysyvään vuokrasuhteeseen, on kuitenkin asukkaita leimaavaa. Ruusulankadun jotkut asukkaat ovat kertooneet että he eivät uskalla kertoa osoitettaan työpaikkahakemuksissaan. Naapurit ovat puhuneet "asukeista ja asuntolasta", ja tällaiset termit vaikuttavat asukkaiden itsetuntoon kielteisesti.

Edellä mainittu ei tarkoita sitä, etteikö asumisyksikkö voi olla tarkoituksenmukainen asumisvaihtoehto jopa pysyvästi. Hyvin toimiva asumisyhteisö tarjoaa vertaistukea ja mahdollisuuden myös päihdeettömiin toimintoihin. Tämän lisäksi ammattilaisten apua on jatkuvasti saatavilla.

lhannetilanne olisi se että asunnottomat asuisivat hajautetusti ympäri kaupunkia. Haja-asuttaminen ei kuitenkaan takaa ihmisen osallisuutta yhteiskuntaan. Rikos- ja päihdekierteessä vuosikaudet elänyt mies tai nainen voi tuntea itsensä poikkeavaksi ja ulkopuoliseksi työssä käyvien naapureiden keskellä, keskiluokkaisessa kerrostalossa. Symbolinen etäisyys lähinaapureihin voi olla ylitsepääsemätön este kotiutumisellem. Peloista kärsivä mielenterveyskuntoutuja voi jäädä yksioonsa eristyksiin, ahdistuksensa vangiksi. Nuorelle yksin asuminen voi olla pelottava kokemus. Syrjäytymisen paradokseja väitöskirjassaan analysoinut Tuula Helne (2002: 93) kirjoittaa: "syrjäytyneeksi tullaan joko syrjäyttämällä tai integroimalla."

Integraation onnistumiseen vaikuttaa ratkaisevasti se, millaisia integroitumisen ja toiminnan mahdollisuuksia kohderyhmiin kuuluvilla ihmisillä on yhteiskunnassa. Pääsevätkö he töihin, koulutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan, harrastuksiin vai sulkeeko rikosrekisteri tai "outo olemus" heidät toimettomuuteen ja yksinäisyyteen? Muutosvaatimuksia ei tule kohdistaa ai-noastaan kuntoutujaan/asukkaaseen, vaan katse on kohdistettava myös yhteiskuntaan. Missä määrin erilaisuutta sallitaan? Kuinka ahdas on normaaliuden määritelmä? (Asunto ensin. Tavoitteena kiinnittyminen yhteiskuntaan 2014.)

Sosiaalitoimen piiriin kuuluvien asumisratkaisujen sijoittumista kaupunkiympäristöön koskevan keskustelun taustalla on keskeinen kysymys siitä miten erilaiset ihmiset saadaan yhteen siten että yhteisö muodostaa tasapainoisen, viihtyisän ja turvallisen kaupungin. (Kopomaa 2005: 8.)

Kansainvälisessä ja kotimaisessa kirjallisuudessa segregaaation käsite on ollut sidoksissa negatiiviseksi luonnehdittavaan kehitykseen. Kopomaa toteaa että erityispalveluyksiköiden sijoittumisessa on ollut ongelmallista se, että ne sijoittuvat yksipuolisesti kaupunginosiin tai taloyhtiöihin siten, että muodostuu ei-toivottuja kerrostumia, segmenttejä. (Kopomaa 2008: 9.) Kuparisen mukaan segregaaatio tarkoittaa sitä että varakkaat asuvat omilla alueillaan ja köyhät omilla alueillaan (Kuparinen 2005: 36). Timo Kopomaa (2008: 7) kysyy tutkimuksessaan tärkeän kysymyksen: ”Kenen kaupunki lopulta on? Onko sosiaalitapauksiksi leimattuja ryhmiä milloinkaan toivotettu tervetulleiksi naapurustoon?”

Nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on turvata kansalaisten osallistumismahdollisuudet asioiden valmistelussa. Tavoitteena on avoin tiedottaminen ja vuorovaikutusmahdollisuudet (Kopomaa 2005:10). Lisääntyneet vaikutusmahdollisuudet lisäävät Kopomaan mukaan vastustusta uusia hankkeita kohtaan. Asukkaiden osallistuminen kaupunkisuunnitteluun tähtää aina kompromisseihin. Asioiden toteutuminen kaupunkilaisten ehdottamassa muodossa on epävarmaa mutta asukkaiden ehdotukset tulee kuitenkin mahdollisuuksien mukaan huomioida suunnittelussa ja kaavoituksessa. (Kopomaa 2005: 10.)

Paikallisissa sijoitusratkaisuissa ja niihin liittyvissä riitatilanteissa tulee esiin paikallisten asukkaiden hyväksyntä tai sen puute (Kopomaa 2008:237). Erityisryhmien asumispalveluyksiköt saavat harvoin naapuruston hyväksyntää. Kopomaa (2008: 237-238) näkee, että perinteisesti sosiaalipalveluiden tuottamisessa on kiinnitetty enemmän huomiota teknistaloudelliseen toteutettavuuteen kuin kulttuuriseen tai sosiaaliseen hyväksyntään.

5.3 Syrjäytyminen ja stigma

Syrjäytymisellä tarkoitetaan että syrjäytynyt on joutunut sivuun sosiaalisista suhteista, vaikuttamisesta, vallan käytöstä ja mahdollisuudesta osallistua työhön, kulutukseen sekä yhteisölliseen toimintaan. Ihmisiä myös syrjäytetään kun heidän kansalaisuuttaan ja osallisuuttaan kyseenalaistetaan. (Laine, Hyväri, Vuokkila-Oikkonen 2010: 11.)

Syrjäytyminen tulkitaan negatiiviseksi ilmiöksi ja siihen liittyy toivottomuutta ja näköalattomuutta. Sanalle on etsitty vastinetta etsimällä sille lievempiä ilmaisuja kuten huono-osainen, tai vähäosainen, vaikeuksiin joutunut tai heikommin toimeentuleva. (Laine ym 2010: 12.)

Helnen (2002: 9) mukaan syrjäytymisestä keskusteltaessa huomio kiinnittyy usein syrjäytyneisiin ja heidän oletettuihin luonteenpiirteisiinsä: passiivisuuteen, poikkeavuuteen, avuttomuuteen

teen. Syrjäytyneet pyritään liittämään yhteiskuntaan, sen normaaliuden piiriin. Syrjäytyneistä puhumalla asetetaan rajoja ja heikennetään syntyvän yhteisyyden mahdollisuuksia. Helne pohtii kuinka todellinen pyrkimys syrjäytyneiden mukaan ottamiseen on. Syrjäytyneiden omaan yhteisönmuodostukseen ei suhtauduta suopeasti. Tämä kertoo siitä, että yhteisöllisyys on vahvasti normitettua. (Helne 2002: 10.) Erilaisuuden sietämiskyky on kuitenkin rajallinen, siinä on piirteitä välinpitämättömydestä, ei aidosta suvaitsevaisuudesta (Helne 2002: 145).

Yksikön vastustajat tuovat usein esiin sen, että päihdeongelma on itse aiheutettu ja sen vuoksi kohderyhmää ei tarvitse tukea yhteiskunnan varoin. Näin päihdeidenkäyttäjät asetetaan itseä alemmaksi. He ovat itse vastuussa omista teoistaan, eivätkä ansaitse asuntoa Helsingin parhaimmilla paikoilla vaan heidät tulisi sijoittaa kaupungin laitamille, ”pois houkutuksista.”

Ympäristötyön tavoite on keventää pelkoja ja ennakkoluuloja liittyen mielenterveys- ja päihdeongelmiin. Ympäristötyön tavoite on laimentaa stigmaa ja rinnastaa päihderiippuvuus somaattisiin sairauksiin. Ennakkoluulojen taustalla on usein pelkoja ja vahva mielipide siitä, että päihderiippuvuus on itse aiheutettua.

Ympäristötyön hankkeen keskeinen ajatus on, että yksikön asukkaat ovat erilaisia mutta kuitenkin tavallisia ihmisiä vaikeuksineen ja sairauksineen. Riippuvuuden takana on ihminen, joka on jonkun lapsi, veli, sisar, puoliso. Tämä ihminen tarvitsee hyväksyntää, apua ja tukea. Oireiden takana on ihmisiä, joiden elämä on jossakin vaiheessa suistunut raiteiltaan.

Ympäristötyön tehtävä ei ole maalata mustaa valkoiseksi vaan etsiä keinoja, jotta yksikön asukkaat ja naapurit tulisivat toimeen keskenään. Tavoitteena on myös keventää kohderyhmään liittyviä pelkoja ja leimaa. Stigmatisoiva yhteiskunta vähentää yksilön halua osallistua ja syrjäyttää. Syrjäyttäminen saattaa aiheuttaa mielenterveysongelmia, ahdistusta ja masennusta. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen menetelmiä ovat luennot, sosiaali- ja terveysalan seminaarit ja tapahtumat, tiedottaminen ja avoimien ovien päivät.

Solantauksen (2012) mukaan stigman sisäistänyt ihminen alkaa käyttäytyä stigman mukaisesti ja stigmasta tulee itseään toteuttava ennuste. Myös koko lähipiiri saattaa Solantauksen mukaan leimautua. Jos lapsella on mielenterveys- tai päihdeongelma, vanhempien kykyä kasvatelijana epäillään. Jos perheen isä on vankilassa, koko perhe on epäilyttävä.

Solantauksen mukaan diskriminaatiossa on kyse siitä, että tietyn ryhmän mahdollisuuksia toimia ja käyttää valtaa rajoitetaan, ja samalla heidän ihmisoikeuksiaan rajoitetaan (Solantaus 2012). Diskriminoinnin vaikein ulottuvuus on Solantauksen mukaan syrjäyttäminen ja stigman sisäistäminen. Tästä seuraa ”olen huonompi kuin muut” - ajattelutapa, joka heikentää itsetuntoa ja aiheuttaa mielenterveysongelmia.

Solantauksen ajatukset voidaan hyvin rinnastaa leimaamisteoreettiseen suuntaukseen. Leimautumisteoria yrittää ymmärtää rikollisuutta ja poikkeavuutta tarkastelemalla niitä sosiaalisia prosesseja, joiden kautta tiettyjä yksilöitä ja ryhmiä luokitellaan ja kategorisoidaan (Laitinen, Aromaa 2005: 66).

Sosiaalinen kontrolli aiheuttaa tilanteen, jossa yksilö alkaa nähdä itsensä poikkeavana tai rikollisena. Tuolloin kyseessä on sisäistetty leima; yksilö ikään kuin leimaa itse itsensä ja alkaa käyttäytyä leiman edellyttämällä tavalla. Poikkeavuuden sosiologiassa puhutaankin itseään toteuttavista ennusteista. (Rämö 2008: 26.)

Tuntiessaan itsensä rikolliseksi alkaa asianomainen käyttäytyä häneen suunnattujen odotusten mukaisesti (Laitinen & Aromaa 2005: 66). Leimaamisteoria on vahvimmillaan todetessaan, että muiden reaktiot leimattuihin henkilöihin ovat torjuvia ja tämä haittaa leimattujen integroitumista parisuhteisiin ja työelämään. (Rämö 2008: 27.)

Laitinen ja Aromaa (2005: 66) toteavat että yksilöiden ohella myös kokonaiset ihmisyhteisöt voivat joutua leimatuiksi. Ympäristötyön tarkoitus on ennaltaehkäistä tätä leimatuksi tulemistä. Ympäristötyö etsii keinoja stigman keventämiseen. Tämän tutkimuksen kehittämissympäristö, Ruusulankatu, mielletään joidenkin naapureiden puheissa ”narkkien kaduksi”, jossa asuntojen arvo laskee.

Stigman purkaminen on hidas prosessi. On erittäin tärkeää avata naapureille leimautumisen seurauksia ja vaikutuksia. Tuntiessaan itsensä b-luokan kansalaiseksi, asukkaat saattavat alkaa käyttäytyä kuten b-luokan kansalaiset. Tästä on konkreettisia esimerkkejä, sillä moni yksikön asukas kokeekin olevansa silmätikkuna. Osa provosoituu tämän vuoksi normaalia herkemmin ja saattaa esimerkiksi huudella naapureille. Ympäristön olisi tärkeää tunnistaa stigman mekanismit ja yrittää hyväksyä kohderyhmä, vaikka sen tekoja tai elämäntapaa ei hyväksyisikään.

Häpeäleiman vieraskielinen vastine stigma on peräisin Kreikasta, ja se viittasi alun perin kehoon poltettuun tai viillettyyn merkkiin, joka kertoi kantajansa moraalisesta poikkeavuudesta ja siitä, että häntä täytyy karttaa (Korkeila 2011,20). Häpeäleimaan kuuluvat oleellisesti ennakkoluulot sekä mustavalkoinen ajattelu ja syrjintä. Lisäksi se edellyttää Korkeilan mukaan ennakkoluulojen lisäksi myös sosiaalista vihaa.

Korkeila pohtii leimautumista laajemmin. Mielenterveysongelmaisen arvaamaton käytös on syy leimautumiselle mutta leimautumista tapahtuu myös ilman poikkeavaa käyttäytymistä. Korkeilan (2011: 20) mukaan yleistäminen leimaa mielenterveysongelmaisia: jos yksittäinen potilas on vaarallinen, oletetaan kaikkien olevan vaarallisia. Häpeäleiman on sanottu olevan skitsofreniapotilaalle hänen toinen sairautensa (Korkeila 2011:23).

Samaa häpeäleimaa kantavat myös päihteidenkäyttäjät. Päihteidenkäyttäjät ja narkomaanit ovat yhteiskuntamme alinta kastia, he ovat kaikista heikoimmassa asemassa, koska päihdeongelmaa pidetään itse aiheutettuna. Tutkielmaani tehdessä sain monta kertaa kuulla, että juominen ja huumeiden käyttö on asukkaiden omaa syytä, jolloin he eivät ansaitse myötätuntoa tai tukea, vaan heidän tulisi pärjätä omin avuin tai vaihtoehtoisesti raitistua. Asukkaita toivotettiin myös ”Siperiaan, Seilin saarelle, Ahvenmaalle, Lapin metsiin oppimaan tavoille.”

Leimaamisteorian mukaan toistuva poikkeava käyttäytyminen voi johtaa erilaisten sosiaalisten prosessien kautta esimerkiksi mielisairaalapotilaan tai nuorisorikollisen ”uraan” (Korkeila 2011: 29). Psykiatrisista sairauksista kärsivät saattavat aiheuttaa sekä kuviteltuja että, paljon harvemmin, myös todellisia uhkatilanteita. Arvaamattomuus ja mahdollinen vaara lisäävät pelkääjässä automaattisten reaktioiden riskiä ja etenkin median kuvaukset kontrollin menetyksestä oireilun yhteydessä voivat olla pelottavia. Tämä johtaa poikkeavan henkilön välttelyyn. Korkeilan mukaan massamedian käsitykset mielenterveyden häiriöistä ovat vääristyneitä ja häpeäleimaa ylläpitäviä.

Kyselyn vastauksissa kohderyhmästä käytettiin mm. termejä ”*nistit, narkit, narkkarit, sossupummit, loiset, yleisvaaralliset sekäkäyttäjät, huumehörhöt, juopot, ördääjät*”. Tällainen leimaaminen toimii usein keinona suojautua leimaajan omilta epämiellyttäviltä tunteilta (Oksanen 2011:111). Sairaana ihmisen luokittelu antaa Oksasen mukaan selityksen oudolle käyttäytymiselle ja siten helpottaa leimaajan hämmennystä ja ahdistusta. Leimaava suhtautuminen kertoo ennakkoluuloista ja ei-leimaava suhtautuminen kertoo tasavertaisuudesta ja arvostuksesta (Oksanen 2011: 110). Osa töölöläisistä suhtautuu asiaan neutraalimmin; he puhuvat päihdeongelmaisista, tyhjäkatseisista henkilöistä ja asunnottomista.

Stigman välttämiseksi tai vähentämiseksi päihderiippuvuus tulisi rinnastaa muihin neurologisiin sairauksiin sillä stigmaa tuottava moralisointi heikentää myös sairastuneen kykyä toipua. Yksikköön kohdistuvassa vastustuksessa on Oksasen mukaan kyse peloista ja tämä on inhimillistä. Pelkojen takana on tietämättömyyttä. Ihminen saattaa päihdeongelmaisen kohdatessaan pelätä alitajuisesti sitäkin mahdollisuutta, että sairastuu itse alkoholismiin. Päihdeongelmasta kärsivää pidetään moraalisesti selkärangattomana ja päihderiippuvuutta luonteen heikkoutena. (Oksanen 2013.)

Vastuksessa ja leimaamisessa unohdetaan usein tärkeä ihmisryhmä: omaiset. Kyse on niistä omaisista ja lähimmäisistä, jotka ovat pelänneet sivuraiteelle eksyneen sukulaisten - tai vaikkapa entisen puolison tai rakkaan ystävän puolesta jo vuosia. (Snellman 2014.)

Snellmanin mielestä Ruusulankatu on omaisille viimeinen toivonsäde, koska kaikkia muita hoitomuotoja on jo yritetty, eikä omaiselle rakas ihminen kykene sitoutumaan päihdeettömään

elämään. Päihdeongelmaisen omaiset ovat kiitollisia siitä että heidän ei tarvitse etsiskellä tytärtä, poikaa, siskoa, veljeä, äitiä, isää, puolisoa tai ystävää metsistä, roskiksista, yöllisistä rappukäytävistä tai törkyisistä luukuista.

6 Tutkimusmenetelmälliset lähtökohdat

Aihevalintani oli alusta saakka selvää. Lähestymistavan valinta ei ollut helppoa. Mietin pitkään onko kyseessä toimintatutkimus, jossa tutkimukseen pyritään tavalla tai toisella vaikuttamaan sekä tekemään käytäntöön kohdistuvaa interventiota (Eskola, Suoranta 2003: 126–127). Toimintatutkimuksessa voidaan Eskolan ja Suorannan mukaan sekaantua tutkimuskohteeseen, pyydetään tutkittavia yhteistyöhön ja pyritään vaikuttamaan tutkimuksen kohteena olevaan seikkaan.

Toimintatutkimuksen ideaalina Eskola ja Suoranta näkevät muutoksen parempaan. Muutos parempaan olisi hieno tavoite opinnäytetyölle mutta koska opinnäytetyö valmistuu ennen kuin ympäristötyön hanke päättyy, se tarkoittaa sitä että mitään lopputulosta ei voida näin lyhyellä aikavälillä tuottaa. Tämän vuoksi valitsin lähestymistavaksi laadullisen tutkimuksen, jossa pyrin kuvailemaan ilmiötä (esimerkiksi vastustus) useita metodeja käyttämällä (havainnot, pöytäkirjat, seurantadokumentit, poliisin tilastot, kyselylomake).

Opinnäytetyö muistuttaa joiltakin osin tapaustutkimusta. Tapaustutkimus on Hirsijärven ym. (2013: 134-135) mukaan yksityiskohtaista, intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia. Tyypillisinä piirteinä on yksittäinen tapaus tai tilanne tai joukko tapauksia, joiden kohteena on yksikö ryhmä tai yhteisö. Kiinnostuksen kohteena tapaustutkimuksessa on usein prosessit, joissa yksittäistapausta tutkitaan yhteydessä ympäristöönsä. Aineistoa kerätään useita metodeja käyttämällä, mm. havainnoin, haastatteluin ja dokumentteja tutkien. Tapaustutkimuksen tavoitteena on ilmiöiden kuvailu. (Hirsijärvi ym. 2013: 135.)

Tämän työn tavoite oli selvittää miten yksikön integroituminen on tapahtunut, mitä onnistumisia ja mitä haasteita integroitumisessa on ollut. Asiaa selvitettiin naapurustolle tehtävällä kyselyllä, havainnoimalla sekä erilaisia dokumentteja tutkien. Kysely toteutettiin webropolin avulla maaliskuun 2014 alussa kun yksikkö oli ollut toiminnassa 1,5 vuotta. Kysely suunnattiin töölöläisille asukkaille ja yrittäjille. Tavoitteena oli selvittää, mitä ongelmia alueella on, voidaanko ongelmiin vaikuttaa ympäristötyön keinoin, ja onko naapureilla valmiuksia tai halukkuutta kehittää alueen viihtyvyyttä yhdessä.

Tämän työn tarkoitus on vastata kysymyksiin miksi ja miten. Miksi asumisyksikköä vastustetaan ja miten yksikkö voitaisiin integroida kaupunginosaan.

6.1 Laadullinen tutkimus

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen. Lähtökohtana laadulliselle tutkimukselle on todellisen elämän kuvaaminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimys kuvata tutkimuskohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Hirsijärven ym (2013: 161) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa on enemmän pyrkimys löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Lisäksi tutkimuksessa tutkittavien ääni ja näkökulmat pääsevät esille, ja pyrkimyksenä on paljastaa odottamattomia seikkoja (Hirsijärvi ym 2013: 164).

Lähtökohtana tässä tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen: millaisia Ruusulankadun asumispalveluyksikön asukkaat ovat naapureiden mielestä?

Tutkimus on luonteeltaan sekä kuvaileva että selittävä. Tarkoitus on etsiä selityksiä siihen miten naapurit kokevat yksikön toiminnan ja sen asukkaat. Kuvaileva luonne muodostuu ilmiön keskeisistä piirteistä ja niiden esittämisestä.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite

Ympäristötyön hankkeen tavoite on integroida yksikkö alueelle. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää mitä esteitä integroinnille on, ja mitkä tekijät ja toimenpiteet edistävät integrointia. Lähtökohtana ovat aiemmat tutkimukset Hietaniemenkadun yksiköstä sekä Munkkisaaren yksiköstä.

Tutkimuksen tarkoitus on ympäristötyön hankkeen vaikuttavuuden arviointi. Tutkimuksen tarkoitus on etsiä vastauksia siihen, millaisia vaikutuksia yksiköllä on naapureihin, ja mitkä ovat suurimmat naapureiden kokemat ongelmat. Etsin tutkimuksen avulla keinoja näiden ongelmien ratkaisemiseen, ja tutkin mitä ympäristötyön keinoin voidaan saavuttaa. Tutkimuksessa avaan ympäristötyön menetelmiä, haasteita ja ympäristötyön vaikutuksia. Koska ympäristötyön suurin tavoite on integroida yksikkö kaupunginosaan, kysymyksillä haetaan vastausta myös siihen, miten tavoitteeseen päästään. Onko naapurustolla intressejä osallistua yhteisiin toimintamuotoihin vai haluavatko he elää siten, että yksikön toiminta on mahdollisimman huomaamatonta? Tutkimuksen tarkoitus on tarkastella kriittisesti ympäristötyön menetelmiä ja arvioida niiden vaikuttavuutta sekä kehittää uusia toimintatapoja saatujen tulosten pohjalta.

Tutkimuskysymykset:

- Miten asumisyksikkö sulautuu kaupunginosaan?
- Millaisia kokemuksia naapureilla on yksiköstä ja sen asukkaista?
- Mitä esteitä integroitumiselle on olemassa?

- Miten ympäristötyötä voidaan kehittää?

Tutkimuksen tavoite on saada ongelmat näkyviksi ja arvioida toimintaa ja tehtyjä toimenpiteitä. Pyrkimys on selvittää millaisilla keinoilla integraatiota voidaan edistää.

6.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus ympäristötyön ja integroinnin vaikuttavuudesta toteutettiin internetin kautta tehdyllä webropol-kyselyllä (liite 2). Kyselyssä kartoitettiin naapureiden mielipiteitä yksiköstä ja yksikössä tehtävästä ympäristötyöstä. Käytin metodina kyselylomaketta, jotta voisin saada selville mitä naapurit ajattelevat, tuntevat, kokevat tai uskovat (Hirsijärvi ym 2013: 185).

Konkreettisen kehittämistoiminnan tuloksellisuudesta ja vaikutuksista voidaan tuottaa tietoa myös erilaisten pienimuotoisten määrällisten kartoitusten ja selvitysten avulla. Toikon ja Rantasen (2009: 153) mukaan kyselyssä voidaan käyttää apuna myös sähköisiä kyselylomakkeita, jotka ovat nopeita ja helppoja käyttää (esim. Webropol).

Kyselyn tavoite on kehittää ympäristötyön toimintaa ja arvioida toiminnan vaikuttavuutta. Toiminnan aiheuttamien konkreettisten muutosten sijasta voidaan tutkia myös koettua vaikuttavuutta (Toikko & Rantanen 2009: 153).

Kyselyn suunnittelussa käytin taustamateriaalina yksikköön tulleita palautteita, sähköposteja, häiriöilmoituksia ja Hyvä naapuri-kokouksissa esiin tulleita ongelmia ja kehittämistarpeita.

Webropol-kysely lähetettiin yksikön kaikille Hyvä naapuri-verkoston jäsenille, lisäksi saatekirjeessä kerrottiin, että kyselyä sai jakaa vapaasti lähialueen asukkaille. Linkki laitettiin myös sosiaalisen median kautta jakoon töölöläisille tarkoitetun avoimen Töölö-liikkeen Facebook-ryhmän sivuille. Töölö-liike-ryhmässä on yli 2000 jäsentä. Töölö-liikkeen jäsenet ovat ryhmässä enimmäkseen omalla nimellään ja kiinnostuneita asuinalueensa asioista ja ilmiöistä. Ryhmässä käydään myös tiukkaa yhteiskunnallista keskustelua ajankohtaisista aiheista. Ruusulan-
katu 10 on ollut ryhmässä puheenaiheena yksikön toiminnan alusta saakka. Kyselyyn vastasi 138 töölöläistä.

Kyselytutkimuksen etuna on se, että sen avulla saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto. Tutkimukseen saadaan paljon henkilöitä ja heiltä voidaan kysyä monia asioita. Kyselymenetelmä on lisäksi tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. (Hirsijärvi, Remes, Saja-
vaara 2013: 195.)

Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia: aineistoa pidetään pinnallisena ja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. Tutkija ei voi olla varma, miten vakavasti vastaajat ovat suh-

tautuneet tutkimukseen. Väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida eikä voida tietää miten hyvin vastaajat ovat perehtyneet annettuun aiheeseen. (Hirsijärvi ym 2013: 195.)

Kyselyn alussa oli selite, jossa kerrottiin kyselyn tarkoitus ja tärkeys eli kyselyn merkitys asuinalueen kehittämiseksi. Selitteessä kerrottiin lyhyesti työn aihe, rohkaistiin vastaamaan ja kerrottiin vastaamisaikataulu sekä tulosten julkaisemisaikataulu ja -tapa.

Osa kysymyksistä oli strukturoituja ja osa avoimia, jotta naapurin näkökulmat saataisiin vapaasti esille. Kyselyssä oli myös asteikkoihin eli skaaloihin perustuvia kysymyksiä, jotta saadaan selville tietoja miten voimakkaana häiriöitä koetaan.

Tutkimuskysymyksenä oli mm. yksikön aiheuttamat häiriöt ja odotukset ympäristötyöltä. Toiminnan vaikuttavuuden tarkastelu keskittyi ympäristötyön hankkeessa käytettyjen menetelmien toimivuuteen. Tarkoituksena oli ensin kehittää hyvä ympäristötyön suunnitelma, toteuttaa se käytännössä, arvioida sen onnistumista, ja kehittää toimintaa saadun palautteen pohjalta.

Kysely oli puolistrukturoitu lomakehaastattelu, jossa kysymysten muotoilu ja järjestys on kaikille sama. Kysymyksillä on sama merkitys kaikille. Myös vastausvaihtoehdot olivat kaikille samat, osassa kysymyksistä oli avoimen vastauksen kenttä (Eskola, Suoranta 2003: 86).

Kyselyn avulla saadaan selville mitä henkilöt ajattelevat, tuntevat ja uskovat ja miten tutkitavat havaitsevat ympärillään tapahtuvat asiat. Niiden heikkoutena on kuitenkin, että ne eivät kerro sitä, mitä todella tapahtuu (Hirsijärvi ym 2013: 212). Tulosten analysoinnissa käytän apuna myös yksikön ja poliisin tilastoja. Vertailun tarkoitus on selvittää kuinka paljon yksikkö vaikuttaa esimerkiksi alueen rikostilastoihin ja ovatko kaikki naapureiden esiin tuomat ongelmat tapahtuneet todellisuudessa vai onko kyseessä pelko siitä että jotakin tapahtuisi.

Käytin tutkimuksen johtopäätösten tekemiseen myös osallistuvaa havainnointia, jossa tutkija tavalla tai toisella osallistuu tutkimansa yhteisön toimintaan (Eskola, Suoranta 2003: 98). Materiaali koostui sähköposteista, verkostotapaamisista ja keskusteluista naapureiden kanssa. Kokousten pöytäkirjat on dokumentoitu tarkasti ja käytin niitä lomakekyselyn taustamateriaalina.

6.4 Aineiston analyysi

Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta, aineisto pyritään tiivistämään kadottamatta sen sisältämää informaatiota (Eskola, Suoranta 2003: 137).

Käytin aineistoin analysoinnissa teemoittelua ja tyypittelyä. Ensimmäinen lähestyminen aineistoon kulkee usein tematisoinnin kautta. Aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja, sieltä voidaan poimia keskeiset aiheet ja esittää se kokoelmana erilaisia kysymyksenasetteluja. Pyrin käyttämään teemoittelussa teorian ja empirian vuorovaikutusta, jotta sinänsä mielenkiintoiset sitaatit eivät korostuisi liikaa, vaikka ne tuovatkin työhön mielenkiintoisia sävyjä (Eskola, Suoranta 2003: 175).

Aloitin aineiston analyysin vertailemalla vastauksia asuinalueen perusteella. Tutkin millaisia eroavuuksia on niiden naapureiden vastauksilla, jotka asuvat vastapäätä yksikköä verrattuna niihin, jotka asuvat hiukan yksiköstä kauempana mutta selkeästi vielä yksikön vaikutuspiirissä. Vastausten analysointi jatkui tutkimalla naapureiden suhtautumista yksikköön, millaisia tunteita ja ajatuksia yksikkö ja sen asukkaat herättävät naapurustossa.

Seuraavaksi kartoitin kuinka usein ja millaisia häiriöitä naapurit ovat kokeneet. Ennako-olettamuksena oli, että häiriöt kulminoituvat yksikön välittömään läheisyyteen. Lopuksi halusin selvittää mitä ympäristötyön työmuotoja naapurit pitävät hyödyllisinä, missä oltiin onnistuttu, mihin toimintoihin naapurit olisivat valmiita osallistumaan, sekä millaisia toiveita naapurustolla on asuinalueen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

6.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on tukijan avoin subjektiviteetti ja sen myöntäminen että tutkija on tutkimuksensa keskeinen työväline. Tutkimusraportti on henkilökohtaisempi kuin kvantitatiiviset tutkimukset, niissä on enemmän tutkijan omaa pohdintaa (Eskola, Suoranta 2003: 210).

Kyselyssä saavutettiin kaksi keskeistä seikkaa: luottamuksellisuus sekä anonymiteetti. Kyselyyn saattoi vastata anonyymisti eli nimettömänä, eikä tutkittavan henkilöllisyys paljastunut missään vaiheessa. Kyselylomakkeessa ei ollut henkilön taustatietoihin liittyviä kysymyksiä.

Tutkimukseen liittyi myös heikkouksia. Ei ole varmuutta siitä suhtautuivatko vastaajat vakavasti tutkimukseen tai vastasivatko he kysymyksiin rehellisesti. Väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida ja ei ole varmuutta siitä miten hyvin vastaajat ymmärsivät kysyttyä aihealuetta. Myös kato eli vastaamattomien henkilöiden määrä oli suuri. (Hirsijärvi ym. 2013:195.)

7 Tutkimuksen tulokset

”Tulkinnalla tarkoitetaan sitä, että tutkija pohtii analyysin tuloksia ja tekee niistä omia johtopäätöksiä” (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2013: 229).

Kyselyyn osallistui 138 töölöläistä. Heistä 37 ilmoitti asuinpaikakseen Ruusulankadun ja 12 henkilöä Sibeliuksenkadun. Nämä kaksi katua ovat yksikön lähimmät kadut. Ruusulankadulla ja Sibeliuksenkadulla asuvien naapurien ääni oli aiemmin tullut kuuluviin suorina yhteydenotoina, verkostokokouksissa ja kadulla korttelikierrosten yhteydessä. Tämän vuoksi minulla oli valmiiksi tietoa lähinaapureiden kokemista ongelmista. Tutkimuksen tulokset vastasivat ennako-oletuksiani. Ikä- ja sukupuolijakauma kyselyssä oli seuraavanlainen: miehiä 51 kpl, naisia 87 kpl, enemmistö vastaajista oli 30–50-vuotiaita (89 kpl), alle 30-vuotiaita vastaajia oli 28 kpl ja yli 50-vuotiaita 21 kpl.

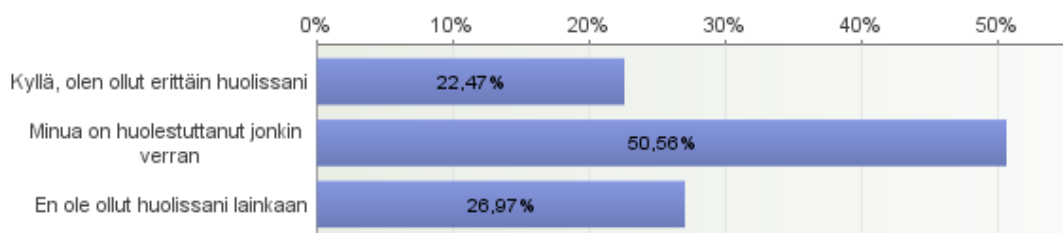
Kvalitatiivisen aineiston koon määrittämiseksi on muotoutunut muutamia käytännössä koeteltuja sääntöjä. Eskolan ja Suorannan (2003: 62) mukaan aineistoa on riittävästi, kun uudet tapaukset eivät tuota enää mitään tutkimusongelman kannalta uutta tietoa. Vastauksia tarvitaan juuri sen verran kuin on aiheen kannalta välttämätöntä. Vastauksia lukiessani huomasin että tietyt vastaukset alkoivat toistua eli lisäaineisto ei olisi tuottanut tutkimukseen mitään uutta merkittävää informaatiota. Tässä tiivistyy Bertaux’lta peräisin oleva saturaation idea: tietty määrä aineistoa riittää tuomaan esiin sen teoreettisen peruskuvion, mikä tutkimuskohteesta on mahdollista saada (Eskola, Suoranta 2003: 63). Uskon että saavutin tutkimuksella luotettavan aineiston tutkimuskysymystäni ajatellen.

Tutkimukseen osallistuneet töölöläiset olivat käsitykseni mukaan kiinnostuneita aiheesta, sillä reilusti yli puolet vastaajista halusi antaa palautetta yksiköstä.

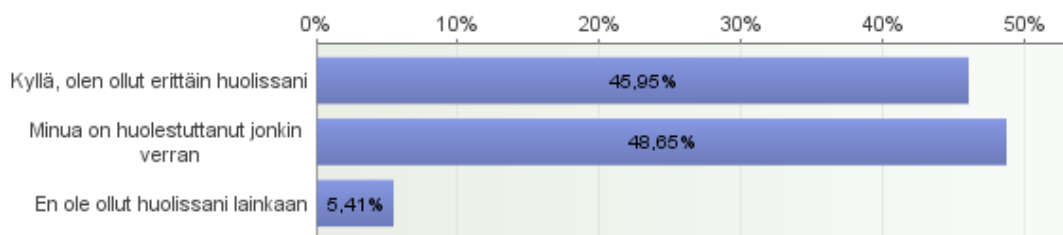
7.1 Asumispalveluyksikön vaikutukset lähiympäristöön

Kyselyn tarkoitus oli selvittää millaisia vaikutuksia asumisyksiköllä on ympäristöön naapureiden näkökulmasta, ja miten ympäristötyötä voidaan kehittää, jotta yksikkö hyväksyttäisiin osaksi asuinalueetta. Tarkastelun kohteena oli myös selvittää ympäristötyön menetelmien toimivuutta.

Kyselyn aluksi kartoitettiin yksikön avautumisen vaikutuksia, ja naapureilta kysyttiin ovatko he kokeneet huolta siitä että Ruusulankadulle on avattu asumispalveluyksikkö pitkäaikaisasunnottomille.

Kuva 4: Yksikön avaamisen vaikutukset (asuinpaikka alle 1 km yksiköstä)

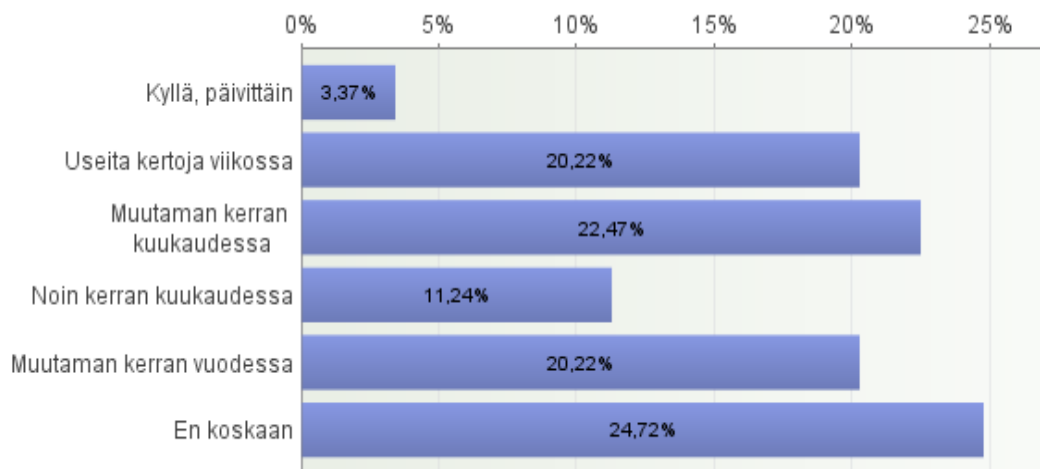

Kuva 5: Yksikön avaamisen vaikutukset (asuinpaikka Ruusulankatu ja Sibeliuksenkatu)

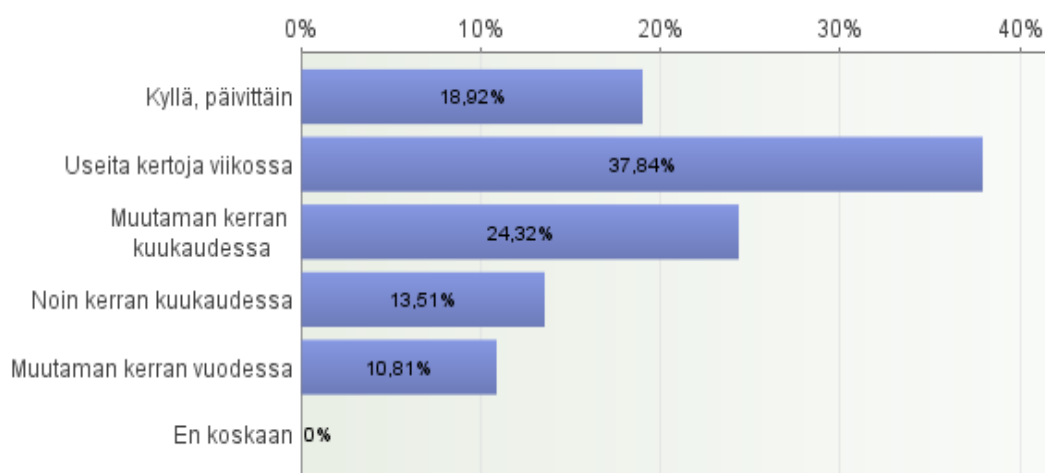
Tuloksista ilmenee, että töölöläiset lähialueen asukkaat kokivat huolta yksiköstä sitä enemmän, mitä lähempänä yksikköä he asuivat. Tämä oli luonnollista sillä asukkaat ja heidän vieraat kulkevat ja oleskelevat yksikön välittömässä läheisyydessä. Havainto maantieteellisestä läheisyydestä on myös Kopomaan (2008: 213) mukaan kuin nyrkkisääntö: mitä lähempänä asukkaat ovat ei-toivottua laitosta, sitä todennäköisempää on vastustus. Ainoastaan noin 5% yksikön lähellä olevista naapureista ilmoitti, että eivät ole huolissaan yksikön avautumisen vuoksi. Lähialue käsittää yksikön lähimmät kadut: Ruusulankatu ja Sibeliuksenkatu. Tulos osoittaa selkeästi sen, että asumisyksikkö herättää tunteita ja aiheuttaa huolta naapurustossa. Tämä tulos ei tällaisenaan tuo mitään uutta esille, joten seuraavaksi kartoitettiin häiriöiden tiheys, eli kuinka usein naapurit olivat kokeneet sellaista häiriötä asuinalueella, joka saattaisi johtua yksikön asukkaista tai heidän tuttavistaan.

7.1.1 Kuinka usein häiriöitä koetaan?

Noin 25% kaikista vastaajista ilmoitti että he eivät ole koskaan kokeneet häiriöitä yksiköstä tai sen asukkaista. Enemmistö kaikista vastaajista kertoi kokevansa häiriötä useita kertoja kuukaudessa, asuinpaikasta huolimatta.

Kuva 6: Häiriöiden tiheys (asuinpaikka alle 1 km yksiköstä)

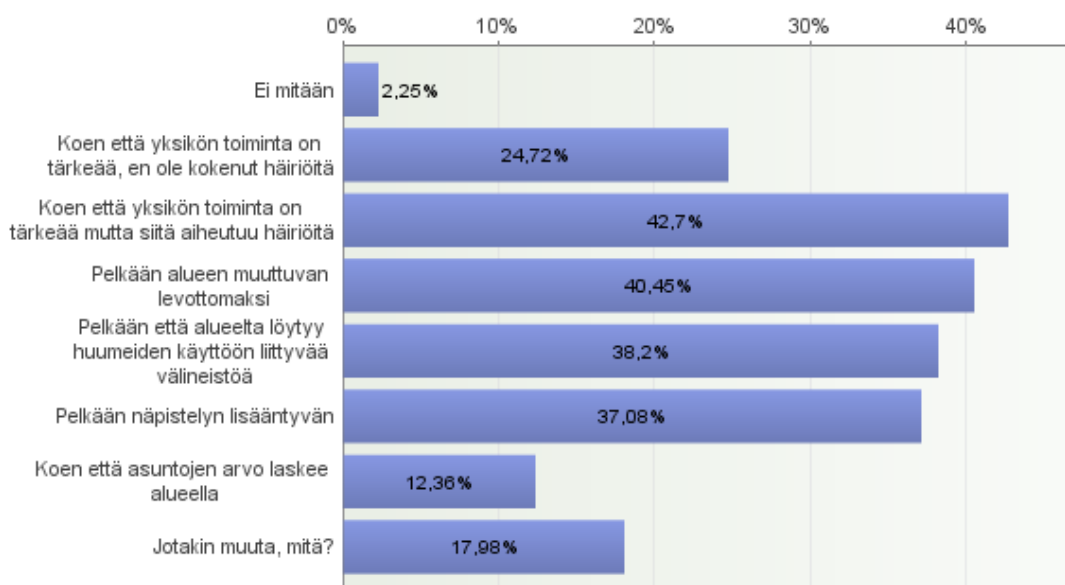

Kuva 7: Häiriöiden tiheys (asuinpaikka Ruusulankatu ja Sibeliuksenkatu)

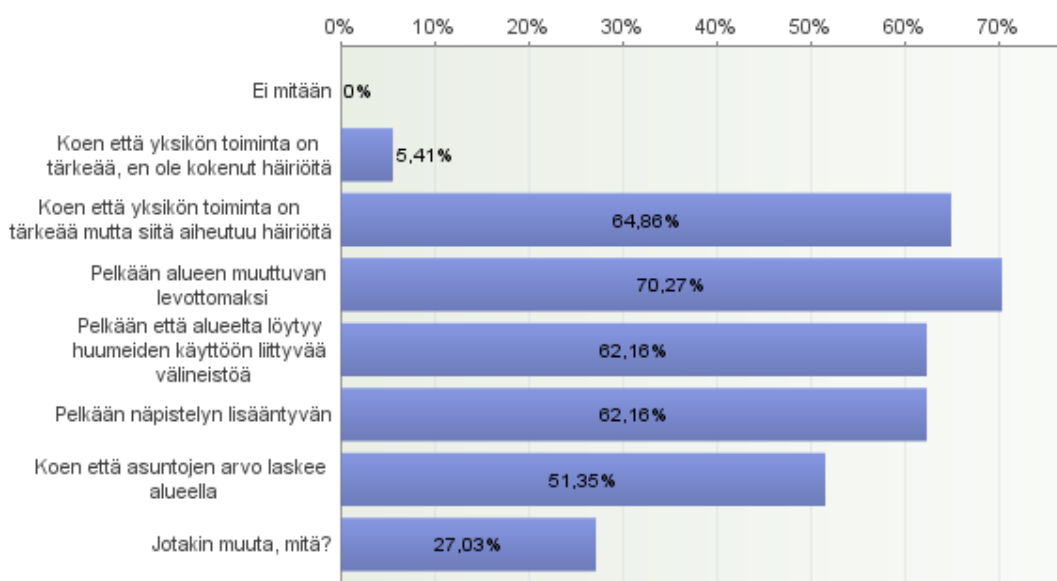
Tulokset oman korttelin alueelta (Sibeliuksenkatu ja Ruusulankatu) olivat ennako-oletusten mukaisia ja vastasivat yksikön omia tilastoja. Mitä kauempana vastaaja asui, sitä harvemmin häiriöitä koettiin. Yksikön lähellä häiriöitä koettiin enemmistön mukaan useita kertoja viikossa. Merkittävä tulos oli se, että Ruusulankadulla ja Sibeliuksenkadulla kaikki vastaajat olivat kokeneet joskus häiriötä.

Seuraavissa tilastoissa on koottu miten naapurit kokevat yksikön ja sen asukkaat. Kysymyksen tarkoitus oli tarkentaa konkreettisesti millaisia ajatuksia ja huolia asumisyksikön toiminta herättää.

7.1.2 Pelot ja huolenaiheet

Kuva 8: Toiminnasta aiheutuvat huolet (asuinpaikka alle 1 km yksiköstä)

Kuva 9: Toiminnasta aiheutuvat huolet (asuinpaikka Ruusulankatu ja Sibeliuksenkatu)

Yksikön toiminta koettiin tärkeäksi, mutta häiriötä aiheuttavaksi. Vain noin 2%:n mielestä yksikkö ei herätä mitään ajatuksia. Lähialueella asuvat naapurit kokivat yksikön toiminnan häiriötä aiheuttavaksi, ja 70% naapureista pelkäsi alueen muuttuvan levottomaksi. Esimerkiksi Ruusulankadulla ja Sibeliuksenkadulla asuvien naapureiden avoimissa vastauksissa ilmeni pelkoa ja huolta:

”Pienten lasten turvallisuus alueella huolestuttaa sekavien hahmojen takia.”

”Pelkään, että jossain vaiheessa tilanne kärjistyy väkivallaksi sivullisia kohtaan. Esim. nuorena naisena yöllä kotiin tuleminen on välillä pelottavaa.”

”Kadulla päihteiden vaikutuksen alaisena liikkuvia ihmisiä, mieluiten vaihdan toiselle puolelle katua”

”Spårassa jengi kertoo menevänsä ostamaan aineita Ruusulankadulta. Puhuttiin korttelipihoista, nyt on tämänkin korttelin viimeinen avoin kulku tukittu teräsaidalla. Ruusulankadun jengi olisi varmasti hieno lisä korttelipihoissa. Porukka on vaikuttanut paljon tähän ympäristöön. Fillaria ei enää voi jättää telineeseen. On jokseenkin harmillista, että näiden hörhöjen tarve asua keskustassa ylittää kaikki muut arvot.”

Avointen vastausten kentässä oli myös hyväksyviä vastauksia:

”Sininauhasäätöön asuntolan asukkaat erottaa, mutta pääsääntöisesti heistä ei ole mitään haittaa. Minusta on hyvä, että asuntola on paikalla missä on muutenkin paljon liikennettä ja ihmisiä.”

”Ajattelin ja oletin yksiköstä aiheutuvan paljon enemmän häiriöitä, esimerkiksi tappeluja kadulla ja huutoa. Yksikössä on myös kohtalaisen ankarat säännöt ja varoituksista voi joutua kirjatuksi ulos, mikä on hyvä. Vaikka olen soittanut ja ilmoittanut metelistä kadulla, minua se ei sinänsä ole häirinnyt, vaan olen ajatellut asiaa koko kadun rauhan kannalta. En ole ikinä valvonut tai herännyt yksiköstä kantautuvan metelin takia. Poliisit, ambulanssit tms. ei minua häiritse. Olen ajatellut yksikön asukkaita myös siltä kannalta, että he kaikki ovat jonkun lapsia, mitä jos oma lapseni olisi sellaisessa kunnossa jonain päivänä. Varmasti hän olisi silti ikuisesti lapseni ja toivoisin hänelle ihmisarvon ja asunnon.”

7.1.3 Huoli asuntojen arvon laskusta

Yksikköön on tullut kahden toimintavuoden aikana useita asuntojen arvon laskuun liittyviä huolestuneita yhteydenottoja lähikortteleista.

Huoli asuntojen arvon laskusta oli Ruusulankadulla ja Sibeliuksenkadulla asuvilla naapureilla suurin koko tilastossa. Yksikköä vastapäätä sijaitsevasta talosta (Ruusulankatu 11) oli vuoden

2013 aikana myynnissä 4 asuntoa. Asuntojen myyntiajat olivat naapurien ja välittäjien mukaan pidentyneet ja tämä aiheutti suurta huolta. Ruusulankadun ja Sibeliuksenkadun vastaajista runsas kolmannes oli huolissaan siitä että asuntojen arvo laskee. Eino Leinon kadulla ja Töölönkadulla (noin 200-300 m yksiköstä) huolta kantoi 15 % vastaajista. Samaa huolta koettiin kaikkialla alle kilometrin säteellä yksiköstä (12 %). Yli kilometrin päässä huolta esiintyi enää seitsemällä prosentilla.

”Tällä hetkellä meillä on myynnissä Töölönkatu 35, putkiremontoitu näköala-asunto kaikilla herkuilla, Ruusulankadun asuntolan takapihalla, myyntiaika toistaiseksi 142 vrk, ei vielä yhtään tarjousta. Oletamme, että asumispalveluyksikkö vaikuttaa tähän, eikä se ole edes olettamusta. Muutama todella kiinnostunut asiakas on ollut, mutta kiinnostus on loppunut kun viereinen asuntola on tullut esiin. Jonkin verran asiakkaat myös kertovat, että asuntola tuo turvattomuutta heidän perheelleen. Samoin omaisuuden arvo, omistusasunto, laskee naapurin huonon maineen vuoksi. Tästä olemme saaneet kommentteja naapurustossa asuvilta. Se sijainti kun yksi erittäin tärkeä tekijä asunnon hinnoittelussa.” (Huoneistokeskus 2014.)

Välittäjän arvion mukaan asuntojen arvo laskee jos alue mielletään levottomaksi. Kopomaa pohtii asuntojen arvon laskua (Litmanen & Peltonen 2013: 224) ja esittää että asunto ei ole vain koti vaan myös sijoituskohde ja koko elämää jäsentävä projekti. Kopomaa mielestä tämä asenne on kaupunkikehityksen vahvistunut piirre. Asuntojen hinnat kasvoivat voimakkaasti 1990-luvun puolivälistä lähtien. Trendi on aiheuttanut varallisuuden uudelleen jakautumista ja synnyttää samalla syrjäytymistä. Ympäristöministeriön raportissa haavoittuviksi ryhmiksi mainitaan asunnottomat, mielenterveyspotilaat, köyhyysrajan alapuolella elävät, vaikeasti sairaat tai moniongelmaiset sekä etniset vähemmistöt. Litmanen ja Peltosen (2013: 224) mukaan asuntojen hinnannousu ja ihmisten vaurastuminen vahvistaa jakoa rikkaiden ja vähäosaisten välillä.

7.1.4 Näpistyksen

Suuri osa vastaajista pelkäsi alueen muuttumista levottomaksi ja näpistyksen kasvavan. Poliisin tilastojen mukaan alue ei kuitenkaan kahden toimintavuoden jälkeen ole juurikaan muuttunut, eikä esimerkiksi murroissa ole tapahtunut mitään muutoksia suuntaan tai toiseen.

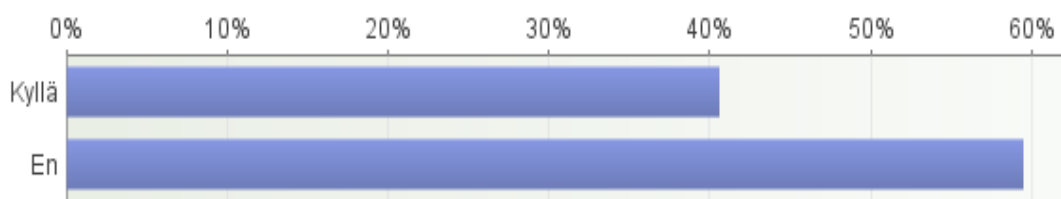
”Näpistyksiä ja näpistyksen yrityksiä näyttäisi olleen kolmen kuukauden aikana 22 kpl. Se tarkoittaa noin seitsemää näpistystä kuukaudessa. Poliisilakiperusteisia kiinniottoja on saman verran ja varkauksia kolmessa kuukaudessa 8 kpl. Muitakin rikoksia on tapahtunut mutta ei sieltä mitkään muut teot nouse

esiin. Minusta nämä lukemat ovat hyvällä tasolla. Onhan niitä toki enemmän kuin tavallisissa asuinkortteleissa mutta onhan alueella paljon erilaista liikennettä suuntaan jos toiseen. Poliisilakiperusteisia kiinniottoja (häiriköintejä ja päihtymyksiä) on vähän enemmän kuin mitä niitä oli tämän vuosikymmenen ensimmäisinä vuosina.” (Lähipoliisi 5.8. 2014.)

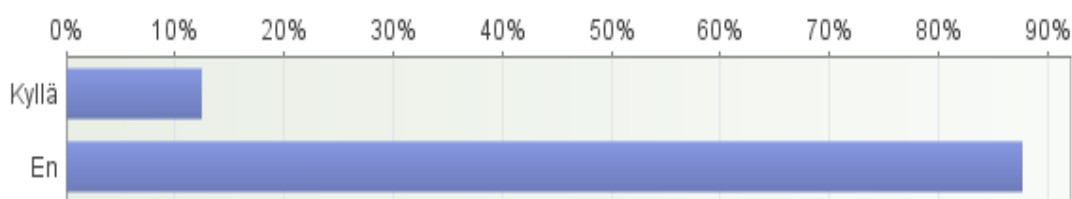
Yksikön omat tilastot näyttävät että näpistysten määrä kasvoi kun yksikkö täyttyi. Näpistystilanne on pysynyt samana toiminnan kaksi ensimmäistä vuotta. Näpistysten kasvu on huolestuttavaa, ja siihen puuttuminen korostuu ympäristötyössä.

7.2 Naapureiden yhteydenotot

Naapurit ottivat yksikköön yhteyttä sähköpostilla, puhelimitse, tekstiviestillä tai käymällä yksikön info-pisteessä. Yhteydenottoja tuli eniten omasta korttelista:

Kuva 11: Yhteydenotot (asuinpaikka Ruusulankatu ja Sibeliuksenkatu)

Kuva 12: Yhteydenotot (asuinpaikka alle 1 km yksiköstä)

Kaikista yhteydenottajista lähes 90% asuu yksikön lähikorttelissa.

Yhteydenottojen syitä:

”Kyse oli huonekalujen lahjoittamisesta.”

”Töölönkadun varrella olevasta puistosta löytyneiden huumeneulojen johdosta. Pyysin että yksikköön sijoitettaisiin oma piste käytetyille neuloille.”

”Suurehko äänekäs tappelu keskellä katua asumisyksikön edessä.”

”Asiattomat rappukäytävään tunkeutuneet.”

”Yrityksessämme ovat narkkarit käyneet piikittämässä itseään, tehneet ilkivaltaa sekä varastelleet. Saimme yhteistyöllä yksikön sekä poliisien kanssa häiriöt vähenemään, talvea kohti täysin loppumaan. Käsittääkseni ilkevallan tekijät olivat asukkaiden tuttavuuksia enimmäkseen. Häiriötä tapahtui kesä- ja syysaikana useita kertoja viikossa.”

”Yksikön asukkaiden/vieraiden juopottelua ja häiriköintiä talon pihalla yms.

”Näpistelijöiden kiinniottoa kuvauksen ja kameravalvonnan perusteella.”

”Töhrinnästä (alaoveemme oli kirjoitettu uhkaus), metelöinnistä asunnoissa (musiikin ”luukutus” avoimista ikkunoista sisäpihalle klo 23 aikaan) ja kadulla (vihamielinen ja muunlainenkin huutelu, rähinöinti).

”Rappukäytävään tunkeutuneesta häiriökäyttäytyjästä sekä kadulta löytyneestä huumeruiskusta.”

”Huumeneuloja kadulla, huumediilereitä ikkunan alla, tappelua, uhkailua.”

”Asukkaita vieraineen on ollut pihallamme ja porraskäytävässä aiheuttaen häiriötä.”

”En ole ottanut yhteyttä asuntolaan mutta poliisiin kyllä. Häiriökäyttäytymistä on alueella selvästi enemmän nykyään kuin muutama vuosi sitten. Lähikaupassa varastelua ja vartijan jahtausta. Epämääräistä käyttäytymistä, huutelu, riehuminen ohikulkijoissa. Taloyhtiömme lukkukoodit vaihdettu sen jälkeen kun rappukäytävästä alkanut kadota erilaista tavaraa; antiikkisia seinälamppuja yms.”

”Olen ottanut yhteyttä sekä asumisyksikön vastuuhenkilöön että Sininauhaliiton johtajaan. Vastaukset ovat olleet ympäröivää lässytystä. Taloyhtiömme joutuu rakentamaan aidan ja siis tietenkin kustantamaan sen estääkseen pihamme käytön käymälätarkoitukseen.”

”Toimitin yhden sohvan sinne.”

Lähialueen naapureista 43% oli ottanut yhteyttä yksikköön, kauempana asuvista töölöläisistä 12% oli ollut yksikköön yhteydessä. Lähialueen asukkaiden yhteydenotot koskivat ilmoituksia metelistä, näpistyksistä, häiriökäyttäytymisestä kadulla, asiattomasta oleskelusta naapuritalojen pihalla tai porraskäytävissä, rakennusten töhrimisestä ja löytyneistä huumeruiskuista. Kauempana asuvien ilmoitukset koskivat ilmoituksia näpistyksistä ja löytyneistä huumeruiskuista, sekä ilmoituksia huonekalujen tai vaatteiden lahjoituksesta yksikköön. Tästä voidaan päätellä että toiminnan alkuvaiheessa yksikön kielteiset vaikutukset ovat voimakkaita erityisesti yksikön lähialueella.

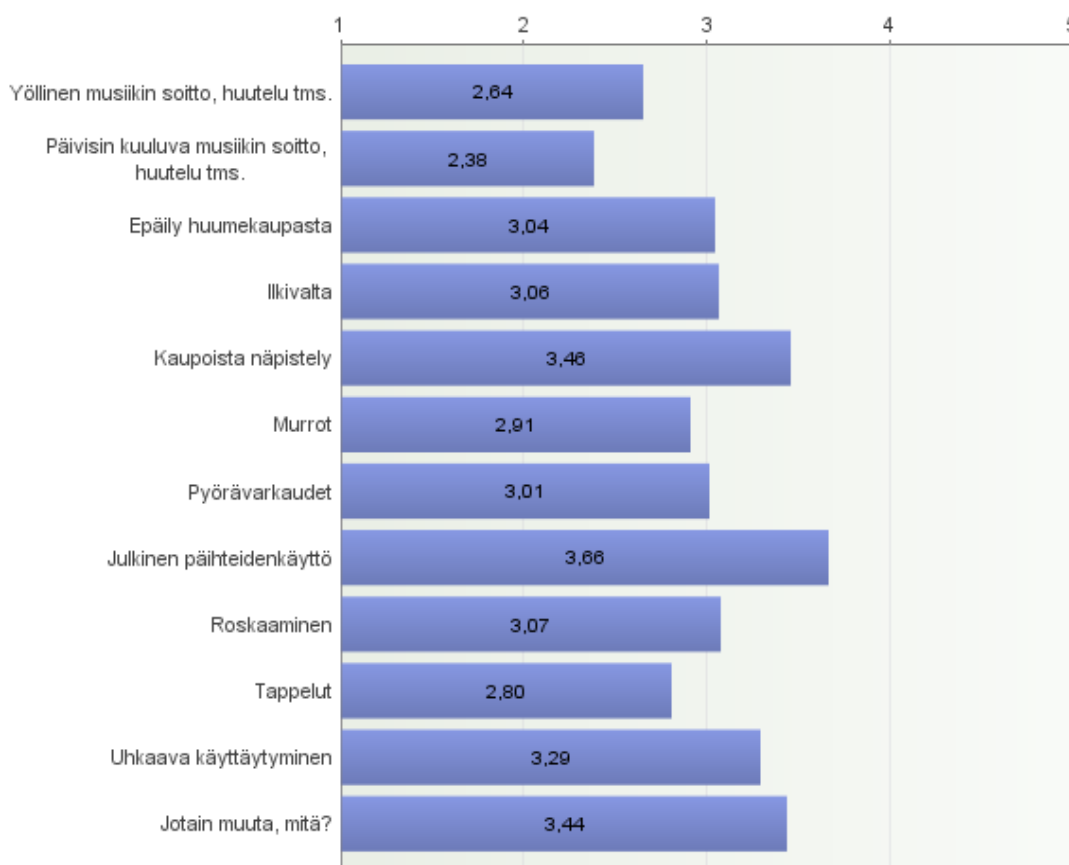
Kauempana asuvien naapureiden asenteet olivat pääosin neutraaleja:

”Koen, että yksikön toiminta on tärkeää, mutta siitä saattaa aiheutua häiriötä. Häiriöt ovat kuitenkin asioita, jotka kuuluvat kaupungissa asumiseen.”

Yksikkö on herättänyt naapurustossa paljon tunteita ja pelkoja. Seuraavassa kysymyksessä tutkin naapuruston kokemuksia koetuista häiriöistä ja ongelmista. Valitsin vastausvaihtoehdoiksi naapureiden kanssa kokouksissa esille tulleita negatiivisia ilmiöitä.

7.3 Kaikki koetut häiriöt

Kaikkien kyselyyn vastanneiden kokemat huolenaiheet:

Kuva 10: Koetut häiriöt (koko alue)

Suurin koettu haittailmiö kaikkien vastaajien mielestä oli julkinen päihteidenkäyttö, toisena mainittiin näpistely. Miesten ja naisten kokemat häiriöt erosivat siten että naiset kokivat kolmanneksi häiritsevänä ilmiönä epäilyn huumekaupasta, miehillä kolmanneksi häiriötä tuottava ilmiö oli uhkaavan käyttäytymisen mahdollisuus.

Naapurien kanssa järjestetyissä kokouksissa tuli säännöllisesti ilmi pelko asukkaita kohtaan, pelko väkivallasta, ja pelko siitä, että lapset joutuvat väkivaltaisen käyttäytymisen uhreiksi. Erityisesti huumeiden käyttäjiä pidettiin arvaamattomina. Pelko oli usein irrationaalista. Se perustui olettamukseen, että huumeiden käyttäjä on automaattisesti aggressiivinen.

”Töölön ala-asteen pikkuväen ei myöskään pitäisi joutua kompastelemaan huumeruiskuihin ja ördäviin sekakäyttäjiin. Ei! Heidän vanhempansa ovat maksaneet maltaita turvatakseen lastensa asumisen ennen turvalliseksi koettussa kaupunginosassa.”

Tilastokeskuksen mukaan (2012) tietyistä rikoksista huomattava osa tehdään päihtyneenä, mutta alkoholi on huumeita tai sekakäyttöä huomattavasti merkittävämmässä asemassa. Kai-

kista pahoinpitelyistä (pahoinpitely, lievä pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely) tehtiin 56 % alkoholin ja 0,4 % huumausaineiden ja prosentti sekakäytön vaikutuksen alaisena. Ryöstöistä 31 % tapahtui alkoholin vaikutuksen alaisena, 3 % huumausaineiden ja 4 % sekakäytön alaisena. Näpistykseen syyllistyneistä 11 % oli alkoholin, 2 % huumausaineiden vaikutuksen alaisena ja 1 % sekä huumausaineiden että alkoholin vaikutuksen alaisina. (Varjonen, Tanhua, Forsell, Perälä 2012: 116.) Puolentoista toimintavuoden aikana alueella tapahtui Ruusulankatu 10 asuvan asukkaan aiheuttama yksi pahoinpitely ja yksi varkaus. Molemmat tapahtumat saivat paljon huomiota ja pahoinpitely otettiin usein puheeksi kokouksissa.

Kohdassa muut häiriöt tuotiin esille seuraavia asioita:

”virtsaaminen kaduilla, porttikongeissa, keskellä toria”

”negatiivista mainetta Töölön kaupunginosalle”

”ratikassa riehuminen, uhkaava käyttäytyminen”

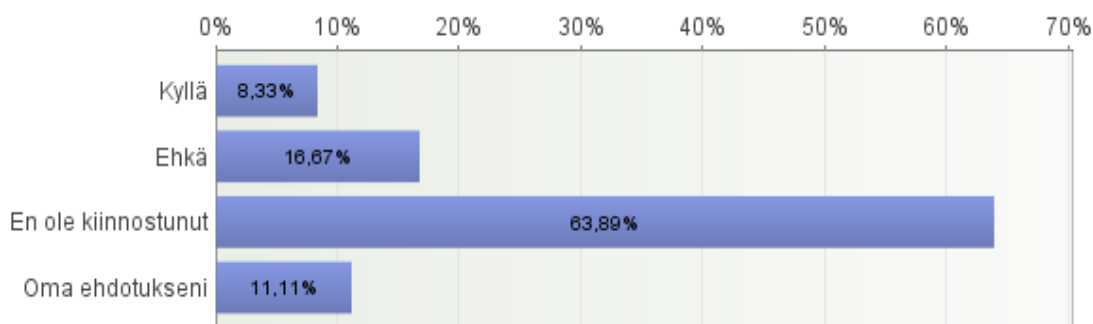
”turvattomuutta, huolta vanhuksista ja lapsista, asuinalueen arvon lasku”

”sekopäinen hiippaileminen öisin lähiporraskäytävissä, ovikellojen soittelu, ulosteet porraskäytävässä”

Vastauksista tulee ilmi jonkinlainen pettymys siitä, että oma asuinalue on muuttunut. Pettymys kohdistuu siihen että alue ei ole enää entisellään. Poliisin mukaan Töölön järjestyshäiriöt ja rikostilastot ovat kuitenkin aivan eri luokkaa (pienempiä) kuin esimerkiksi Itä-Helsingissä. Aiempien kokemusten perusteella asuin ympäristö rauhoittuu muutaman vuoden kuluessa toiminnan aloittamisesta. On erittäin tärkeää että keskustelu ja yhteydenpito naapuruston ja yksikön välillä on jatkuvaa. Lisäksi erityisen tärkeää on jatkaa tärkeiksi koettuja toimintamuotoja, kuten järjestyshäiriöihin puuttumista sekä yhteystyötä poliisin kanssa.

7.4 Kiinnostus yhteistyöhön

Kyselyssä kartoitettiin naapureiden kiinnostusta ympäristötyön hankkeen järjestämiin yhteisiin tapahtumiin: *”Ympäristötyöntekijät järjestävät yksikössä luentoja eri aiheista. Lisäksi yksikössä pidetään avoimien ovien päiviä ja yhteisiä kokouksia naapuruston kanssa. Järjestämme myös tapahtumia: esimerkiksi kirpputoreja ja erilaisia ulkoilmatapahtumia. Tapahtumien tarkoitus on lisätä yhteisöllisyyttä alueella. Suunnitteleme myös liikunnallisia tapahtumia, joissa asukkaat ja töölöläiset voivat tutustua. Kysymys kartoitti onko naapureilla halukkuutta osallistua näihin yksikössä järjestettäviin tilaisuuksiin.*

Kuva 13: Yhteisöllinen toiminta (asuinpaikka Ruusulankatu ja Sibeliuksenkatu)

Ruusulankadulla ja Sibeliuksenkadulla asuvista naapureista enemmistö ei ollut kiinnostunut yhteisöllisestä toiminnasta. Muualla asuvien kohdalla tulokset olivat samansuuntaisia mutta 37% vastaajista ilmoitti olevansa mahdollisesti kiinnostuneita yhteisöllisestä toiminnasta. Kohdassa ”oma ehdotukseni” lähimpien naapureiden asenteet yhteisölliseen toimintaan olivat kielteisiä:

”ei tässä muidenkaan taloyhtiöiden kanssa ole yhteistilaisuuksia järjestetty ja hyvin ollaan toimeen tultu. Jospa Sininauhasäätiön työntekijät tekisivät ihan itse.”

”ennen kuin tilanne normalisoituu mikään näistä auta eikä kiinnosta.”

”edelleen, nämä yhteisöllisysehdotukset kumpuavat selvästi ajattelusta, että esiintyvien ongelmien ratkaisuun voisi soveltaa samoja mekanismeja kuin esimerkiksi siirtolaisten tai vammautuneiden integrointiin normiyhteiskuntaan. Ymmärrättehän te nyt toki, että tilanne on aivan eri. Asukkaanne ovat päihteiden väärinkäyttäjjiä. Eivät mikään etninen tai kulttuurinen ryhmä. Toimivin päihteiden väärinkäyttäjien hoito lienee eristäminen toisten väärinkäyttäjien seurasta, eli hajasijoitus. Te toimitte toisin rakentaessanne kuolemanleiriä, kuten taloanne synkän leikkisästi kutsutaan.”

”osoita miten kirpputorilla vaikutetaan huumekauppaan ja väkivaltaan”

”muuttakaa pois Töölöstä. Tilalle vaikkapa asuntola vammaisille tai vanhuksille”

Tuloksista ja avoimista vastauksista ilmenee, että suurin osa naapureista eivät olleet valmiita yhteisölliseen toimintaan. Yhteisöllinen toiminta voisi kuitenkin edistää tutustumista ja vähentää pelkoja. Tämän vuoksi ympäristötyötä tarvitaan. Muutokset tapahtuvat hitaasti. Yksi lähialueen yrittäjä toivoi tiivistä yhteistyötä:

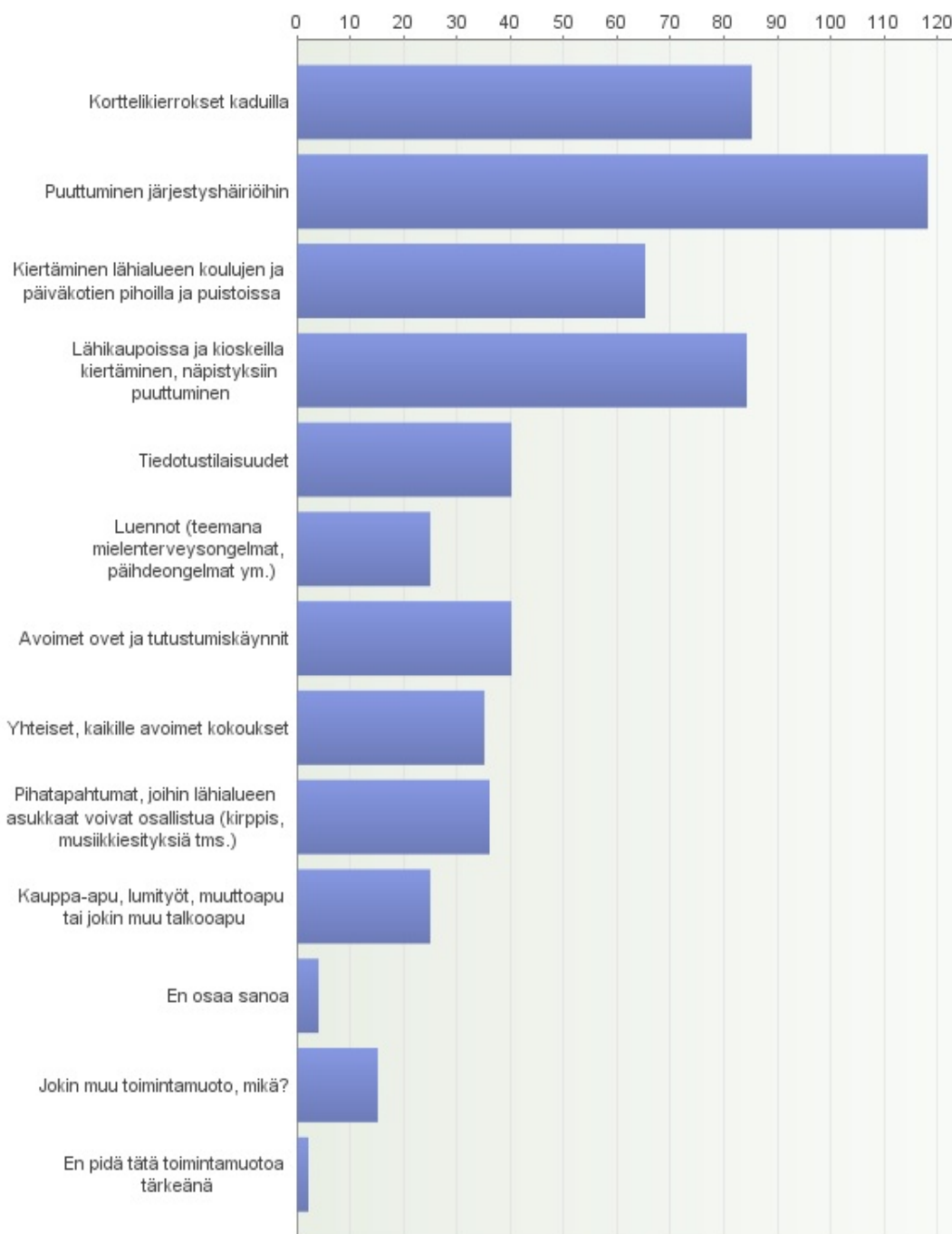
”Mitä enemmän tulemme tutuksi asukkaidenne kanssa, sitä helpompi meidän on työskennellä ongelmia tilanteissa heidän kanssaan. Olette aina tervetulleita meille asiakkaina päihteettöminä.”

Kyselyyn osallistuneista vastaajista myönteisimmin yksikköön ja sen toimintaan suhtautuivat nuoret vastaajat (alle 30-vuotiaat).

”Ympäristötyön haasteena onkin todennäköisesti luoda sellaista toimintaa, jossa asukkaat (niin asumisyksikön kuin naapurustonkin) pääsevät omilla ehdoillaan osaksi naapuruston yhteisöä ja keskinäinen luottamus ja arvostus lisääntyy. Esim. urheilu ja kirpputorit kuulostavat molemmin puolin matalan kynnyksen toiminnalta.”

7.5 Ympäristötyön menetelmien toimivuus naapureiden näkökulmasta

Ympäristötyön menetelmien toimivuus, hyöty ja vaikuttavuus oli yksi kyselyn tärkein tutkimuskohde. Jokaisessa vastausryhmässä, sekä omassa korttelissa että myös kauempana Töölössä tärkeimmäksi toimintamuodoksi nousi ”järjestyshäiriöihin puuttuminen”. Toiseksi tärkein toimintamuoto oli naapureiden mielestä ympäristöyöntekijöiden jalkautuminen kaduille eli ”korttelikierrokset kadulla”, kolmanneksi tärkeimpänä naapurit pitivät näpistyksiin puuttumista lähialueen kaupoissa ja kioskeissa. Neljänneksi tärkein työmuoto oli alueen päiväkodissa, puistoissa ja ala-asteella kiertäminen.

Kuva 14: Ympäristötyön toimintamuodot (koko alue)

Avoimessa kentässä toistui toive yksikön sisäisestä valvonnasta ja vartiinnista sekä järjestys-sääntöjen noudattamisen valvonnasta. Muita kuin valvontaan tai järjestyshäiriöihin liittyviä toiveita olivat:

- aktiivinen keskustelu mediassa ja sosiaalisessa mediassa, asukkaiden taustoista ja ajatuksista kertominen, asukkaiden tekeminen tutummaksi

- raitiovaunussa matkustajien turvana oleminen
- puistojen siivoaminen
- parkkipaikkojen siivoaminen lumesta

Ympäristötyötä pidettiin tärkeänä työmenetelmänä ja se koettiin tarpeelliseksi työmuodoksi. Positiivista palautetta tuli 61 vastaajalta:

”Tosi hyvin on otettu lähiympäristö huomioon, yhteydenotto on helppoa, tuntuu, että meitäkin (=lähiympäristön asukkaita) pidetään tärkeinä.”

”Mielestäni on toimittu tyylikkäästi siitäkin huolimatta, että on tullut lunta tupaan. Omalla esimerkillä on osoitettu, että ennakkoluulot ovat vailla perää.”

”Ympäristöyöntekijät näkyvät kaduilla, se on hyvä asia. Pidän myös tärkeänä sitä, että kaupungissa asuu monenlaisia ihmisiä - ei ole oikeasti lapsillekaan hyväksi, jos laitapuolen kulkijat piilotetaan silmistä, lapset voivat alkaa kuvitella, että se on riittävä ratkaisu heidän ongelmiinsa.”

”Uskon, että teette hyvää työtä ja parhaanne. Ikävää, että sekä yksikköä että sen asukkaita kohtaan on kohdistettu niin paljon negatiivista julkisuutta ja epäluuloja. Valitettavaa, että muutaman häirikön käyttäytyminen leimaa kaikki asukkaat.”

”Yksikkö pyrkii pitämään ympäristön siisteydestä ja järjestyksestä huolta ja tarttuu huomattuihin epäkohtiin nopeasti.”

Vastaajien mielipiteet ympäristötyöstä olivat positiivisia. Ainoastaan kahdessa vastauksessa todettiin että ympäristöyöntekijät eivät näy tarpeeksi katukuvassa. Negatiivinen palaute koski yksikön kokoa, asunto ensin-periaatetta ja yksikön asukkaiden häiritsevää käyttäytymistä. Ympäristötyö on tutkimuksen mukaan tärkeä ja tarpeellinen työmuoto.

8 Johtopäätökset, yleistettävyyys ja kehittämissuhteet

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää miten asumisyksikkö integroituu alueelle, mitä esteitä integroitumiselle on olemassa ja selvittää naapureiden kokemuksia. Tavoitteena oli saada tietoa, mitkä ympäristötyön menetelmät toimivat, ja miten työtä voisi kehittää tulosten pohjalta.

Tutkimuksen tulokset osoittavat selkeästi, että häiriöitä koetaan erityisesti yksikön läheisyydessä, oman korttelin alueella ja tämän vuoksi yksikön lähimmät naapurit suhtautuvat yksiköön kriittisesti. Yksikköä vastapäätä sijaitsevassa taloyhtiössä asuvan naapurin mielestä yksikkö on muuttanut kadun levottomaksi, vaaralliseksi ja turvattomaksi. Taloyhtiön asukkaiden ainoa toive on, että katu muuttuu samanlaiseksi (rauhalliseksi) kuin se oli ennen asumispalveluyksikköä. Suurimmat naapureiden kokemat häiriöt olivat julkinen päihteidenkäyttö, kaupoista näpistely sekä pelot uhkaavasta käyttäytymisestä.

Tulosten perusteella osa naapureista on hyväksynyt asumisyksikön osaksi naapurustoa, mutta naapurit toivovat lisää valvontaa ja että järjestyshäiriöihin puututaan tehokkaammin. Ympäristötyötä pidetään tärkeänä työmuotona. Tärkeimpinä työmuotoina pidettiin puuttumista järjestyshäiriöihin, korttelikierroksia, näpistykseen puuttumista ja tiedottamista.

”Muista asumisyksiköistä kerätyn kokemuksen perusteella yksiköiden toiminta vakiintuu noin parissa vuodessa. Turvallisuuden ja kaupunkilaisten tasa-arvon näkökulmasta päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien nuorten asumisen turvaaminen on tärkeää. Jättämällä heidät oman onnensa nojaan luomme turvattomamman yhteiskunnan, ympäristöministeriön erityisasiantuntija Peter Fredriksson sanoo.” (Valtioneuvosto. Ympäristöministeriö 2014)

Diakonissalaitoksen yksikönjohtajan Jukka Hampusen (2014) mukaan integrointi on pitkä prosessi ja tulokset alkavat näkyä kahden- kolmen toimintavuoden jälkeen.

Avointen vastauksien kentässä useat vastaajat kokivat yksikön koon liian suureksi. Koska yksikön kokoa ei voida muuttaa, on etsittävä keinoja siihen miten yksikkö koostaan huolimatta sijoittuisi kaupunginosaan.

Hajautettu toimintamalli ja pienemmät yksikkökoot vähentäisivät ympäristöön kohdistuvia ongelmia. Suurissa yksiköissä haitat kasaantuvat liiaksi yhteen paikkaan, ja ympäristö alkaa reagoida yksiköiden olemassaoloon. Suuret yksikkökoot johtavat siihen, että niin asiakkaiden, ympäristön kuin työntekijöidenkin turvallisuus kärsii eivätkä asiakkaat saa tarvitsemaansa yksilöllistä tukea. Jos yksikköä ei suunnitella optimaalisesti ottamalla huomioon sekä asiakkaiden että ympäristön tarpeet, kääntyvät toiminnan hyödyt helposti haitoiksi. (Törmä, Huotari, Pitkänen 2007: 96.)

Toisaalta suurissa yksiköissä myös valvonta on tehokkaampaa. Oma näkemykseni on, että asiallista tietoa ja keskustelua pitkäaikaisasunnottomuudesta ja sen hoidosta pitäisi käydä enemmän. Tarvitaan laajaa yhteiskunnallista keskustelua, koska asunnottomuus ja päihteiden käyttö on yksi yhteiskuntamme vaikeimmista ongelmista. Asenneilmapiiriä on muutettava suvaitsevampaan suuntaan. Tässä auttaisi esimerkiksi julkisuuden henkilöiden ja poliittisten

päättäjien julkiset kannanotot ja heidän tukensa asunto ensin -periaatteella toimivia yksiköitä kohtaan.

Kyselyn tulokset osoittavat selvästi, että mitä lähempänä yksikköä naapuri asuu, sitä kielteisempi asenne hänellä on. Hanke voi kuitenkin parhaimmillaan Kopomaan mukaan (2013: 214) olla alueen kehittämistä ja alueen asukkaiden asennekasvatusta. Ympäristötyön yhtenä tärkeänä tavoitteena on vähentää ennakkoluuloja ja muuttaa naapuruston kielteistä suhtautumista yksikköön.

On erittäin tärkeää että naapurit saavat äänensä kuuluviin ja heitä kuunnellaan. Ympäristötyö on järjestänyt lähimpien naapureiden kanssa kokouksia kerran kuukaudessa. Kokouksissa on päästy alkuvaiheen vastakkainasettelun sijaan pohtimaan yhdessä ratkaisuja ongelmiin. Useat naapurit suhtautuvat päihteidenkäyttäjiin kuitenkin varauksella. Heitä pidetään vaarallisina ja pelottavina. Jos yksi asukas käyttäytyi poikkeavasti, tapaus yleistettiin melko nopeasti koskemaan kaikkia asukkaita.

Jotta integrointi onnistuu, tarvitaan enemmän yhteistyötä yksikön ja naapureiden välillä. Naapureilla on edelleenkin pelkoja yksikköä ja sen asukkaita kohtaan. Kokouksissa on tullut ilmi, että yksikön asukkaita ei koeta tavallisiksi naapureiksi, joiden kanssa voi vaihtaa kuulumisia ja lainata sokeria. Selvin päin olevat asukkaat sen sijaan hyväksytään. Naapurit kokevat, että entisen pitkäaikaisasunnottoman päihteiden käyttäjän kanssa on hyvin vaikeaa tai mahdotonta solmia naapurisuhteita. Kopomaa (2005: 19) toteaa että leiman saaneiden asukkaiden tyypillinen toimintalinja on vetäytyminen, eristäytymisstrategia, jossa vältetään kaikenlaista esillä oloa ja vältetään kontaktia muihin asukkaisiin niin paljon kuin mahdollista. Yksikön asukas voi kokea, että pienikin törmäyskurssi alueella liikkuviin muihin kaupunkilaisiin voi uhata asumisen jatkumista.

Jotkut yksikön asukkaat ovat kokeneet olevansa naapuruston silmätikkuina. Naapureiden ja yksikön asukkaiden välistä kommunikaatiota tulisi lisätä. Molemminpuolinen tutustuminen voisi keventää ennakkoluuloja puolin ja toisin.

Integrointia voisi edistää se, että töölöläiset saisivat yksiköstä jotakin hyötyä itselleen. Taloyhtiöiden hallitukset ovat voineet käyttää Ruusulankadun asumisyksikön neuvottelutilaa kokouksiinsa. Tällaista toimintaa voisi tulevaisuudessa laajentaa muillekin tahoille.

Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että naapurusto hyväksyy kohderyhmän, mutta häiriökäyttäytyminen ärsyttää naapureita. Integroitumisen esteinä ovat asukkaiden aiheuttamat järjestyshäiriöt. Asukkaisiin ja yksikön toimintaan kohdistuu lisäksi vielä ennakkoluuloja ja tietämättömyyttä, joten tarvitaan enemmän tiedottamista ja asenteisiin vaikuttamista. Vas-

taajien vaatimus päihteettömyydestä toistui avoimissa kentissä. Tämä tarkoittaa sitä, että naapurit eivät joko ymmärrä tai siedä sitä tosiasiaa, että yksikkö ei voi edellyttää asukkaalta päihteettömyyttä.

Kopomaan (2005: 9) mukaan asuinympäristöön liittyvät häiriöt ja haitat ovat tuttuja kaikille kaupunkilaisille ja niihin etsitään konkreettisia ratkaisuvaihtoehtoja: otetaan etäisyyttä, lisätään äänieristystä tai valvontaa, rakennetaan aita, kielletään joitain toimintoja, vältetään käyttämästä julkisia kulkuneuvoja. Ruusulankadulla naapurit ovat rakentaneet aita, lisänneet valvontaa ja palautteen mukaan vanhukset välttelevät liikkumista iltaisin. Naapureilla on pelkoja, jotka liittyvät kohderyhmän päihneiden käyttöön. Näihin pelkoihin voi vaikuttaa toiminnan avoimuudella, järjestämällä erilaisia tilaisuuksia ja avoimien ovien päiviä. Haasteena on se, miten naapurit saadaan näihin tilaisuuksiin mukaan.

Tutkimus osoittaa selkeästi sen että ympäristötyö on tärkeä työmuoto asunto ensin-periaatteella toimivien yksiköiden integroitumiseksi ympäristöön. Hankkeen onnistunut sijoittaminen edellyttää aina paikallista vuoropuhelua, tämä tarkoittaa Kopomaan & Peltosen (2008: 21) mukaan jatkuvaa yhteyttä naapuruston asukkaisiin ja asukasyhdistyksiin. Vastauksista voi päätellä että ilman ympäristötyötä asuinalue saattaisi olla rauhattomampi ja naapurusto vastustaisi yksikköä enemmän.

Ympäristötyössä on paljon kehittämismahdollisuuksia. Yksi kehittämisen kohde voisi olla yhteistyö alueen kiinteistövälittäjien kanssa. Välittäjien informointi yksiköstä ja sen toiminnasta saattaisi auttaa molempia osapuolia. Välittäjiä voi pyytää naapurikokouksiin, kutsua heitä avoimien ovien tilaisuuksiin ja lähettää heille tietoja yksikön toiminnan lisäksi Asunto ensin-periaatteesta, sekä kertoa realistisesti yksikön vaikutuksista. Välittäjät voisivat jakaa asiakkailleen asianmukaista tietoa yksiköstä ja vähentää ennakkoluuloja ja pelkoja.

Naapurusto tarvitsee enemmän tietoa Asunto ensin-periaatteesta, ja siitä miksi yksikköä ei voida muuttaa päihteettömäksi. Tutkimuksen tulokset ovat yleistettävissä muihin samankaltaisessa toimintaympäristössä toimiviin yksikköihin. Hietaniemenkadun ja Munkkisaarenkadun kaltaiset kaupunkikortteleihin perustettavat uudet yksiköt voivat hyötyä tutkimuksen tuloksista.

9 Vertailua

Ympäristötyön haasteet sekä menetelmät ovat Ruusulankadulla osittain erilaiset kuin muissa vastaavissa yksiköissä. Ruusulankadun asumispalveluyksikkö sijaitsee keskellä tiheästi asuttua korttelia. Lisäksi yksikön asukassisäänkäynnin välittömässä läheisyydessä toimii Mannerheimin lastensuojeluliiton iltapäiväkerho, kilometrin säteellä on viisi päiväkotia sekä Töölön ala-aste. Myös töölöläisten korkeaksi mielletty sosioekonominen asema ja alueen vahva status arvok-

kaana kaupunginosana vaikuttavat integrointiin. Vertailukelpoisia kohteita näiden seikkojen vuoksi ovat Hietaniemenkadun palvelukeskus Etu-Töölössä ja Munkkisaaren huumehoitoyksiköt Eirassa.

9.1 Ympäristötyö muissa yksiköissä

Ympäristötyö otettiin käyttöön Diakonissalaitoksen Munkkisaaren toimipisteessä vuonna 2002. Ympäristötyötä tehdään pääkaupunkiseudulla Munkkisaaren lisäksi Kalliossa Alppikadulla, Hietaniemenkadun palvelukeskuksessa, Junailijankujalla (Pasila), Kuninkaankalliossa (Vantaa) sekä Pelastusarmeijan asumisyksiköissä. Ympäristötyö on tulossa pakolliseksi työmuodoksi kaikkiin Asunto ensin -periaatteella toimiviin yksiköihin vuonna 2015.

9.2 Case Munkkisaari

Mikko Hietaranta (2009: 8) tutki Munkkisaaren huumehoitoyksiköiden herättämiä pelkoja niiden lähellä asuvien asukkaiden keskuudessa. Hietarannan tutkimuskysymykset liittyivät pelkoon, mitä pelätään ja perustuvatko pelot mielikuviin vai todettuihin tuloksiin. Hietaranta tutki myös miesten ja naisten kokemien pelkojen eroja sekä miten koulutustausta vaikuttaa pelkojen kokemiseen.

Hietarannan tutkimuksen perusteella ne ihmiset, jotka vastustavat huumehoitoyksiköitä, myös pelkäävät yksiköitä ja niissä kävijöitä. Hietarannan tutkimuksen johtoajutuksena oli, että pelot olisivat olleet kuvitteellisia tai mielikuviin pohjautuvia. Tutkimuksen edetessä hänelle selvisi että pelot olivat koettuihin tilanteisiin ja kohtaamisiin perustuvia (Hietaranta 2009: 21).

Tämä tutkimustulos on tärkeä tieto ympäristötyöntekijöille. Naapuruston pelkoja ei tule missään tilanteissa vähätellä. Vastaavia pelkoja esiintyy myös Ruusulankadun naapurustossa. Eniten pelkoja ja huolta Munkkisaareissa aiheuttivat itseen kohdistuvan väkivallan mahdollisuus, omaisuusrikokset, ilkivalta, lähiympäristön muuttuminen sekä huumausaineisiin liittyvä rikollisuus ylipäänsä. Osa asukkaista pelkäsi huumeidenkäyttäjiä ihmisryhmänä eikä niinkään heidän tekojaan. Hietarannan tutkimuksessa puhutaan altistumisen pelosta; pelätään erilaisuutta sekä narkomaanin mahdollista arvaamattomuutta (Hietaranta 2009: 21).

Selkeä ero Munkkisaaren ja Ruusulankadun naapureiden kokemusten välillä oli se että Munkkisaareissa yli 50-vuotiaiden joukossa esiintyi vähemmän pelkoja ja huolia kuin Töölön Ruusulankadulla vastaavassa ikäryhmässä. Ruusulankadulla 52 % yli 50-vuotiaista vastaajista oli erittäin huolissaan yksiköstä, 48 % vastaajista oli jonkin verran huolissaan. Alle 30-vuotiaista erittäin huolissaan oli 16 % vastaajista ja 45 % jonkin verran huolissaan. Alle 30-vuotiaista 39 % ilmoitti, että eivät ole lainkaan huolissaan yksiköstä.

Munkkisaarella naiset pelkäsivät selkeästi enemmän yksiköitä kuin miehet. Ruusulankadun yksiköstä erittäin huolissaan olevia naisia oli 22 %, miehistä erittäin huolissaan oli 42 %. Naisista 23 % kertoi että eivät ole lainkaan huolissaan ja miehistä 12 % ei kokenut lainkaan huolta yksiköstä. Tuloksissa ei ollut mainittavaa eroa aivan yksikön vieressä tai kauempana asuvien vastausten välillä. Miesten kokemista huolista suurin oli julkinen päihteidenkäyttö, seuraavaksi miehet olivat huolissaan näpistelystä ja kolmantena pelon aiheena oli uhkaava käyttäytyminen. Naisten ykköshuolenaihe oli myös julkinen päihteiden käyttö, toisena huolen aiheena olivat näpistelyt ja kolmas huolen aihe naisilla oli epäily huumeakaupasta.

Erot naisten ja miesten peloissa voivat johtua siitä, että Munkkisaaren yksiköt sijaitsevat umpikujamaisen tien varrella, jossa on vain yksi jalkakäytävä. Jalkakäytävästä muutaman metrin päässä on korkea muuri, josta alkaa telakka-alue. Kadunkulkija ei voi vaihtaa häiriötilanteissa kadunpuolta, kuten Ruusulankadulla. Tällainen vaikeakulkuinen kadunpätkä voi herättää helposti enemmän pelkoja, kuin esimerkiksi Hietaniemenkatu ja Ruusulankatu, jossa on jalkakäytävät molemmin puolin katua ja kymmenistä asunnoista ja parvekkeilta suora näkymä kaduille.

9.3 Hietaniemenkadun palvelukeskus

Helsingissä asunnottomien kriisiasumisen palvelut on keskitetty Hietaniemenkadun palvelukeskukseen. Keskus on tarkoitettu asunnottomille, ja se on ympäri vuorokauden auki oleva palvelukeskus, jonka tavoitteena on asunnottomien helsinkiläisten elinolojen parantaminen. Keskuksen rooli on toimia myös kuntouttavana ja eteenpäin ohjaavana yksikkönä. Keskus avattiin kesäkuussa 2009. Palvelukeskuksen asumispäivystys on tarkoitettu väliaikaiseen majoitukseen, yhdeksi yöksi kerrallaan, mikäli mitään muuta paikkaa ei ole löytynyt. Asumispäivystys tarjoaa yösjän myös päihdeongelmallisille eli päihtymys ei ole esteenä yöpymiselle. (Asunto ensin. Yösjä matalalla kynnyksellä 2014.)

Palvelukeskuksen tuloa Töölöön vastustettiin. Kun suunnitelmista sijoittaa asunnottomien palvelukeskus Hietaniemenkadulle kerrottiin, osa naapurustosta reagoi suunnitelmiin kielteisesti ja kirjoitti asiasta kaupungille. Asunnottomien palvelukeskuksen sijoittamista vastaan kirjelmoivat Leppäsuonkatu 4 vanhustentalon 42 asukasta, Etu-Töölön lukion ja yläasteen 162 oppilasta sekä koulun johtokunta, 38 Hietaniemenkadulla sijaitsevan päiväkodin Leppäsuon lasten vanhempaa, seitsemän asunto-osaakeyhtiötä ja 157 yrittäjää. (Mynttinen 2008.)

Vetoomukset perustuvat Mynttisen (2008) tutkimuksen mukaan pääasiassa huoleen turvattomuuden lisääntymisestä alueella: naapurit pelkäsivät, että asunnottomat tulisivat aiheuttamaan vaaraa ja pelkoa alueen asukkaille, päiväkodin lapsille, vanhuksille, yrittäjille ja koulu-

laisille. Kaikkien vastustaneiden mielestä palvelukeskus tulisi sijoittaa alueelle, jossa ympäristölle aiheutuvat uhkatekijät voitaisiin hallita.

Yksikössä on tehty ympäristötyötä toiminnan alusta saakka. Naapuruston ja lähiseudun yrittäjien kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämiseksi perustettiin yhteistyöryhmä, johon kutsuttiin myös poliisin ja päiväkodin edustajat. Kokoontumisten tavoitteena oli löytää yhdessä ratkaisuja ongelmiin. Palvelukeskuksen ohjaajat jalkautuivat toiminnan alussa joka päivä lyhyin väliajoin keskuksen lähiympäristöön. Heidän tehtäviin on kuulunut mm. roskien kerääminen, palvelukeskuksen asukkaiden ohjaaminen ja naapureiden kanssa keskusteleminen, työntekijät kuuntelevat naapureiden turvallisuushuolia ja välittävät palautetta eteenpäin.

Ympäristötyön alkuvaiheista vastasi Diakonissalaitoksen yksikön johtaja Jukka Hampunen. Hampusen mukaan naapurit kokivat suurimmaksi häiriöksi lisääntyneet ihmismäärät kadulla, häiriöt lähikaupassa (näpistysten kasvu) ja roskaamisen. Tilanne muuttui kahden toimintavuoden jälkeen huomattavasti rauhallisemmaksi ja on Hampusen mukaan nykyään lähes normaali. (Hampunen 2014.)

9.4 Already In My Back Yard

Caitling Gallagher (2006) on tutkinut Nimby-ilmiötä Yhdysvaltain Bostonissa Pine Street Inn-organisaatiossa. Bostonissa yöpyy kaduilla joka yö 200 koditonta ihmistä. Pine Street Inn:n yksikkö toimii Asunto ensin -periaatteella, ja se tarjoaa sekä pysyvää että väliaikaista asumista kodittomille miehille ja naisille. Useimmilla näistä kodittomista on taustalla rankkaa päihteiden käyttöä sekä vakavia mielenterveysongelmia.

Pine Street Inn:n Harrison Avenuen yksikkö on kooltaan, toiminnaltaan ja maineeltaan valtava. Se tarjoaa majapaikan 700 kodittomalle vuorokaudessa. Yksikön henkilökunta työskentelee ympäri vuorokauden, ja toiminnan tavoitteena on estää asukkaan ajautuminen takaisin kodittomaksi. Pine Street Inn'n ideologia on tarjota kodittomille kodin lisäksi kunnioitusta ja toivoa. (Gallagher 2008.)

Yksikköä vastustettiin voimakkaasti ja asukasyhdistykset tekivät useita lakialoitteita yksikön perustamista vastaan. Ongelmat olivat samankaltaisia kuin Suomessa. Naapuruston kokemia ongelmia olivat julkinen päihteidenkäyttö, meteli, virtsaaminen julkisilla paikoilla ja päihteidenkäyttäjien kerääntyminen arvostetulle asuinalueelle. Vastustajien argumentit olivat raadollisia, jotkut naapureista kokivat, että aamuisin on vaikeaa kulkea, kun joutuu kävelemään ihmisten (päihteidenkäyttäjien) yli. Yksiköstä raportoitiin seuraavia haittoja: pahoinpitelyt, ryöstöt, altistuminen törkeälle käytökselle ja ahdistelulle. Kun yksikön asukas syyllistyi rikoksiin tai esimerkiksi pahoinpitelyyn, asia käsiteltiin ja yksikön henkilökunta halusi avoi-

mesti kertoa tapahtumista naapurustolle. Tällä rehellisellä ja avoimella toiminnalla yksikkö saavutti naapureiden luottamuksen. Yksikön henkilökunta teki aktiivista yhteistyötä poliisin kanssa. Tiedotus ja avoimuus saivat kiitosta naapureilta ja poliisilta.

Pine Street Inn sai vastustuksesta huolimatta (tai siitä johtuen) laajaa poliittista tukea sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla. Organisaatiosta alkoi kehittyä pitkäaikaisasunnottomuuden symboli, jonka tehtävänä oli auttaa kaikista heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Toiminta sai tukea myös tavallisilta kansalaisilta. Ihmiset antoivat vaatelahjoituksia ja osoittivat tukensa monilla eri tavoilla. Jotkut ottivat kantaa liimaamalla autoihinsa yksikköä puolustavia autotarroja. Ihmiset halusivat tehdä hyvää ja tämä hyvän tekeminen näkyi kaikkialla. (Callagher 2008.)

Naapuruston asenteet toiminnan vakiinnuttua ovat olleet kolmenlaisia: osa puolustaa yksikköä, osa haluaa vakaasti että yksikkö muuttaa muualle ja osa naapureista ei ole identifioinut itseään ystäväksi eikä viholliseksi.

Ympäristön ongelmiin yksikkö vastasi samalla tavalla kuin Ruusulankadulla. Yksikkö otti vastaan ilmoituksia häiriöstä, ja puuttui välittömästi niihin ongelmiin, jotka yksikön asukas tai vierailija aiheutti. Tämä oli kuitenkin vaikeaa, kaikkiin häiriöihin ei voitu puuttua eikä jokaisesta ongelmaa korjattu. Naapureita kehoitettiin soittamaan hätänumeroon, jos he havaitsivat rikollista toimintaa tai kokivat olevansa uhattuina tai vaarassa. Yksikkö korosti että he eivät toimi poliisin valtuuksin eivätkä voi puuttua kadulla tapahtuvaan toimintaan.

Ongelmat olivat samantyyppisiä kuin Ruusulankadulla. Callagherin tutkimuksen mukaan naapurusto olisi sopeutunut yksikön suureen kokoon huomattavasti paremmin jos asukkaat olisivat muuttaneet taloon vähitellen sisään. (Gallagher 2006.)

Ruusulankadulla asuvat lähinaapurit eivät ole tyytyväisiä siihen, että he joutuvat ottamaan yhteyttä viranomaisiin. Naapurit kokevat että palvelunjärjestäjän tehtävä on huolehtia siitä, että ympäristö pysyy häiriöttömänä.

10 Pohdinta

Opinnäytetyötä aloittaessani oli selvää, että yksiköstä aiheutuvat ongelmat ovat keskittyneet yksikön välittömään läheisyyteen. Aukkaista ja heidän vieraistaan aiheutuva ajoittainen meteli (riidat ja huutelu), yöllinen musiikinsoitto ja tappelut ovat olleet haitallinen ilmiö toiminnan alkuvaiheista saakka. Vaikka meteli kuuluu urbaaniin kaupunkimiljööseen, siihen tulee puuttua, jos se koetaan häiritseväksi.

Naapuruston asenteisiin ja pelkoihin vaikuttaminen on ollut haastavaa. Kahden toimintavuoden aikana alueella oli yksi väkivaltainen päällekkarkaus, jossa yksikön asukas löi vastaanuttijaa kasvoihin. Tapaus oli pitkään ihmisten mielissä ja loi pelkoa. Kyseessä oli psykoottisen henkilön sattumanvarainen kadulla ohikulkijaan kohdistunut hyökkäys. Tapahtuma selvitettiin perin pohjin eikä sitä olisi voitu ennakoita. Kopomaan (2005: 27) mukaan asiantuntevakaan henkilöstö ei voi mennä kenestäkään takuuseen niin, että asuminen onnistuisi ja asukkaan elämäntyyli olisi lähiympäristölle häiriötöntä.

Naapureille suunnatussa kyselyssä ja yhteisissä kokouksissa esitettiin toistuvasti toive vartiointin ja valvonnan lisäämisestä. Yksikkö on tehnyt tiivistä yhteistyötä poliisin kanssa. Lisäksi yksikön ulkopuolella on turvakameravalvonta. Poliisi kutsutaan aina paikalle, jos yksikön pihassa tai katualueella on häiriökäyttäytymistä tai vaara- ja uhkatilanteita. Lähimmät naapurit kokivat suurena rasitteena sen, että he joutuvat soittamaan yksikköön tai hätäkeskukseen kun häiriöitä ilmenee. Ihannetilanne olisi, jos ympäristön asukkaat voisivat auttaa ongelma- ja häiriötilanteessa kokematta avun antamista rasitteena. Poliisin tai asumispalveluyksikön resurssit eivät riitä häiriöiden poistamiseen. Naapureiden ja meidän kaikkien olisi syytä miettiä, mitä voisimme tehdä oman asuinalueen turvallisuuden ja viihtyvyyden eteen. Ei ole enää olemassa sellaista yhteiskuntaa, jossa verorahoilla huolehdittaisiin kaikesta.

Kopomaa toteaa tutkimuksessaan, että jos valvontaa, vartijoita ja kontrollitekologiaa lisätään, olisi tällä vaikutusta koko lähialueen turvallisuudelle. Lisätty valvonta voidaan tosin tulkitä myös ilmaukseksi jostakin, mitä on syytä pelätä. (Kopomaa 2005: 32.)

Lisääntynyt kontrolli ja valvonta voivat heijastua yksikön asukkaisiin kielteisesti. Vain hyvin pieni osa huumeiden käyttäjistä on vaarallisia itselleen tai muille, useimmiten kyseessä ovat irrationaaliset väkivallan teot, jotka tehdään sekakäytön loppuhuipennuksena. Varsinaista harkittua väkivaltaa käytetään vain ääritapauksissa. (Perälä 2013: 204–205.) Vartiointista on monia näkemyksiä. Perälän mukaan (2013: 203) vartiointiliikkeen miehistä osa on paljon poliiseja pahempia, ”pamppua tulee hyvin herkästi.” Tämä stereotyyppinen kuva vartijasta saattaisi myös provosoida asukkaita.

Kopomaan (2005: 27) mukaan erityisryhmien palveluita tuottavat yksiköt voivat pyrkiä ennakkoimaan myös itsenäisesti mahdollisia ongelmatilanteita naapurustossa. Monissa yksiköissä on käytössä vartiointiliikkeen vartijat. Vartijoiden suorittama valvonta voi olla ympärivuorokautista, mutta se voidaan ajoittaa myös muihin aikoihin. Ruusulankadulla tämä vartiointi voisi ajoittua ilta-, viikonloppu ja yöaikaan, erityisesti kesäisin. Tämä olisi kädenojennus naapureille; heitä ei sivuuteta, vaan heitä kuullaan ja toimitaan tilanteen mukaan. Tämä helpotaisi myös integraatiota. Toisaalta mikään toimenpide ei takaa sitä, että asuinalue pysyisi täysin turvallisena.

Kyselyn tuloksissa mainittiin useaan otteeseen se, että naapurit kokevat yksikön liian suureksi. Yksikön suuri koko puhututtaa myös niitä töölöläisiä, jotka hyväksyvät yksikön toimintamallin eli Asunto ensin -periaatteen. Jos yksikkö pilkottaisiin pienempiin osiin, tarvittaisiin yhdeksän uutta asumisyksikköä. Nämä pienemmät yksiköt voitaisiin sijoittaa eri puolille kaupunkia. Suuremmat yksiköt ovat yhteiskunnalle taloudellisesti järkevä vaihtoehto. Yksikön sijainti kantakaupungin tai keskustan tuntumassa on asukkaan kuntoutumisen kannalta tarkoituksenmukaista, sillä palvelut ovat paremmin saatavilla.

Isommat yksiköt herättävät herkemmin vastustusta kuin pienet. Yksikkökoon pienentäminen vähentäisi paikallista vastustusta ja pitäisi naapuruston ärsytyskynnyksen mahdollisimman matalana. Pienten yksiköiden ongelma saattaa kuitenkin olla tietynlainen taloudellinen tehottomuus verrattuna suuriin yksiköihin. (Kopomaa 2005: 9, 12.)

Yksikön keskeinen sijainti tiheästi rakennetussa töölöläiskorttelissa voidaan nähdä myös positiivisesti. Asukkaat kulkevat yksikköön monesta eri suunnasta eikä se ole esimerkiksi päätyvän tien lopussa. Yksikön asukas ei voi kulkea yksikköön ilman, että häntä ei havaittaisi monesta eri taloyhtiöstä.

Oli yksikön koko mikä tahansa, asunnottomuus on epäkohta, joka täytyy ratkaista. Ihmisellä on oltava katto pään päällä ilman raittiuuden vaatimusta. On kohtuutonta edellyttää, että vuosien päihdekierteessä ollut ihminen ryhtyy yhtäkkiä kunnan kansalaiseksi. Ruusulankadun yksikön kokoa ei voida muuttaa eikä asukkaalta voida vaatia päihdeettömyyttä. Ympäristötyön avulla pyritään vähentämään kamppailunäkökulmaa, ja tavoitteena on saavuttaa tasapaino naapureiden ja yksikön välillä. Tämä vaatii naapureilta toleranssia ja asukkailta vastuuta ympäristöstään.

Lähtötilanne yksikön integroimiseksi oli erittäin haastava kovan vastustuksen vuoksi. Vastarinnan ohella Ruusulankatu 10 on saanut myös hyväksyntää ja tukea. Yksikköön on tuotu lahjoja: tavara-, ruoka- ja vaatelahjoituksia. Muusikot ovat tukeneet yksikön asukkaita mm. soitinlahjoituksilla ja konserteilla. Tällaiset julkiset tunnustukset ja tapahtumat vaikuttavat positiivisesti asukkaiden itsetuntoon, ja pitkällä tähtäimellä varmasti myös heidän suhtautumiseensa muihin ihmisiin ja ympäristöön.

Asumisyksiköitä perustettaessa naapurustoa informoidaan ja heitä kuunnellaan. Mutta kuunnellaanko yksikköön muuttavaa asukasta? Miltä yksikköön muuttavalta asukkaalta tuntuu jos hänen kotinsa on vastustuksen kohteena? Media on kiinnostunut miltä naapureista tuntuu, miltä yrittäjistä tuntuu ja mitä poliisi ajattelee. Voisiko asukasyhdistykset ja naapurit toivottaa yksikköä ja sen asukkaita tervetulleiksi naapuriin?

Suomessa on vielä pitkä matka siihen tilanteeseen että Ruusulankadun naapurit tuntisivat ylpeyttä siitä, että juuri heidän asuinalueensa toimi pitkäaikaisasunnottomuuden hoitamisen

edelläkävijänä vastaanottamalla ei-toivotut, ”yleisvaaralliset sekakäyttäjät” naapurustoonsa.

Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla se, miten pitkäaikaisasunnottomat kokevat heihin kohdistuvan vastustuksen ja miten se vaikuttaa heidän asenteisiin ja käyttäytymiseen ympäristöä ja naapureita kohtaan.

Lähteet

Adressi. Ruusulankatu 10. ”Ei Ruusulankadun päihdeasuntolalle!” 2008. Viitattu 2.4.2014.
<http://www.adressit.com/keskustelu/6414>

Ara. Asumisen ja rahoittamisen kehittämiskeskus. Selvitys 1/2015: Asunnottomat 2014.
http://www.ara.fi/fi-FI/ARAtietopankki/ARAn_selvitykset/Selvitys_12015_Asunnottomat_2014%2832596%29

Asunto ensin- periaate. Viitattu 7.4.2014.
http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunto_ensin_-periaate

Asunto ensin- yksiköiden kustannusvaikuttavuus - vertailussa mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yksikös. Tampereen teknillinen yliopisto. 2013.

Asunto ensin- ympäristötyö. Viitattu 24.4.2014.
http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/ymparistotyö

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino.

Gallagher, C. 2006. Already in My Back Yard. Community Opposition to Social Service Agencies in Gentrifying Neighborhoods. Massachusetts Institute of Technology.

Facebook. Töölö-liike. Sosiaalisen median kaupunginosaryhmä. Viitattu 2.1.2014.

Hampunen, J. 2014. Keskusteluja ja sähköposteja vuosina 2013- 2014.

Heikkinen, H., Rovio, E. Syrjälä, L. (toim.) 2007. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Vantaa: Dark Oy.

Helne, T., Hänninen S., Karjalainen, J. 2004. Seis yhteiskunta -tahdon sisään! Jyväskylä: Koppijyvä Oy.

Helne, T. 2002. Syrjäytymisen yhteiskunta. Saarijärvi: Gummeruksen kirjapaino.

Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveysvirasto. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma. Viitattu 15.4.2014.
<http://www.hel.fi/hki/sosv/fi/Hankkeet/Pitkaaikaisasunnottomuus>

Hietaranta, M. 2009. Huumehoitoyksiköiden aiheuttamat pelot lähiasukkaiden keskuudessa. Tapausesimerkkinä Munkkisaarenkadun yksiköt Helsingissä.
<http://www.yss.fi/yks2009-1hietaranta.pdf>

Hedberg, M. Iltalehti 8.11.2013. ”Kansanedustajan raju hyökkäys- yhteiskunnan varoilla turvaton huumeikämpä.” http://www.iltalehti.fi/uutiset/2013110817699351_uu.shtml

Karisto, A & Tuominen, M. 1993. Kirjoituksia kaupunkipeloista. Helsingin tilastokeskuksen tutkimuksia. Helsingin kaupunki, tietokeskus.

Kiviniemi, A. 2014. Johtaja. Sininauhasäätiö. Haastattelu. Ruusulankatu 10.

Kopomaa, T., Peltonen, L., Litmanen, T. 2008. Ei meidän pihallamme! Paikalliset kiistat tilasta. Gaudeamus Helsinki University Press.

Kopomaa, T. 2005. Naapurisuvaitsevaisuus. Tuetun asumisen ja palvelutoiminnan yhteys lähiympäristöön, asukasvaikuttamiseen ja kaupunkisuunnitteluun. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:2.

Korkeila, J. 2011. Mitä häpeäleima on? Teoksessa Korkeila, Joutsenniemi, Sailas, Oksanen (toim.) Irti häpeäleimasta. Kustannus Oy Duodecim. Helsinki

Koulumies, T. Ruusulankadun asuntolan tulevaisuus esillä uudestaan, 10.9.2013. <http://www.terhikoulumies.fi/index.php/blogipaivitys/175-ruusulankadun-asuntolan-tulevaisuus-esillae-uudestaan>

Kuparinen, R. 2005. Ei meidän naapuriin. Tapaustutkimus asukasyhteisön suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen. Kehitysvammaliiton tutkimusyksikkö Kotu. Helsinki.

Laine, M., Bamberg, J., Jokinen, P. 2007. Tapaustutkimuksen taito. Yliopistopaino. Helsinki.

Laine, T., Hyväri, S., Vuokila- Oikkonen (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Laitila, A., Aromaa, K. Rikollisuus ja kriminologia. 2005. Vastapaino. Tampere

Laitinen, J. 2014. Helsingin Sanomat. Vasemmistopoliitikko: ”Vapaavuori palautti uskoni ihmisyyteen.” Helsingiläispäättäjät äänestivät Ruusulankadun asuntolan muuttamisesta päiheteettömäksi. <http://www.hs.fi/kaupunki/a1393400355029>

Lähipoliisi. Ennalta estävän toiminnan toimintalinja. Sähköposteja ja keskusteluja vuonna 2013-2014.

Mynttinen, E. 2008. Asunnottomia Etu-Töölöön. Osallisuuden mahdollisuudet ja mahdotto-
muudet asunnottomien palvelukeskuksen sijoittamisessa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yli-
opisto.

Niittynen, M. 2012. Asunnottomuuden polulta asumisen polulle. Narratiivinen näkökulma
asunnottomuuden ja asumisen kokemuksiin. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Yh-
teiskunta ja kulttuuritieteiden yksikkö. <http://www.asuntoensin.fi/files/1912/Niittynen2012.pdf>

Nimi ovesa. Palveluinnovaatiot pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisessä. Hankesuunni-
telma 21.5.2010. [http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstruc-
ture/32186_Hankesuunnitelma_Nimi_ovessa_21-05-2010.pdf](http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstruc-
ture/32186_Hankesuunnitelma_Nimi_ovessa_21-05-2010.pdf)

Oksanen, J. 2013. Luento ”Irti häpeäleimasta. B-luokan kansalaisia vai tavallisia töölöläisiä?”
19.3.2013 Ruusulankadun asumispalveluyksikkö. Helsinki.

Perälä, J. Kommentti. Säätiö ulos Töölöstä osa 2. Uusisuomi. 10.11.2013. <http://tompackalen.puheenvuoro.uusisuomi.fi/153610-saatio-ulos-toolosta-osa-2>

Perälä, J. 2013. Ikuinen säätiö- Helsingin huumemarkkinat. Like kustannus Oy. Helsinki

Q-teatteri. Ruusulankatu 10. 2014. Viitattu 20.11.2014. [http://www.q-
teatteri.fi/ruusulankatu/](http://www.q-
teatteri.fi/ruusulankatu/)

RAY (Raha-automaattiyhdistys) avustushakemus. 2011. Hakijana Sininauhasaatiö. Helsinki

Rämö, H. 2008. Rikollisen alakulttuurin voima. Narratiivinen tutkimus viiden vangin kerto-
muksista. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 12.4.2014<<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>.

Sihvola, S. 2008. Ei meidän teollisuusalueellemme! Asunnottomien miesten asuntolan vastustus paikallisidentiteetin tiivistymisenä. Teoksessa Kopomaa, T., Peltonen, L., Litmanen, T. 2008. Ei meidän pihallamme! Paikalliset kiistat tilasta. Gaudeamus Helsinki University Press.

Sininauhaliitto. Helsinkiläiset kannattavat päihdeongelmaisten tuettua asumista. 5.3.2014.

http://www.sininauhaliitto.fi/ajankohtaista_/ajankohtaista_/tutkimus__kehitys/helsinkilaiset_kannattavatpaihdeongelmaisten_tuettua_asumista/

Sininauhasäätio. Säätion rooli. Viitattu 10.4.2014.

<http://www.sna.fi/saatio/saation-rooli/>

Snellman, A. Luento ”Pelon maantiede Töölössä.” 5.12. 2013 Ruusulankadun asumispalveluyksikkö. Helsinki.

Solantaus, T. 2012. Tutkimusprofessori, lasten psykiatri. Luento ”Miten kertoa lapselle päihde- ja mielenterveysongelmista”. 10.10.2012. Taivallahden ala-aste. Helsinki

Toikko T., Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampereen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

Törmä S., Huotari, K., Pitkänen, S. 2007. Kaupunkipäihdetyön haasteet ja toimintamallit Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki.

Ympäristöministeriö. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma 2012-2015.

[http://www.ym.fi/fi-](http://www.ym.fi/fi-FI/Asuminen/Ohjelmat_ ja_strategiat/Pitkaaikaisasunnottomuuden_vahentamisohjelma_20122015/Pitkaaikaisasunnottomuuden_vahentamisohj%281873%29)

[FI/Asuminen/Ohjelmat_ ja_strategiat/Pitkaaikaisasunnottomuuden_vahentamisohjelma_20122015/Pitkaaikaisasunnottomuuden_vahentamisohj%281873%29](http://www.ym.fi/fi-FI/Asuminen/Ohjelmat_ ja_strategiat/Pitkaaikaisasunnottomuuden_vahentamisohjelma_20122015/Pitkaaikaisasunnottomuuden_vahentamisohj%281873%29)

Ympäristöministeriö. 2011. Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset. Ympäristöministeriön raportteja 7/2011. Jyväskylän yliopisto. Tampereen teknillinen yliopisto. Kaupunkitutkimus TA Oy. Helsinki.

http://www.ym.fi/fi-FI/Asuminen/Tutkimus_asunnottomuuden_kustannukset_ku%2825934%2

LIITTEET

Liite 1: Adressi

El Ruusulankadun päihdeasuntolalle!

Adressi Ruusulankatu 10:een suunnitteilla olevan päihde- ja mielenterveysongelmaisten vaikeasti asutettavien tukiasuntoyksikön suuren koon, asukasvalinnan ja sijainnin muuttamiseksi

Ympäristöministeriön toimenpideohjelman ”Nimi ovesa” mukaisesti Helsinkiin suunnitellaan rakennettavaksi lähivuosina 1677 uutta tuki- tai palveluasuntoa. Töölö on ainoa kaupunginosa, johon suunnitellaan kolmea uutta yksikköä (Hietaniemenkatu, Ruusulankatu ja Pohjoinen Hesperiankatu). Näiden yhteinen paikkaluku on 252.

Marraskuussa 2006 Helsingissä oli 1215 asunnotonta, joten Töölöön ollaan sijoittamassa yli 20 % Helsingin asunnottomista. Lisäksi Töölössä sijaitsee jo tukiasunto osoitteessa Mannerheimintie 54, Kisahallin selviämisasema, Läntinen A-klinikka ja katkaisuasema sekä Hietalinnayhteisö.

Emme hyväksy Ruusulankadulle suunniteltua tukiasuntoyksikköä seuraavista syistä: Yksikön koko eikä asukasvalinta edistä asutettavien integroitumista yhdyskuntarakentamiseen.

-Ruusulankadulle suunnitellaan poikkeuksellisen suurta, 88-paikkaista yksikköä, johon sijoitettaisiin päihde- ja mielenterveysongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja naiset sekä kaikille avoin kansalaisfoorumi.

-suunniteltu asukasvalinta yhdistettynä näin suureen yksikköön ei edistä tukiasutettaville toimenpideohjelman asettamia hoidollisia ja sosiaalisia tavoitteita eikä myöskään toivottua integroitumista olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.

-hankkeen perusteluissa ei ole selvitetty Töölön terveysaseman eikä Läntisen A-klinikan kapasiteettia selviytyä näin suurista yksiköistä

-kaupunginhallituksen kehotuksesta valmistuneessa sosiaalilautakunnan, kiinteistölautakunnan ja kaupunkisuunnittelulautakunnan yhteisessä Ensisuoja- ja asuntolatyöryhmän selvityksessä 7.1.2002 todetaan, ettei mielenterveyskuntoutujia ja päihderiippuvaisia tulisi sijoittaa samaan yksikköön.

Tukiasuntoyksikkö sijaitseisi koulun ja iltapäiväkerhojen välittömässä läheisyydessä

-tukiasunnot on tarkoitus sijoittaa Töölön ala-astetta vastapäätä. Suurin osa Töölön ala-asteen oppilaista asuu lähikortteleissa ja kulkee tällä hetkellä kouluun omatoimisesti jalan. Kunta vastaa perusopetuslain mukaan oppilaiden opiskeluympäristön ja koulumatkan turvallisuudesta.

-opetusvirasto ja Töölön ala-asteen johtokunta eivät 28.5.2008 tekemässään kannanotossa puolla hanketta.

-ensisuoja ja asuntolatyöryhmän selvityksessä 7.1.2002 todetaan selvästi, ettei ensisuojan ja asuntolan tule sijaita koulun välittömässä läheisyydessä.

-asuntoihin sijoitettaisiin vaikeasutiasutettavia päihderiippuvaisia. Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnan 8.8.2006 lausunnossa edellytetään, että tukiasuntopalveluja ei saa rajata päihhteettömyyteen sitoutuneille. Rakennukseen suunnitteilla olevan kansalaisfoorumin kävijäkunnalta ei myöskään vaadita päihhteettömyyttä.

-hanke on voimassa olevan asemakaavan vastainen.

Tukiasunnot tulee sijoittaa tasapuolisesti eri kaupunginosiin

-tukiasunnot tulee sijoittaa niin, ettei mistään kaupunginosasta muodostu vaikeasti asutettavien päihdeongelmaisten erityisaluetta, mikä ei olisi asutettavien eikä alueen asukkaiden edun mukaista. Tukiasunnot tulisikin sijoittaa pieninä yksiköinä tasapuolisesti eri kaupunginosiin, eikä keskittää suuriin yksiköihin Töölössä.

-Jos tehokkuussyistä tukiasunnot halutaan toteuttaa näin suurina yksiköinä, tulee niiden sijaita muualla kuin koulujen ja päiväkotien välittömässä läheisyydessä

Tukiasuntoprojektin valmistelu ei täytä hyvän hallintomenettelyn periaatteita

Tutkija Timo Kopomaa on tutkimuksessaan Naapurisuvaitsevaisuus (2005) todennut, että erityisasumisyksikön sijoittamisessa uuteen ympäristöön tulee erityisesti panostaa seuraaviin seikkoihin: sopivan sijainnin löytämiseen, paikalliseen vuoropuheluun sekä avoimeen tiedottamiseen.

Ruusulankadun hankkeessa asian valmistelu- ja päätäntäprosessissa ei mikään edellä mainittu seikka ole toteutunut, vaan asukkaat ja alueen yrittäjät jätettiin ilman tietoa ja mahdollisuutta vuoropuheluun tai minkäänlaiseen vaikuttamiseen. Alueen asukkaat ja yrittäjät pois-sulkevalla menettelyllä on merkittävästi vahingoitettu koko toimenpideohjelman päämäärää ja sen onnistumista.

-Ruusulankadulle suunniteltu asunnottomien asumisyksikön rakentaminen tulee valmistella uudelleen edellä mainittujen asioiden valossa maanrakennuslain tarkoittamalla tavalla. Lain tavoitehan on turvata kansalaisten osallistuminen asioiden valmisteluun, turvata vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus ja avoin tiedottaminen.

ALLEKIRJOITA ADRESSI - MIELIPITEELLÄSI ON MERKITYS

Liite 2: Kysely

Ympäristötyön hanke Ruusulankatu 10

Ruusulankadun asumispalveluyksikkö, Ruusulankatu 10

Sininuhasäätiön Ruusulankadun asumispalveluyksikkö aloitti toimintansa lokakuussa 2012. Ympäristötyön tavoite on ehkäistä ja korjata mahdollisia ongelmia, ja tehdä yhteistyötä alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa.

Kyselyn tarkoitus on kehittää ympäristötyön toimintatapoja. Kysely on suunnattu yksikön lähinaapureille, taloyhtiöiden hallitusten jäsenille ja lähialueen toimijoille/yrittäjille.

Yhteystiedot:

Satu Viskari

vastaava ympäristöyöntekijä

satu.viskari@sininauha.fi

Lomakkeen palautus on 7.3.2014 mennessä. Kysely on luottamuksellinen, vastaukset tulevat nimettöminä ja niitä käytetään toiminnan kehittämiseen. Tutkimustulokset julkaistaan Sininuhassaätiön internet-sivulla syksyllä 2014.

Kysely on osa opinnäytetyötä (Laurea ammattikorkeakoulu/ ylempi ammattikorkeakoulututkinto: sosiaalialan ja rikosseuraamusalan johtaminen ja kehittäminen).

Kiitos osallistumisesta!

1. Vastaajan sukupuoli *

- mies
- nainen

2. Vastaajan asuinpaikka *

Jos asut yli kilometrin päässä yksiköstä, valitse kohta " muu alue Töölössä."

- Ruusulankatu
- Sibeliuksenkatu
- Töölönkatu
- Eino Leinon katu
- Runeberginkatu (noin kilometrin säteellä yksiköstä)
- Mannerheimintie (noin kilometrin säteellä yksiköstä)
- Muu alue yksikön läheisyydessä (noin kilometrin säteellä yksiköstä)
- Muu alue Töölössä, yli kilometri yksikköön

3. Vastaajan työpaikka

*Vastaa kysymykseen vain siinä tapauksessa jos et asu Töölössä.
Mikäli asut Töölössä, vastaa kohtaan 2.*

- Työpaikka sijaitsee yksikön lähellä
- Työpaikka sijaitsee yli kilometrin päässä yksiköstä

4. Vastaajan ikä *

- alle 30
- 30-50
- yli 50

5. Oletko kokenut huolta siitä, että Ruusulankadulle on avattu asumispalveluyksikkö pitkäaikaisasunnottomille? *

- Kyllä, olen ollut erittäin huolissani

- Minua on huolestuttanut jonkin verran
- En ole ollut huolissani lainkaan

6. Oletko kokenut sellaista häiriötä asuinalueella, joka saattaisi johtua yksikön asukkaista tai heidän tuttavistaan? *

- Kyllä, päivittäin
- Useita kertoja viikossa
- Muutaman kerran kuukaudessa
- Noin kerran kuukaudessa
- Muutaman kerran vuodessa
- En koskaan

7. Millaisia ajatuksia asumispalveluyksikkö ja sen asukkaat aiheuttavat?

- Ei mitään
- Koen että yksikön toiminta on tärkeää, en ole kokenut häiriöitä
- Koen että yksikön toiminta on tärkeää mutta siitä aiheutuu häiriöitä
- Pelkään alueen muuttuvan levottomaksi
- Pelkään että alueelta löytyy huumeiden käyttöön liittyvää välineistöä
- Pelkään näpistelyn lisääntyvän
- Koen että asuntojen arvo laskee alueella
- Jotakin muuta, mitä?

8. Oletko joskus ottanut yhteyttä yksikköön? *

- Kyllä
- En

9. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, niin minkälaisesta asiasta on ollut kyse?

10. Minkälaisia vaikutuksia koet asumispalveluyksiköstä olleen ympäristöllesi?

1= ei ongelmia

2= jonkin verran ongelmia 3=en osaa sanoa 4=jokseenkin paljon ongelmia

5= erittäin paljon ongelmia

Yöllinen musiikin soitto, huutelu tms.	☐
Päivisin kuuluva musiikin soitto, huutelu tms.	☐
Epäily huumekaupasta	☐
Ilkivalta	☐
Kaupoista näpistely	☐
Murrot	☐
Pyörävarkaudet	☐
Julkinen päihteidenkäyttö	☐
Roskaaminen	☐
Tappelut	☐
Uhkaava käyttäytyminen	☐
Jotain muuta, mitä? _____	☐

11. Yksikössä tehdään ympäristötyötä. Mikä seuraavista toimintamuodoista on mielestäsi tärkeää?

Ympäristötyön tarkoitus on saada yksikkö integroitua Töölön kaupunginosaan.

Ympäristötyöntekijät kiertävät alueella päivittäin asukkaiden kanssa.

Muita toimintatapoja ovat luentojen ja tapahtumien järjestäminen sekä säännölliset kokoukset alueen muiden asukkaiden kanssa. Kokouksissa käsitellään alueella ilmenneitä ongelmia avoimesti ja etsitään yhdessä ratkaisuja.

Yksi tavoite on vaikuttaa kohderyhmään kohdistuviin ennakkoluuloihin ja asenteisiin.

☐	Korttelikierrokset kaduilla
☐	Puuttuminen järjestyshäiriöihin
☐	Kiertäminen lähialueen koulujen ja päiväkotien pihoilla ja puistoissa
☐	Lähikaupoissa ja kioskeilla kiertäminen, näpistykseen puuttuminen
☐	Tiedotustilaisuudet
☐	Luennot (teemana mielenterveysongelmat, päihdeongelmat ym.)
☐	Avoimet ovet ja tutustumiskäynnit
☐	Yhteiset, kaikille avoimet kokoukset
☐	Pihatapahtumat, joihin lähialueen asukkaat voivat osallistua (kirppis, musiikkiesityksiä tms.)
☐	Kauppa-apu, lumityöt, muuttoaapu tai jokin muu talkooapu
☐	En osaa sanoa

- Jokin muu toimintamuoto, mikä?

- En pidä tätä toimintamuotoa tärkeänä

12. Mitä positiivista palautetta haluaisit antaa yksiköstä tai ympäristötyöstä?

13. Mitä negatiivista palautetta haluaisit antaa yksiköstä tai ympäristötyöstä?

14. Yhteisöllinen toiminta. Olisiko sinulla kiinnostusta osallistua yhteisöllisyyttä edistäviin tapahtumiin?

Ympäristötyöntekijät järjestävät yksikössä luentoja eri aiheista. Lisäksi yksikössä pidetään avoimien ovien päiviä ja yhteisiä kokouksia naapuruston kanssa. Järjestämme myös tapahtumia :esimerkiksi kirpputoreja ja erilaisia ulkoilmatapahtumia. Tapahtumien tarkoitus on lisätä yhteisöllisyyttä alueella. Suunnittelemme myös liikunnallisia tapahtumia, joissa asukkaat ja töölöläiset voivat tutustua.

- Kyllä
- Ehkä
- En ole kiinnostunut
- Oma ehdotukseni

15. Oletko osallistunut Lähinaapuri- tai Hyvä naapuri-verkoston kokouksiin?

Yksikössä kokoontuu säännöllisesti Lähinaapuri-verkosto ja Hyvä naapuri-verkosto. Lähinaapuri-verkosto on tarkoitettu yksikön lähellä sijaitseville töölöläisille asukkaille ja yrittäjille. Kokouksissa käsitellään avoimesti yksikön toimintaa ja lähialueella esiintyneitä ongelmia. Kokouksiin osallistuu myös Ruusulankatu 10 asukkaita. Verkosto kokoontuu kerran kuukaudessa. Hyvä naapuri-verkosto koostuu alueen eri toimijoista. Siihen kuuluu mm. Töölön seurakunnan diakoniatyö, poliisi, Mannerheimin lastensuojeluliiton iltapäiväkerho, Töölön ala-asteen rehtori, Taavy ry (Töölön ala-asteen vanhempainyhdistys), yrittäjiä ja naapureita. Verkosto kokoontuu noin 3-4 vuodessa.

- Kyllä

- En
- Verkosto kiinnostaa minua, haluaisin lisätietoja

16. Lopuksi voit antaa mitä tahansa yksikköä tai sen toimintaa koskevaa palautetta. Kiitos osallistumisestasi.
